

Förslag till

Översiktsplan för Karlskoga kommun

SAMRÅD 1 AV 2

Samrådsperiod 31 Januari – 31 mars 2025

Karlskoga översiktsplan

Samrådshandling 1 av 2

2025-01-31

Projektledning

Georgios Apostolidis och Bosse Björk

Arbetsgrupp

Inom ramen för framtagandet av Karlskogas nya översiktsplan har en styrgrupp, ÖP-grupp och tematiska arbetsgrupper ansvarat för framtagandet av ämnesspecifika teman.

Styrgrupp

Christian Vestas, Ulrika Lundgren, Bosse Björk.

ÖP-grupp

Georgios Apostolidis, Bosse Björk, Niklas Olsson, Liv Hellquist, Magnus Jordan.

Tematisk arbetsgrupp

Niklas Olsson, Peter Rendius, Cecilia Ljung, Georgios Apostolidis, Ann Dakovic, Inger Multanen, Bosse Björk, Oskar Sävström, David Ranström, Mattias Eriksson, Maria Motin med flera.

Konsulter

Konsult för översiktsplanen har varit Norconsult Sverige AB genom Daniel Rogat, Charlotta Boström och Sara Bergquist. Layouten är framtagen av Camilla Estvall, Norconsult Sverige AB.

Kartor och illustrationer om inte annat anges:
Norconsult AB

Karlskoga växer och utvecklas!

Nu arbetar vi med en ny översiktsplan som ska visa vår kommuns långsiktiga riktning för bostäder, näringsliv, infrastruktur, grönområden och kulturmiljöer.

Tillsammans formar vi framtidens Karlskoga!

Tony Ring

Kommunstyrelsens ordförande

Innehållsförteckning

Inledning 5

Vision & målår	6
Planeringsförutsättning.....	6
Vad är en ÖP?	7
Miljöbedömning	8
Process	8
Översiktsplanens avgränsning.....	8
Disposition & läsanvisning	8
Karlskoga.....	9

Utgångspunkter 11

FN:s globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030)	12
Nationella mål	13
Regionala mål	15
Mellankommunala intressen	16
Hållbar samhällsplanering	16
Fokusområden.....	18
Samhällsbyggnadsinriktningar	21

Utvecklingsinriktning 23

Mark- och vattenanvändning 27

Mångfunktionell bebyggelse.....	29
Sammanhängande bostadsbebyggelse.....	33
Verksamheter och industri.....	36

Tekniska anläggningar.....	39
----------------------------	----

Handel	40
--------------	----

Transportinfrastruktur.....	43
-----------------------------	----

Besöksmål	45
-----------------	----

Grönområde och park.....	46
--------------------------	----

Natur och friluftsliv.....	47
----------------------------	----

Vatten	48
--------------	----

Areell näring	48
---------------------	----

Landsbygd	48
-----------------	----

Riksintressen & andra värden 49

Grön- och blåstruktur	50
-----------------------------	----

Klimatförändringar och klimatanpassning.....	59
--	----

Gestaltad livsmiljö.....	63
--------------------------	----

Bostäder.....	65
---------------	----

Kommunikationer och infrastruktur.....	67
--	----

Näringsliv	76
------------------	----

Samhällsservice	79
-----------------------	----

Kulturmiljö	81
-------------------	----

Miljö och riskfaktorer	82
------------------------------	----

Kultur, fritid och friluftsliv.....	89
-------------------------------------	----

Teknisk försörjning.....	91
--------------------------	----

Vatten, avlopp och avfall	93
---------------------------------	----

Riksintressen	96
---------------------	----

Riksintresse enligt 4 kapitlet miljöbalken.....	102
---	-----

Bilaga	103
--------------	-----

INLEDNING

Omgivet av vacker natur vid Möckelns norra strand ligger Karlskoga. Karlskoga har en historia präglad av innovation och beskrivs ofta som en småstad med storstadskänsla. Karlskoga kommuns varumärke är ”Alfred Nobels Karlskoga”. Detta har bedömts vara ett uttryck för vad som i omvärldens ögon skiljer Karlskoga från andra liknande orter. Karlskoga kommun ligger centralt placerad i Mellansverige mitt på axeln mellan Stockholm och Oslo. Här befinner man sig i gränslandet mellan två tillväxtzoner, Karlstad och Örebro.

Idag blomstrar Karlskoga. Staden befinner i en stark tillväxtfas och det byggs åter många nya bostäder som möjliggör skapandet av ett hållbart samhälle för nuvarande och för framtida invånare. Samtidigt som Karlskoga blomstrar, befinner sig Sverige och världen i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Försvarsindustrin som är navet i Karlskogas näringsliv går just nu på högvarv eftersom efterfrågan är stor på försvarsmateriell.

Karlskogas nya översiktsplan förhåller sig till globala trender och lokala utmaningar. Klimatförändringar samt digitalisering är exempel på två stora globala trender och utmaningar som behöver hanteras och som innebär nya beteenden och förändrade behov. Några av de större utmaningarna som Karlskoga kommun står inför lokalt är anpassning till ett förändrat klimat, hantering av de föroreningar som finns i mark och vatten i kommunen samt transporter för farligt gods som idag leds genom Karlskoga.

Den enskilt största förändringen för Karlskoga kommun framöver är möjligheten att anslutas till järnvägens stambanenät genom Nobelbanan, som i sin tur är en del av en snabbare och genare järnvägsförbindelse mellan Oslo och Stockholm. Detta möjliggör även ett stationsläge med ett resecentrum, utifrån kommunens egna planeringsförutsättningar lokaliserad till södra Karlskoga. Detta i sin tur skulle innebära helt nya förutsättningar för Karlskoga att utvecklas inom en avsevärt utvidgad arbetsmarknadsregion. Det förändrade säkerhetspolitiska världsläget har lett till att Sverige nu är medlem i NATO vilket därutöver adderar en helt ny dimension till stråket Oslo-Stockholm och Karlskoga i synnerhet med landets största koncentration av försvarsindustriföretag.

Karlskoga tar sig an framtiden genom att bygga vidare på det som idag gör Karlskoga till en attraktiv och naturskön plats att leva, bo och verka i. För att möjliggöra en sådan utveckling krävs det att hela den kommunala organisationen strävar åt samma riktning. Framtidens utveckling är även beroende av en gränsöverskridande samverkan. Tillsammans med Degerfors fortsätter exempelvis samarbetet kring energiframställningen. På statlig nivå förbereder sig Karlskogas genom en planeringsinriktning som bejaktar totalförsvarets ökade krav. Framtidens Karlskoga skapas tillsammans och passar alla, oavsett om man önskar bosätta sig i centrum, i tätorten eller på landsbygden.

Vision & målår

Visionen finns högst upp i kommunens styrmodell och kommunen ska i enighet med visionen bygga samhället på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt, utan att äventyra kommande generationers behov.

Karlskogas översiktsplanen tar avstamp Karlskoga kommuns vision:

“Vi är Karlskoga – den välkomnande, kloka och innovativa kommunen. Vi är stolta över vår historia och nyfikna på vår framtid. Tillsammans gör vi som bor, lever och verkar i Karlskoga vår vision till verklighet”

Målår för Karlskoga kommuns nya kommunövergripande översiktsplan är satt till 2050.

Planeringsförutsättning

Karlskoga tar i framtaget bostadsförsörjningsprogram höjd för att bli 33 000 invånare till 2030.

Vad är en ÖP?

En översiktsplan visar på kommunens samlade strategi för hur mark, bebyggelse, och vatten ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen har en lång tidshorisont och en vägledande funktion för kommunens övergripande viljeinriktning och fysiska planering. Den har dessutom en viktig roll i arbetet för en långsiktig hållbar utveckling. Översiktsplanen visar hur kommunen avser ta hänsyn till och utveckla allmänna intressen, tillgodose riksintressen och följa miljö kvalitetsnormer. Översiktsplanen har också en kommunikativ funktion för att visa medborgare, myndigheter och andra intressenter kommunens långsiktiga utveckling.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande utan ett strategiskt dokument och en politisk viljeinriktning för hur kommunens mark- och vattenområden ska utvecklas. För att åstadkomma bindande regler, måste detaljplan eller områdesbestämmelser upprättas och antas.

Enligt Plan- och bygglagen ska förslaget på ny översiktsplan samrådas med myndigheter, kommuner, allmänheten och andra berörda. Efter samrådet revideras översiktsplanen för att sedan granskas och slutligen antas av kommunfullmäktige. År 2021 gav kommunfullmäktige samhällsbyggnadsnämnden i uppgift att ta fram en ny översiktsplan för Karlskoga kommun. Den förra översiktsplanen från 2011 bedömdes inaktuell och i behov av uppdatering. Arbetet med den nya översiktsplanen startade våren år 2021.

Vad säger lagen?

Plan- och bygglagen (2010:900) anger att varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska även ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas, och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Miljöbedömning

En översiktsplan medför normalt en betydande miljöpåverkan eftersom den ger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder som i sin tur kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Översiktsplanen ska på grund av detta genomgå en strategisk miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning. Den strategiska miljöbedömningen är en process med flera steg som syftar till att integrera miljöaspekter i framtagandet och antagandet av översiktsplanen. Till det formella samrådet kommer en Miljökonsekvensbeskrivningen vara upprättad.

Process

Detta är SAMRÅD ett (1) av två (2) samråd under processen med att arbeta fram en ny översiktsplan för Karlskoga kommun. Eftersom lagstiftningen bara föreskriver att ett samråd måste genomföras under en översiktsplanprocess så är detta samråd på sätt och vis informellt. Det informella samrådet är till för alla som är intresserade av Karlskogas framtida utveckling och får härmed möjligheten att påverka och komma med inspel gällande olika ställningstaganden för framtida planering. Det formella samrådet planeras äga rum under hösten 2025. Granskningskedet är tänkt att ske under vårvintern 2026 innan Karlskogas nya översiktsplan antas sommaren 2026.

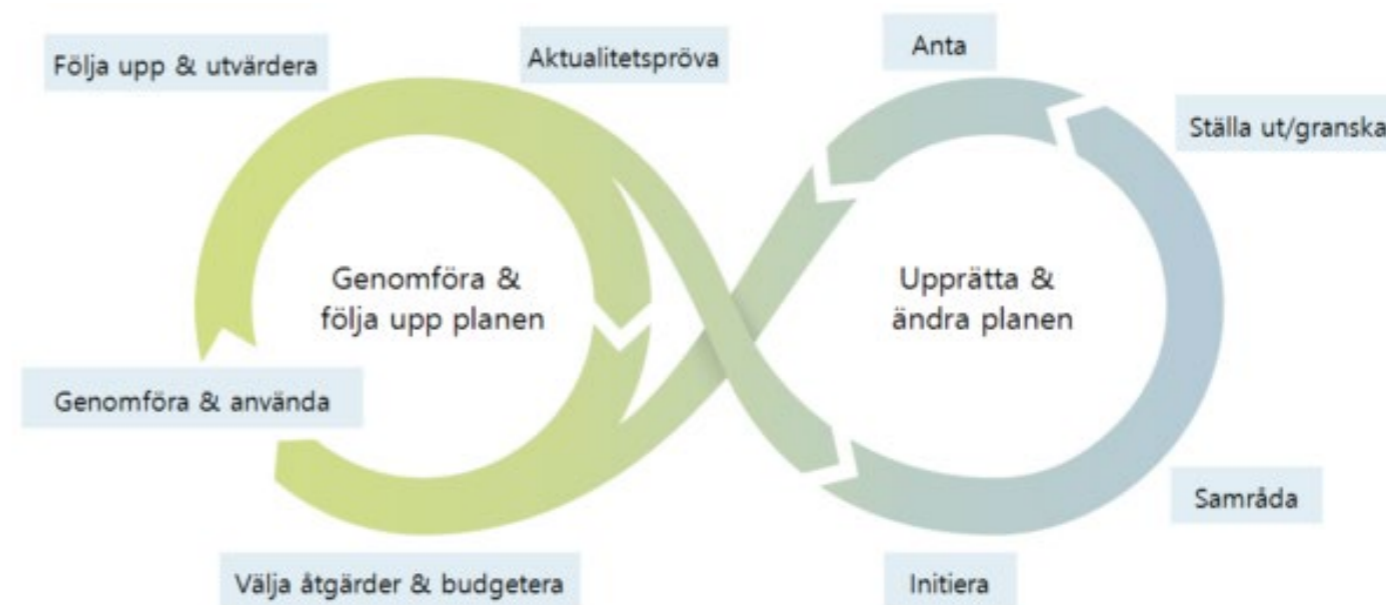
Översiktsplanens avgränsning

Karlskogas nya översiktsplan omfattar hela Karlskoga kommun, det vill säga både kommunens geografiska område i sin helhet samt kommunorganisationen. Översiktsplanens tidshorisont sträcker sig till 2050. Översiktsplanen ska uttrycka kommunens vilja och fungerar som ett viktigt styrdokument för markanvändning och bebyggelseutveckling, det är därför av stor vikt att översiktsplanen hålls aktuell.

Kontinuerlig planering

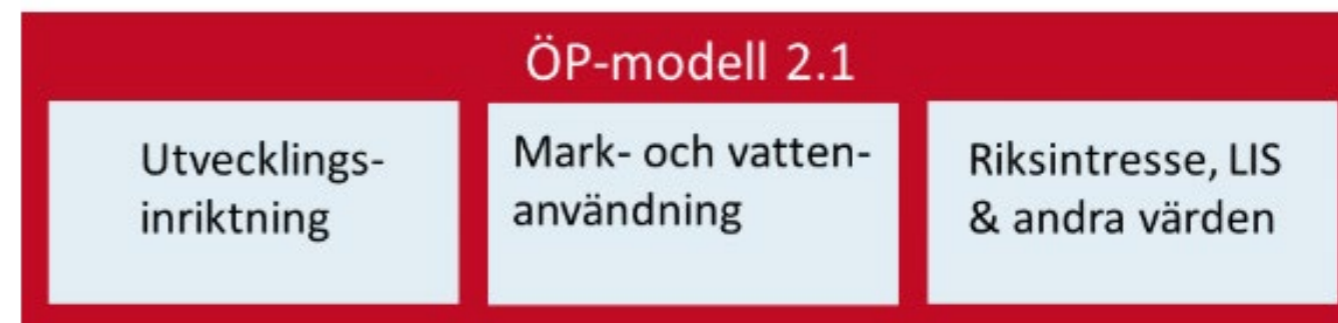
Översiktsplanering ska bedrivas kontinuerligt. Varje mandatperiod ska kommunfullmäktige ta fram en planeringsstrategi där det framgår om gällande översiktsplan speglar den sittande majoritetens viljeinriktning om kommunens utveckling eller inte, samt vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen framöver. Planeringsstrategin kan beskrivas vara det planeringsverktyg som analyserar och undersöker aktualiteten i en just nu gällande kommunövergripande översiktsplan. Det centrala i planeringsstrategin är kommunens ställningstaganden till den fortsatta översiktsplaneringen. Planeringsstrategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Antar kommunen inte en planeringstrategi eller en ny översiktsplan senast 11 september 2024 anses översiktsplanen med tillhörande fördjupningar vara inaktuell. I det fall att kommunen varken antagit en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan som vunnit laga kraft inom två år efter ordinarie val måste kommunen påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan. En inaktuell översiktsplan medför försvårad handläggning av bygglov och förhandsbesked varför detaljplaner tvingas tillämpas med utökad förfarande.

Planeringsstrategin bidrar till en översiktsplanering som bedrivs kontinuerligt och på så vis kan förändrade förutsättningar fångas. Bilden bredvid visar hur Karlskoga kommun ska jobba med sin strategiska planering. Genom att jobba kontinuerligt med strategin kan kommunen fånga de ändrade planeringsförutsättningar som sker och beskriva prioriteringar och satsningar i kommunens fortsatta översiktsplanering.

Disposition & läsanvisning

Översiktsplanen är upprättad efter ÖP modellen 2.1. Plan- och bygglagens krav på ställningstaganden i översiktsplanen fördelas i ÖP-modell 2.1 på tre aspekter; Utvecklingsinriktning, Mark- och vattenanvändning samt Riksintressen, LIS och andra värden. Översiktsplanen består också av en karta för mark- och vattenanvändning (både pågående och planerad användning) samt kartor för värden och hänsyn. Varje aspekt innehåller ett antal kategorier som kan användas i planeringen för en kommunomfattande översiktsplan.

Karlskoga

Karlskoga kommun ligger centralt placerad i Mellansverige mitt på axeln mellan Stockholm och Oslo. I Karlskoga befinner man sig i gränslandet mellan två tillväxtzoner, Karlstad och Örebro. Karlskoga tätort är placerad i norra änden av sjön Möckeln och präglas idag liksom landsbygden av den tidigare brukstraditionen. Bruket och naturtillgångarna i omgivningen har på många sätt styrt ortens och landsbygdens utveckling. Stora natur- och kulturvärden finns som bör vårdas, bevaras och få möjlighet att utvecklas, flera områden är även klassade som riksintressen. Karlskoga kommun består av en helt dominerande tätort, Karlskoga. Övriga samhällen/byar är mycket små och består av ett hundratal invånare eller mindre vardera; Linneback, Granbergsdal, Villingsberg, Lonnhyttan, Östervik och Karlsdal.

Fornlämningar kring Möckeln visar att människor bott här under minst 8000 år. Karlskoga kallades från början Möckelns bodar eftersom det till större delen bestod

av ett antal fäbodnar tillhöriga bönderna i Närke. Namnet Karlskoga tillkom i samband med att hertig Karl, sedermera kung Karl IX, gjorde ett besök i slutet av 1500-talet. Staden Karlskoga har växt upp kring två tätorter, Karlskoga kyrkby och Bofors bruk. Från den senare delen av 1800-talet utvecklades bygden snabbt samtidigt som de små bruken slogs ut.

Genom Alfred Nobels initiativ startade omvandlingen och expansionen mot en alltmer teknologisk industri med huvudinriktningen mot försvarsmateriel och samhället fungerade som servicecentrum för industrin AB Bofors. Mellan 1862 och 1924 var Karlskoga och Degerfors landsortskommun en gemensam kommun. Karlskoga fick stadsprivilegier 1940 och valet stod då mellan att kalla staden för Karlskoga eller Bofors. Karlskoga växte kraftigt från 1930-talet fram till 1970 då staden var som störst. Huvudsakligen på grund av den omfattande strukturomvandling i industrin på 1970-talet skedde en kraftig befolkningsminskning i kommunen och kommunen tappade drygt 25% av sin befolkning.

UTGÅNGSPUNKTER

Karlskogas översiktsplan är utformad utifrån det lokala perspektivet och utifrån de lokala behoven. De globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030, de nationella målen samt de regionala målen, utgör ett ramverk som väglett utformningen av följande kommunövergripande översiktsplan. Följande kapitel refererar till de mest relevanta målen, och de mål som översiktsplanen tar rygg på mest. Vissa av målen har brutits ner och konkretiseras på regional och lokal nivå, hänvisningar till relevanta dokument finns löpande. Översiktsplanens tidshorisont sträcker sig till 2050.

FN:s globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030)

Agenda 2030 antogs i september 2015 av FN:s medlemsländer och är en universell agenda som innehåller 17 globala mål för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. FN definierar hållbar utveckling som en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Målet med Agenda 2030 är att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen till år 2030. De globala målen utgör en mer detaljerad plan för vad världens länder måste åstadkomma för att uppnå hållbar utveckling.

Målen innehåller i sin tur 169 delmål och drygt 230 globala indikatorer för hur arbetet ska genomföras och följas upp. Särskilt relevant för Karlskogas översiktsplan är:

- Mål 3 God hälsa och välbefinnande
- Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla
- Mål 11 Hållbara städer och samhällen
- Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna
- Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald

Figur 1. FN:s globala mål för hållbar utveckling.

Nationella mål

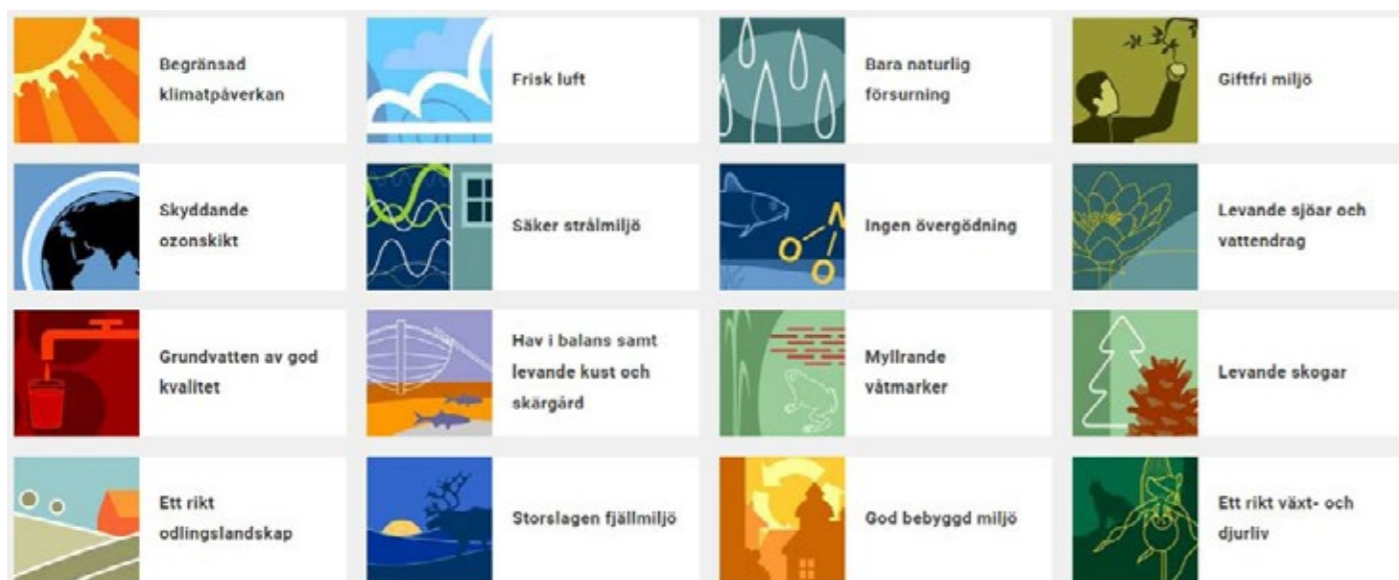
Miljömålen

Miljömålen består av ett övergripande generationsmål som anger att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, vilket ska ske utan att orsak ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

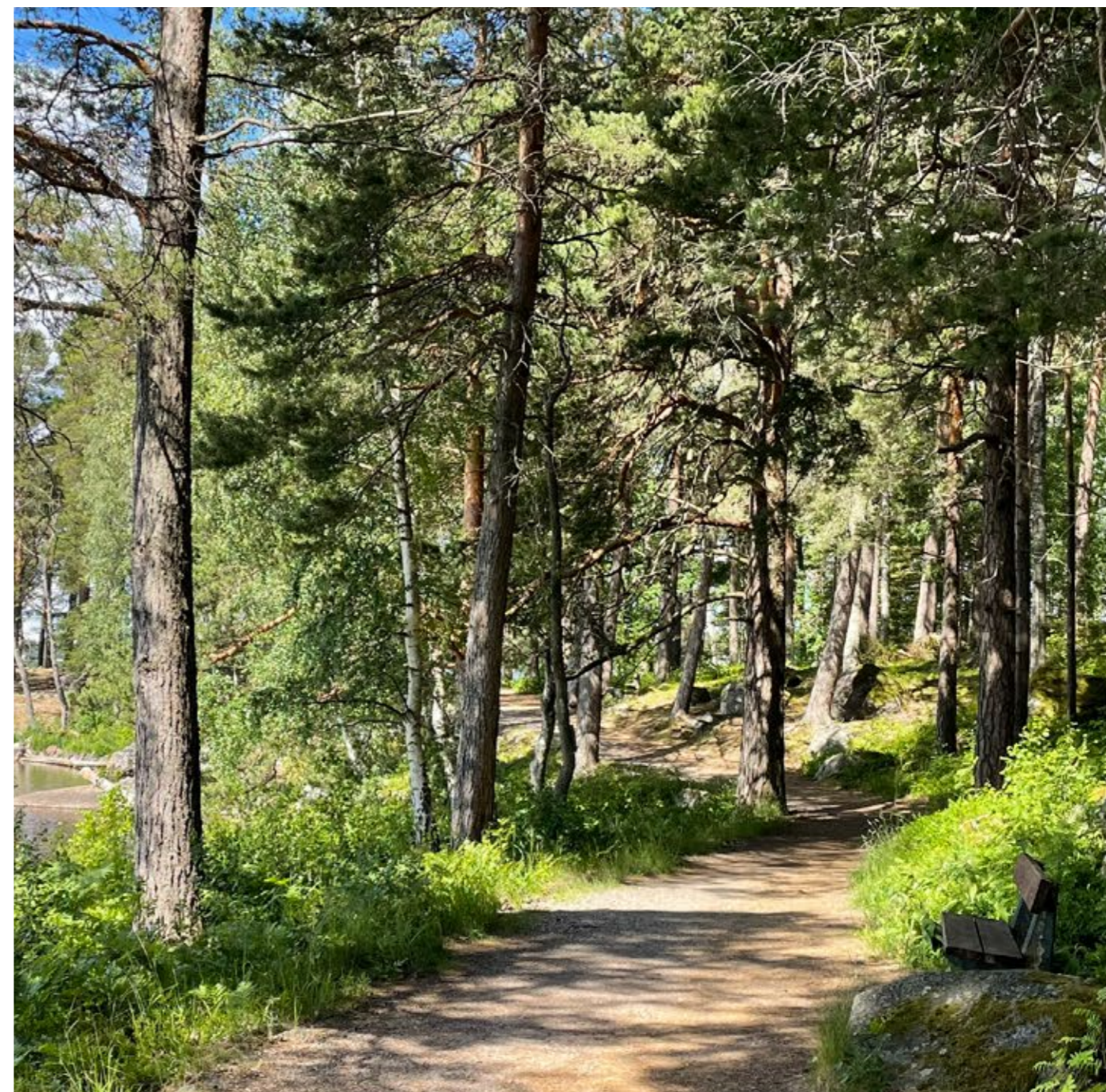
Miljömålen består även av 16 miljö kvalitetsmål samt ett antal etappmål för att göra det lättare att nå generationsmålet och miljömålen. Etappmål finns inom bland annat områdena biologisk mångfald, hållbar stadsutveckling och klimat.

Karlskoga kommun arbetar med miljömålen genom det av kommunfullmäktige beslutade miljöprogrammet (2021). Programmet visar kommunfullmäktiges viljeinriktning och prioritering av Sveriges nationella miljömål och utgör en utgångspunkt för översiktsplanen.

Läs mer här: Sveriges miljömål ([sverigesmiljomal.se](https://www.sverigesmiljomal.se)) samt [miljöprogram-karlskoga-kommun.pdf](#)

Figur 2. Miljömålen.

Energi- och klimatmål

Sverige antog år 2017 ett klimatpolitiskt ramverk bestående av en klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Målet att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären år 2045, och därefter uppnå negativa utsläpp.

Läs mer här: [Det klimatpolitiska ramverket - Regeringen.se](#)

Vindkraftsutbyggnad

Strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad syftar till att bidra till energiomställningen genom att skapa förutsättningar för att den framtida utbyggnaden av vindkraft sker på ett hållbart sätt. Strategin fokuserar på en utvecklad planeringsprocess för vindkraft.

Läs mer här: [Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad \(energimyndigheten.se\)](#)

Livsmedelsstrategi

Den nationella livsmedelsstrategin har som övergripande mål att vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet.

Läs mer här: [En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet - Regeringen.se](#)

Friluftslivsmål

Det övergripande målet med friluftslivspolitiken är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv. Allemansrätten är en viktig grund av detta. Viktiga förutsättningar är också att människa ska ha möjlighet att komma i kontakt med naturen där bostads- och vardagsnära natur har stor betydelse för folkhälsan.

Läs mer här: [Friluftslivspolitiken – Folkhälsomyndigheten \(folkhälsomyndigheten.se\)](#)

Kulturmiljömål

Nationella kulturmiljömål antogs av regeringen år 2013. Målen har relevans för samhällsplanering och handlar bland annat om att främja ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas. En helhetssyn på förvaltningen av landskapet ska finnas som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Läs mer här: [Kulturmiljöns mångfald - Regeringen.se](#)

Kulturpolitiska mål

Målen för kulturpolitiken är bland annat att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Målen ska uppnås genom att bl a främja allas möjligheter till kulturupplevelser, främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan samt att uppmärksamma barn och ungas rätt till kultur.

Läs mer här: [Mål för kultur - Regeringen.se](#)

Gestaltad livsmiljö

Gestaltad livsmiljö är ett politikområde med mål för arkitektur, form, design, konst och kulturarv, som ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle. Utgångspunkten är människan, hennes behov och livskvalitet vid formande och förvaltandet av våra livsmiljöer. Alla ska ha rätt till inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara miljöer. Förutsättningar måste skapas i den fysiska planeringen.

Läs mer här: [Politik för gestaltad livsmiljö - Regeringen.se](#)

Transportpolitiska mål

Nationellt är det övergripande transportpolitiska målet att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet.

Läs mer här: [Mål för transportpolitiken - Regeringen.se](#)

Cykelstrategi

Den nationella cykelstrategin syftar till att främja ökad och säker cykling som kan minska resandets miljöpåverkan, trängseln i tätort samt bidra till en bättre folkhälsa. Cykeln kan ges högre prioritet i planeringen jämfört med bilen.

Läs mer här: [PowerPoint-presentation \(regeringen.se\)](#)

Regionala mål

Karlskoga kommun är en del av Örebro län vars vision är "Örebroregionen – Sveriges hjärta. En attraktiv och pulserande region för alla". Till visionen hör övergripande mål som handlar om stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet samt god resurseffektivitet. Målen motsvarar de tre aspekterna av hållbarhet: ekonomisk, social och miljömässig. Örebro läns vision har konkretiserats i effektmål. De effektmål som berör fysisk planering handlar om attraktiv boende- och närmiljö, god och jämlik folkhälsa, minskad klimatpåverkan, ökad biologisk mångfald, god vattenförsörjning och ökad andel förnybar energi.

- Större tätort
- Nod med stor betydelse för den regionala utvecklingen
- Utvecklingsområde där tillgänglighet till arbetsmarknad, service och kulturutbud stödjer sig på digital infrastruktur, noder och gula utvecklingsområden. Stor del av vardagsresandet sker med bil men kan i viss utsträckning ske med kombinerad mobilitet.
- Utvecklingsområde längs regionalt prioriterat transportsamband eller utmed kollektivtrafikens regionala stamnät. En kombination av digital och fysisk infrastruktur skapar tillgänglighet till arbetsmarknad och service. En stor del av resandet sker till regionala noder och gula utvecklingsområden.
- Utvecklingsområde med god tillgänglighet till arbetsmarknad och service i närområdet. Merparten av vardagsresandet kan klaras till fots, med cykel eller kollektivtrafik. God tillgänglighet till regionala noder via kollektivtrafikstråken.
- Nodsammanbindande kollektivtrafikstråk. Trafikeras med regional tåg, expressbuss eller regionbuss med hög turtäthet.

Figur 3. Strukturbild över förutsättningar för framtida bebyggelse, Örebro län. (Region Örebro län, 2022).

För vidare läsning om styr - och policydokument framtagna av Örebro län se läsanvisningar nedan:

Energi och klimat

Läs mer här: [Tillsammans visar vi vägen i klimatfrågan – kortversion av Örebro läns energi- och klimatprogram 2021–2025 \(regionorebrolan.se\)](#)

Läs mer här: [En attraktiv och pulserande region för alla - Örebro läns regionala utvecklingsstrategi 2022-2030 \(regionorebrolan.se\)](#)

Klimatanpassning i Örebro län

Läs mer här: [Regional handlingsplan för klimatanpassning i Örebro län \(lansstyrelsen.se\)](#)

Regional cykelstrategi

Läs mer här: [Regional cykelplan \(regionorebrolan.se\)](#)

Infrastruktur och transport

Läs mer här: [lansplan-for-transportinfrastruktur-2018-2029.pdf \(regionorebrolan.se\)](#)

[handlingsplan-for-paverkansarbete.pdf \(regionorebrolan.se\)](#)

Näringsliv och entreprenörskap

Läs mer här: [Handlingsplan för näringsliv och entreprenörskap \(regionorebrolan.se\)](#)

Kulturplan

Läs mer här: [Örebro läns kulturplan 2020-2023 Tillsammans skapar vi ett bättre liv - med kultur som kraft \(regionorebrolan.se\)](#)

Grön infrastruktur

Läs mer här: [Handlingsplan för grön infrastruktur i Örebro län – kunskapsunderlag och åtgärder \(lansstyrelsen.se\)](#)

Skogsprogram

Läs mer här: [Skogsprogram | Lansstyrelsen Örebro \(lansstyrelsen.se\)](#)

Strategidokument: [Sveriges nationella skogsprogram - Regeringen.se](#)

Vindkraft i Örebro län

Läs mer här: [2014_03 \(lansstyrelsen.se\)](#)

Mellankommunala intressen

Följande mellankommunala frågor beaktas i Karlskogas översiktsplan:

- Sjön Möckeln – Degerfors
- Villingsbergs skjutfält – Lekeberg, Örebro
- Bofors skjutfält - Nora, Örebro
- Europaväg E18 nuvarande och framtida sträckning - Lekeberg, Örebro, Degerfors, Kristinehamn
- Länsväg 205, 237, 243, 555 - Degerfors, Laxå, Askersund, Hällefors, Nora, Storfors
- Järnväg Nordvästra stambanan (ej i Karlskoga kommun) - Degerfors, Lekeberg, Kristinehamn
- Framtida järnväg (Nobelbanan) – Örebro, Lekeberg, Degerfors, Kristinehamn
- Nora-Bergslags veteranjärnväg – Nora
- Naturresevat, inkl riksintressen, befintliga och föreslagna - Degerfors, Lekeberg, Hällefors, Kristinehamn
- Leder och spår - Bergslagsleden - Degerfors, Lekeberg, Hällefors
- Vattenförsörjning - nuvarande (och framtida) – Degerfors, (Storfors)
- Spillvattenhantering – Degerfors
- Sammanbyggt fjärrvärmenät – Degerfors
- Vindkraft - eventuell gemensam policy – Degerfors, Kristinehamn
- Avrinningsområden – Storfors, Hällefors, Degerfors, Lekeberg
- Gemensam arbetsmarknad – Degerfors

- Besöksnäring, turismsamverkan Östra Värmland - Degerfors, Kristinehamn, Filipstad, Storfors, Hällefors
- Gemensam nämnd för bygg- och miljöfrågor – Storfors
- Folkhälsoarbete på förvaltningsnivå – Degerfors, Laxå
- Bergslagens räddningstjänst - Degerfors, Kristinehamn, Storfors, Filipstad, Hällefors
- Avfallsgrupp Östra Värmland - Kristinehamn, Mariestad, Gullspång, Filipstad, Storfors, Degerfors, Lidköping
- En lång rad samarbeten på länsnivå, vissa även med Värmland
- Mälardalsrådet – kommuner och regioner i Mälardalen

Hållbar samhällsplanering

Hållbar utveckling och hållbar samhällsplanering handlar om att säkerställa goda livsvillkor för alla människor nu och i framtiden. Klimatförändringarna och en hållbar utveckling är en av vår tids största utmaningar som kräver insatser på både lokal, regional och global nivå. I en omställning mot ett förändrat klimat behöver både sociala, ekonomiska och ekologiska dimensioner beaktas. Följande översiktsplan har i framtagna samhällsbyggnadsinriktningar samt i framtagna fokusområden tagit höjd för en samhällsplanering som balanserar de tre dimensionerna ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet.

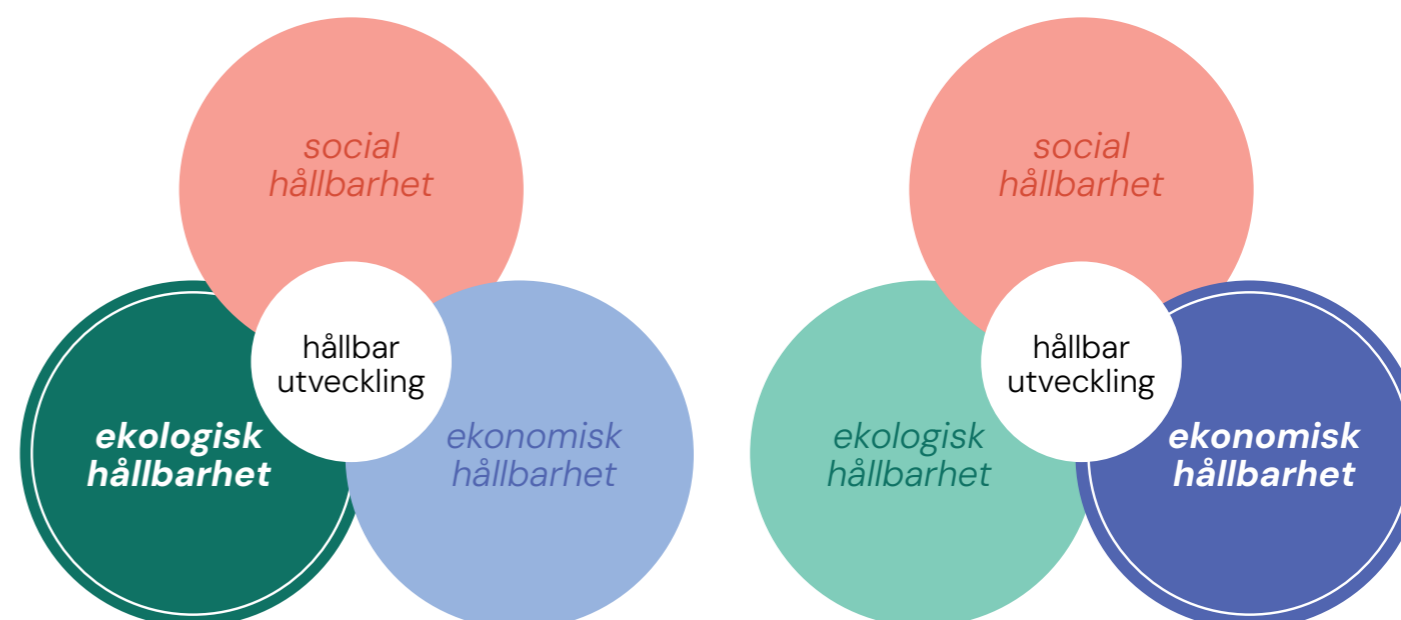
Ekologisk hållbarhet

Natur- och vattenområden utgör livsmiljöer och spridningskorridorer för växter och djur och är en förutsättning för biologisk mångfald, hållbara ekosystem och bidrar till viktiga ekosystemtjänster. Den gröna infrastrukturen är central för ett välmående ekosystem och för att klara framtida klimatförändringar.

Natur- och vattenmiljöer är av stort värde för människors rekreation och välmående. Karlskogas nya översiktsplan ger ett uttryck för en samhällsplanering där bebyggelseutvecklingen går hand i hand med kommunens rika naturmiljöer. Kommunens många rika och värdefulla naturmiljöer föreslås användas till rekreation, för att stärka den biologiska mångfalden samt för att utveckla Karlskoga kommun som en attraktiv kommun och plats att leva på.

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet handlar om att hushålla med och effektivt ta vara på mänskliga och materiella resurser. För Karlskoga kommuns nya översiktsplan innebär ekonomisk hållbarhet en hållbar mark- och vattenanvändning med god tillgång till attraktiva boendemiljöer, verksamhetsområden, samt produktiv jordbruks- och skogsmark. Att erbjuda olika typer av markområden för olika typer av verksamheter och företag skapar en grund för ett ökat utbud som i sin tur kan leda till en effektivare konkurrens. Karlskogas nya översiktsplan främjar ekonomisk tillväxt genom att bland annat reservera mark för verksamhetsområden och näringslivsutveckling som bidrar till ökad sysselsättning. I Karlskogas översiktsplan beaktas företagens behov av tillgång till infrastruktur, närhet till stadskärnan samt att respektera olika verksamheters krav på skyddsavstånd.

Social hållbarhet

Människans livsmiljö är en viktig utgångspunkt för kommunens översiktsplanering. En god livskvalité är en förutsättning för människans drivkraft och en grund för individens och grupper medverkan och delaktighet i samhällets utveckling. För att förebygga segregation och utanförskap krävs en inkluderande samhällsplanering som ser till alla människors rättigheter och behov, oavsett kön, etnicitet, sexuell läggning eller om hen har funktionsnedsättning. Det övergripande nationella jämställdhetsmålet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. För att uppnå jämställdhet behöver jämställdhetsperspektivet finnas med i alla beslut och steg av planeringsprocessen. På så sätt kan konsekvenser av planeringen för kvinnor respektive män analyseras.

Läs mer här: [Mål för jämställdhet - Regeringen.se](#) samt Läs mer här: [Mål för funktionshinderspolitiken - Regeringen.se](#)

I Karlskoga är hälsan i befolkningen god men ojämnt fördelad. För att skapa en god, jämlik och jämställd hälsa behövs främjande respektive förebyggande av olika faktorer i människors livsvillkor och levnadsvanor. Den fysiska miljön är en viktig faktor för människors hälsa och välmående.

I Karlskoga är social hållbarhet en viktig utgångspunkt i samhällsplaneringen. I Karlskoga används kommunens checklista för hållbarhet aktivt inför och under planeringsarbete för ett strukturellt arbete med hållbarhet.

Karlskoga – en barnvänlig kommun

Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter trädde i kraft den 1 januari 2020 i Sverige. Den övergripande politiska viljeriktningen i Karlskoga kommun är att säkerställa barnets rättigheter och att förbättra barns levnadsvillkor oavsett kön. Karlskoga är en barnvänlig kommun och prioriterar barns rättigheter genom att bland annat ta särskild hänsyn till barns behov och intressen i planprocesser.

Folkhälsomål

När det kommer till folkhälsa generellt så fokuserar Karlskogas översiktsplan på folkhälsomål kopplade till boende och närmiljö. De mål som tydligast kan kopplas till fysisk planering handlar om att bostadsområden ska vara socialt hållbara och att öka tillgänglighet till hälsofrämjande miljöer och aktiviteter, samt delaktighet och inflytande i samhället. Samhällsplaneringen bör motverka segregation och exponering för skadliga miljöfaktorer, samt främja god luftkvalitet, minskat trafikbuller och tillgång till grönområden. Med ett jämlik-hälsoperspektiv inom samhällsplanering kan förändringar åstadkommas som påverkar människors levnadsvillkor och minskar ojämlikheten i hälsa.

Viktiga förutsättningar och fokusområden är:

- tillgång till en fullgod och ekonomiskt överkomlig bostad
- bostadsområden som är socialt hållbara
- sunda boendemiljöer på jämlika villkor

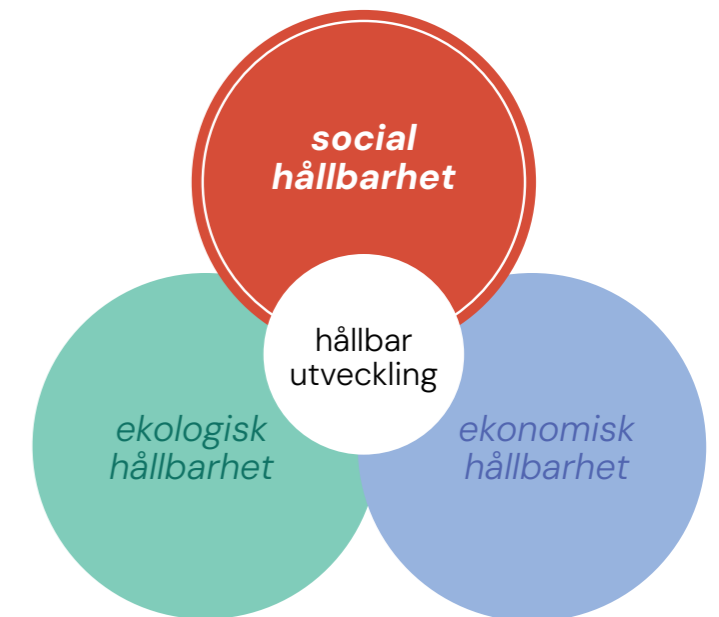
Läs mer här: [Nationella folkhälsomål och målområden – Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#) samt [2016:23 Åtgärdsprogram för Örebro läns miljömål 2016-2020 | Länsstyrelsen Örebro \(lansstyrelsen.se\)](#) och [2015:4 Miljömål för Örebro län 2015-2020 | Länsstyrelsen Örebro \(lansstyrelsen.se\)](#)

Otrygghet

Karlskoga som kommun har nollvision mot otrygghet – och prioriterar trygghet och brottsförebyggande arbete. Hur den fysiska miljön är utformad kan påverka upplevelsen av trygghet. När Karlskoga utvecklas är det viktigt att fånga in invånarnas synpunkter och uppfattningar i samhällsplaneringen.

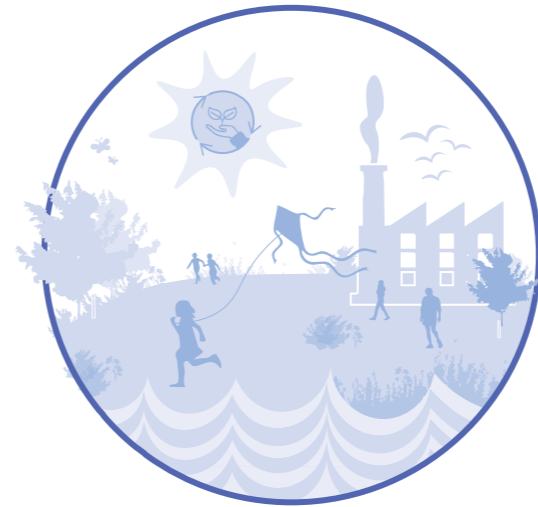
Följande utgångspunkter är vägledande för Karlskogas översiktsplan gällande otrygghet:

- I Karlskoga genomförs trygghetsvandringar i det offentliga rummet för att se och därefter åtgärda otrygghet.
- I Karlskoga utformas det offentliga rummet så det är god sikt, finns anpassad belysning och välskött växtlighet.
- Staden Karlskoga utformas så att invånare fritt rör sig ute och på så sätt har ett levande folkliv som i sin tur förebygger brott på ett icke kontrollerande sätt.
- I Karlskogas utvecklingsarbete är kunskapsbaserat trygghetsarbete en grundfaktor för planering och prioritering.
- Karlskoga arbetar aktivt mot etableringar av organiserad brottslighet exempelvis vid försäljning av fastigheter.
- Karlskogas gångtunnlar ska upplevas trygga dygnets alla timmar.
- Karlskoga kommun arbetar aktivt för trygga vägar för trafik och gång.

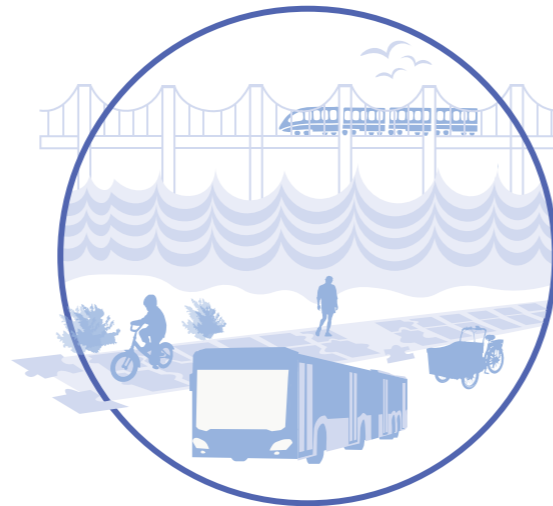

Fokusområden

Översiktsplanens fokusområden är framtagna för att formulera översiktsplanens mest prioriterade frågor. Fokusområden är framtagna för att omfamna redovisade utmaningar samt för att beakta politiska och kommuninvånarnas förhoppningar om vad som är viktigt för det framtida Karlskoga.

Det gröna, robusta och klimatanpassade Karlskoga

Det trafiksäkra och mobilitetsvänliga Karlskoga

Det vackra, barnvänliga och trygga Karlskoga

Karlskoga en del av världen

Det företagsvänliga och innovativa Karlskoga

Det gröna, robusta och klimatanpassade Karlskoga

I det framtida Karlskoga samspelar Karlskoga stad och kommunens orter/landsbygd med naturen. Träd och buskar skuggar och ökar luftfuktigheten vilket ger behagligare lokalklimat. Ett grönt, robust och klimatanpassat Karlskoga handlar om att skapa motståndskraft mot ett förändrat klimat genom ett långsiktigt och ansvarsfullt förvaltande av kommunens många grön- och vattenområden och dess skogs- och jordbruksmark. Detta är viktig för den biologiska mångfalden, för människors hälsa men även för att Karlskoga även fortsättningsvis ska vara en attraktiv stad och plats att leva och verka i.

Att planera för ett grönt, robust och klimatanpassat samhälle innebär att utveckla Karlskoga och dess bebyggelseutveckling till befintliga orter samt att utnyttja den potential som finns i

redan byggda strukturer. Det gröna robusta och klimatanpassade Karlskoga handlar även om att planera för en byggd miljö som inte påverkar vår miljö negativt genom att efterstava materialval och konstruktioner som ger minsta möjliga energiförbrukning och miljöpåverkan. Återbruk är en viktig hållbarhetsaspekt som bör beaktas tidigt i planprocesserna. Att planera för det gröna robusta och klimatanpassade Karlskoga innebär även att hantera de många förorenade områden som kommunen har och att uppmuntra Karlskogabor och besökare att ta del av kommunens fina naturområden för att därigenom leva ett mer aktivt liv.

Det vackra, barnvänliga och trygga Karlskoga

Karlskoga är en stad med en stor utvecklingspotential. Att skapa en attraktiv stad är ett av Karlskoga kommuns mål och en stads attraktivitet är starkt förknippat med aktivitet och liv. Med god och hållbar arkitektur säkerställer och stärker vi Karlskogas attraktion som mål för boende, besök, utbildningsmål, kultur- och idrott, näringsliv. I framtidens Karlskoga ska stadens byggda miljöer och bostadsområden uppmuntra till aktivitet men samtidigt skapa rum för villa och umgänge och närhet till naturen i en balans som främjar människors hälsa. Arkitekturen ska beröra invånarna och väcka deras känslor och nyfikenhet och göra dem stolta över sin livsmiljö.

Att planerar för det vackra och trygga Karlskoga handlar om att planera för uppförande av bostäder för alla. Bland annat behöver man ta hänsyn till

den åldrande befolkningen och se till att det finns tillräckligt med bostäder för äldre med olika behov. Lika viktigt är det att finns bostäder för personer med olika inkomstnivåer.

Hur den fysiska miljön är utformad kan påverka upplevelsen av trygghet. Att planerar för det vackra och trygga Karlskoga handlar om att planera för ett barnvänligt Karlskoga både vad gäller utformning av Karlskogas offentliga ytor och parker samt om att värna och säkerställa tillgänglighet till Karlskogas grönområden och stränder. Att beakta barnen i framtidens Karlskoga innebär även att tidigt i processerna ta in barn- och ungdomars synpunkter i planeringsprocesserna.

Det företagsvänliga och innovativa Karlskoga

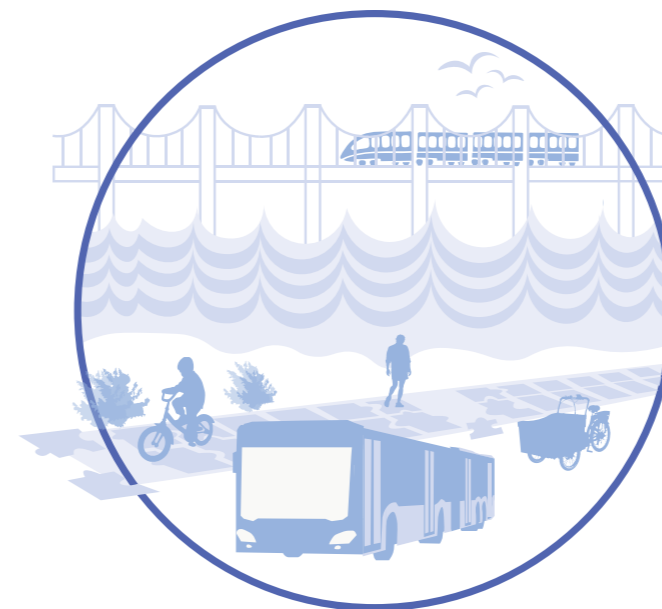
Karlskogas översiktsplan skapar förutsättningar för ett innovativt företags- och besöksnäringssklimat som ger nyetableringar, nya innovationer, digitala framsteg och ökade arbetstillfällen. Det förändrade världsläget skapar goda förutsättningar för ett växande näringsliv. Det är viktigt att Karlskoga som stad och organisation tar tillfället i akt och utvecklar näringslivet i en riktning som gynnar Karlskoga som helhet och stad.

Karlskogas nya översiktsplan bejaktar ett växande näringsliv genom att skapa god planberedskap för nya företagsetableringar men även genom att uppmärksamma behovet av att förnya Karlskoga centrum till att vara en mer attraktiv och vacker plats. Karlskoga är känd som en teknikstad och har för avsikt att även i framtiden vara en ort med ledande teknikutveckling. Följande översiktsplan skapar förutsättningar för utbildningsetableringar inom utpekade större utvecklingsområden.

Karlskoga en del av världen

Läget i omvärlden ställer krav på Karlskoga som organisation och krav på en samhällsplanering som bland annat behöver återskapa en kultur av att alltid väga in och ta hänsyn till totalförsvarets ökade krav. Huvudinriktningen i Karlskogas nya översiktsplan är en utveckling som bejaktar läget i världen och därmed också totalförsvarets önskan om markanspråk. På lite längre sikt bäddar följande översiktsplan för en utveckling där försvarets behov kan möta Karlskogas nya bostadsbehov. Att skapa en robusthet och flexibilitet i samhällsplaneringen och i den fysiska planeringen har varit en tydlig ambition för att möta kraven i en föränderlig värld.

Det trafiksäkra och mobilitetsvänliga Karlskoga

Att skapa ett robust och klimatsmart Karlskoga handlar om att minska klimatpåverkan genom att skapa goda trafikstrukturella förutsättningar som uppmuntrar till ett aktivt vardagsliv med närhet mellan olika funktioner och som ger möjligheter till hållbara transportval. Den principiellt viktigaste frågan för Karlskoga kommun när det gäller transportinfrastrukturen är att verka för att knyta samman Örebro- och Värmlandsregionerna till en gemensam regional arbetsmarknad. Strukturellt delar E18 Karlskoga i två delar. Följande Översiktsplan jobbar systematiskt med åtgärder som syftar till att minska den barriär som väg E18 utgör. Fokus i det framtida trafikstrukturella arbetet på medellång sikt är att bygga bort/förbättra samtliga ljusreglerade korsningar på E18 genom Karlskoga tillsammans med full planskildhet för oskyddade trafikanter. När det gäller Karlskogas gång- och cykelvägsnät sker ett målmedvetet arbete med att öka andelen separerade gång- och cykelvägar samt att komplettera felande länkar till ett mer enhetligt gång- och cykelnät.

Samhällsbyggnadsinriktningar

Samhällsbyggnadsprinciperna är vägledande för Karlskogas fysiska planering och framtagna för att förverkliga måluppfyllnaden av översiktsplanens fokusområden. Samhällsbyggnadsinriktningarna är av vägledande karaktär och gäller för Karlskoga kommuns samtliga geografier.

Stadsutveckling

- Förtätning av bebyggelse prioriteras kring befintliga strukturer, infrastruktur, samt fjärrvärmenätet och med hänsyn till miljö- och klimataspekter.
- Karlskoga bör aktivt jobba med centrumförnyelse.
- Ny bebyggelse i anslutning till vatten ska inte äventyra allmänhetens eller växt- och djurlivets tillgång till strandlinjen, särskilt beaktas detta vid sjön Möckeln.
- Arkitekturen i Karlskoga bör bli mer attraktiv, funktionell och välgenomtänkt, återanvändning, multifunktionalitet och hållbara materialval bör eftersträvas.
- Grönskans hälsofrämjande effekter och naturvärden beaktas i samhällsplaneringen, vid nyexploatering, prioriteras barns tillgång till lekfulla välutformade parkytor.
- Samtliga invånare bör ha tillgång till ett grönområde som möjliggör rekreation och friluftsliv inom 300 meters gångavstånd från bostaden.

Utveckling bostäder

- Bostadsutveckling bör främst ske genom förtätning kring redan byggda strukturer gärna kombinerat med handel, arbetsplatser, serviceinrättningar och publika funktioner.
- Kommunen bör erbjuda ett varierat utbud av planlagd mark för bostadsbyggande, såväl avseende lägen som bostadstyper och upplåtelseformer.
- Kommunen är generellt positiv till multifunktionell bebyggelse i bebyggelseutvecklingen.
- Kommunen bör verka för att tillgodose en variation av trygga bostadsformer för att möta behoven hos en åldrande befolkning.
- Nyexploatering, samt omvandling av fritidshus till åretruntboende prioriteras i lämpliga vattennära lägen, på landsbygden bejakas ny bostadsbebyggelse förutsatt att VA-försörjning säkerställs.

Utveckling natur och friluftsliv

- Vid utvecklingen av Karlskoga bör samhällsplanering alltid ta hänsyn till ekologiska och sociala värden.
- Vid negativ påverkan på naturmiljön bör kompensationsåtgärder utföras (se avsnitt "Grön och blåstruktur" för vidare läsning).
- Ekologiskt mycket värdefulla grönområden som Karlskoga kommun äger eller på annat sätt har rådighet över bör ges långsiktigt skydd.
- Värdefulla grön- och friluftsområden bör tillgängliggöras med miljövänliga transportlösningar.
- Sammanhängande jordbruksmark ska i största mån undantas från exploatering.

Utveckling trafik

- Kommunen verkar för ett miljö- och klimatneutralt trafiksystem som på sikt gör det enkelt för kommuninvånare att välja gång-, cykel- och kollektivtrafik.
- Kommunen bör genom samverkan verka för ett trafiksystem som kopplar samman kommuner och städer i regionen med fokus på en ny tågförbindelse mellan Oslo-Stockholm.
- Kommunen arbetar systematiskt med trafiksäkerhetsförbättringar längs E18, farliga transporter ska ledas bort från tätbebyggda områden.
- Kommunen bör verka för ett trafiksystem som innefattar ett sammanhängande stomnät för gång- och cykeltrafik.
- När nya bostadsområden planeras bör gång- och cykelvägsförbindelser finnas på plats innan de första boende flyttar in.

Utveckling näringsliv

- Kommunen bör ge näringslivet goda möjligheter att verka, etablera och expandera i Karlskoga.
- Kommunen bör genom god planberedskap säkerställa att det finns mark för olika typer av företag, verksamheter samt utbildningsetableringar i anslutning till god infrastruktur.
- För att uppnå bättre exponering bör kommunen öka möjligheterna för verksamhetsetableringar längs E18.
- Fiskenäringen bör ges erforderliga möjligheter att utvecklas.
- Sammanhängande jordbruksmark som är rationell att bruka bör inte exploateras för andra ändamål.

Utveckling klimat och miljö

- Grönskans hälsofrämjande effekter (såsom skugga, luftrening mm) bör tas hänsyn till i samhällsplaneringen genom bevarande och tillskapande av nya grönområden. Tillförsel av nya träd och andra ekologiska lösningar bör särskilt beaktas vid nyexploateringar.
- Grönområden i anslutning till översvämningssmarker, skyfallsstråk eller andra riskområden bör bevaras som buffertar för klimatanpassning och utvecklas strategiskt för att främja friluftsliv, folkhälsa, upplevelsevärden och biologisk mångfald.
- Karlskoga bör verka för en fossilfri energiproduktion inom kommunen.
- Inga förorenande verksamheter tillåts inom dricksvattentäckernas tillrinningsområden
- Dagvattenhanteringen bör ta höjd för ökade nederbördsmängder i framtiden.

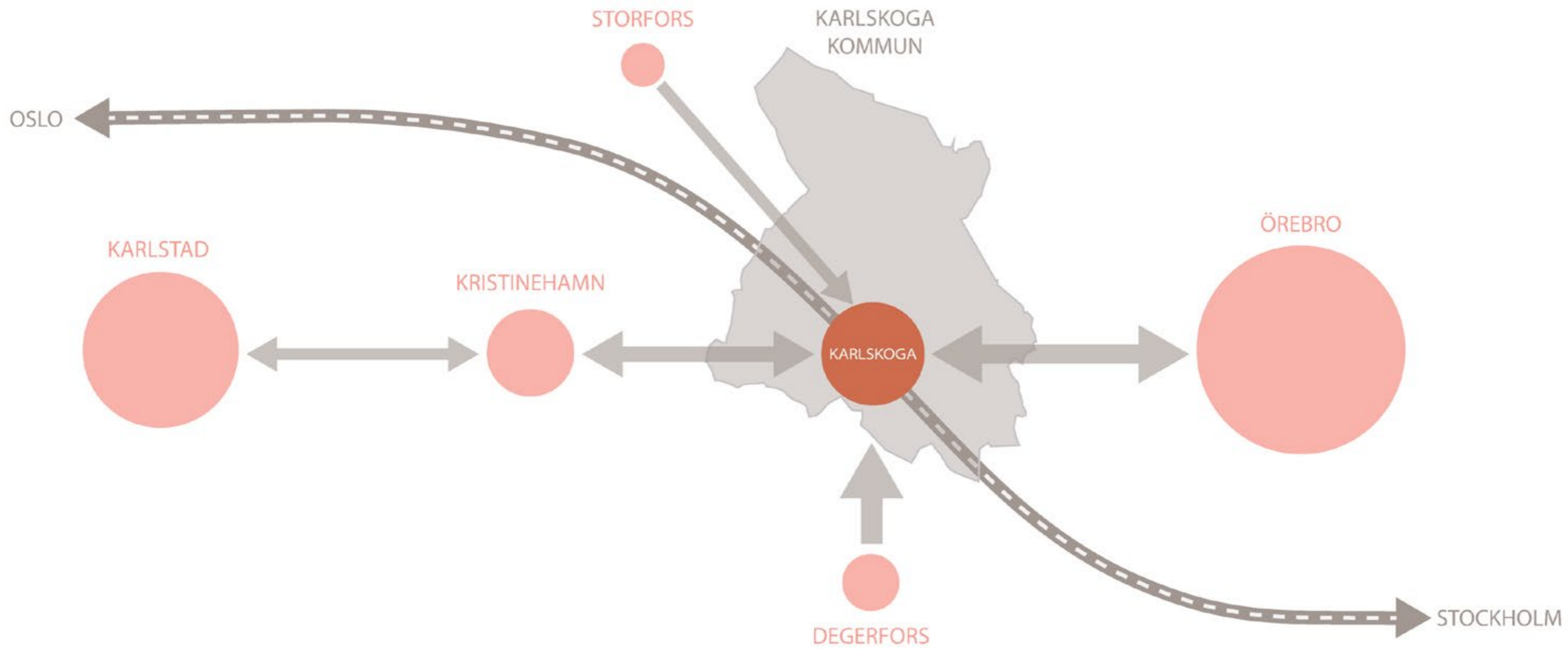
Utveckling kulturmiljö

- Kommunen bör bevara, utveckla och levnadsgöra kulturmiljöer.
- För att öka tillgängligheten till befintliga kultur- och fritidsområden bör kommunen satsa på miljövänliga transportlösningar till viktiga målpunkter.

UTVECKLINGSDIRIKTNING

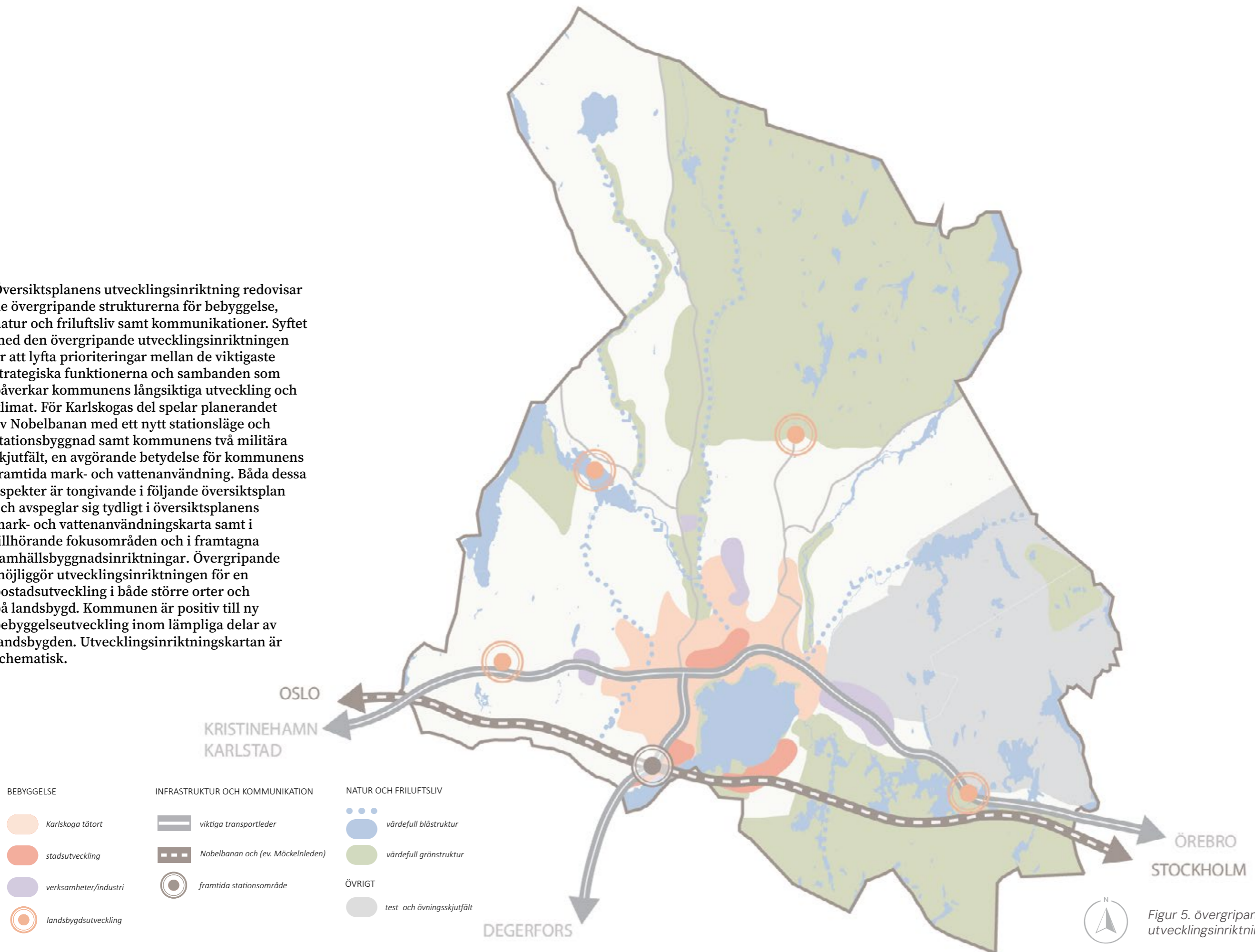
Följande översiktsplan verkar i både framtagna fokusområden samt i tillhörande samhällsbyggnadsinriktningar för en fysisk planering som skapar förutsättningar för samverkan med intilliggande kommuner och städer. Den utzoomade utvecklingsinriktningen illustrerar geografiska beroenden i regionen samt viktiga pendlingsströmmar in och ut till Karlskoga. Trafikstrukturellt verkar följande översiktsplan för ett transportsystem som bland annat skapar närhet till Oslo, till flygplatsen i Örebro och som skapar förutsättningar för en större gemensam arbetsmarknadsregion.

Figur 4. Utzoomad utvecklingsinriktning.

Översiktsplanens utvecklingsinriktning redovisar de övergripande strukturerna för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer. Syftet med den övergripande utvecklingsinriktningen är att lyfta prioriteringar mellan de viktigaste strategiska funktionerna och sambanden som påverkar kommunens långsiktiga utveckling och klimat. För Karlskogas del spelar planerandet av Nobelbanan med ett nytt stationsläge och stationsbyggnad samt kommunens två militära skjutfält, en avgörande betydelse för kommunens framtida mark- och vattenanvändning. Båda dessa aspekter är tongivande i följande översiktsplan och avspeglar sig tydligt i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta samt i tillhörande fokusområden och i framtagna samhällsbyggnadsinriktningar. Övergripande möjliggör utvecklingsinriktningen för en bostadsutveckling i både större orter och på landsbygd. Kommunen är positiv till ny bebyggelseutveckling inom lämpliga delar av landsbygden. Utvecklingsinriktningskartan är schematisk.

Figur 5. Övergripande utvecklingsinriktning.

Bebyggelse

Utvecklingsinriktningen för bebyggelse redovisar prioritering och långsiktig utveckling av bebyggelse på en övergripande nivå.

Karlskoga tätort

Karlskoga tätort ska fortsatt vara kommunens nav. Här ska det finnas ett brett näringsliv, barnomsorg, skolor, äldreomsorg, kultur- och fritidsanläggningar samt blandade bostäder. Närheten till naturen och Möckeln är tätortens främsta tillgång och ska särskilt värnas.

Stadsutveckling

Karlskoga centrum: Karlskoga centrum är hela kommunens centrum. Centrum ska utvecklas till en attraktiv och levande stadskärna med plats för ytterligare service, mötesplatser, restauranger, caféer, bostäder och fritidsanläggningar. Exploateringsgraden bör vara högre än i övriga delar av kommunen. Kommunen ska verka för förbättrad kollektivtrafik. Parker och grönområden inom centrum ska värnas för att skapa förutsättningar för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Storängen: I samband med utbyggnad av Nobelbanan och Möckelnleden ska en ny stadsdel etableras vid den nya stationen. Stationsområdet ska innehålla en blandning av funktioner såsom bostäder, service och handel. För att underlätta för resenärer ska kopplingen till Storängen vara god med såväl kollektivtrafik, gång- och cykel och biltrafik

Sydöstra Möckeln: I samband med utbyggnad av Nobelbanan och Möckelnleden kombinerat med gång- och cykelbro över Möckeln ska Östervik ges möjlighet att utvecklas med bostadsbyggande, kollektivtrafik, service och annan infrastruktur.

Landsbygdsutveckling

Granbergsdal, Kilsta by, Lonnhyttan/Lunnedet, Våtsjötorp/Villingsberg och Linneback är byar som är särskilt viktiga för kommunens landsbygd. Byarna särskilda förutsättningar ska lyftas och utvecklas. Kommunen ser positivt på en utveckling med bostäder inom dessa byar.

Verksamhet- & industriutveckling

Karlskoga ska fortsatt verka för att vara locka fler företag och skapa ett gynnsamt företagsklimat. Kommunen avser att reservera mark för att möjliggöra nya företag att etablera sig i kommunen samt låta redan etablerade företag kunna expandera.

Natur och friluftsliv

Karlskoga för natur- och friluftslivsområden fyller flera funktioner som har betydelse för en långsiktig hållbar utveckling. De utgör alla en viktig del av Karlskogas gröna infrastruktur och bidrar med sina olika värden till en mångfunktionell grönstruktur.

Vatten

Karlskogas sjöar och vattendrag utgör tillsammans med natur- och friluftslivsområden en viktig del av Karlskogas gröna infrastruktur. Möckeln, Timsälven och Svartbäcken är viktiga vattendrag som löper genom tätorten. Karlskogas vattenområden tillgängliggörs.

Infrastruktur och kommunikationer

Utvecklingsinriktning för infrastruktur redovisar prioritering och långsiktig utveckling av trafiksystemet på en övergripande nivå. Följande stråk är viktiga för kommunens utveckling:

Nobelbanan och (eventuellt Möckelnleden)

Nobelbanan: Karlskoga ansluts genom Nobelbanan till stambanenät för järnväg, som i sin tur är en del av en snabbare och genare järnvägsförbindelse mellan Oslo och Stockholm. Detta möjliggör även ett stationsläge med ett resecentrum som utifrån kommunens egna planeringsförutsättningar lokaliseras till Storängen i södra Karlskoga. Detta öppnar helt nya förutsättningar för långsiktigt hållbar och bekväm pendling, både till och från Karlskoga, där avsevärt fler kan bo såväl som jobba i Karlskoga. Placeringen direkt intill väg 205/243 mellan Karlskoga och Degerfors är demografiskt och logistiskt en perfekt lokalisering för ett mellanregionalt resecenter.

Möckelnleden: För att avlasta centrala Karlskoga en betydande andel genomfartstrafik förordas sedan länge att E18 dras som en förbifart söder om tätorten vilket innebär en logistisk fördel i förhållande till både Karlskoga och Degerfors. Vägsträckningen skulle med fördel kunna samordnas med den järnvägssträckning (Nobelbanan) som just nu utreds på nationell nivå.

Viktiga transportleder

E18: E18 är viktig för regional arbetspendling och ger kommunen en god koppling till Örebro, Kristinehamn och Karlstad. Ur nationell aspekt är E18 är också särskilt viktig för näringslivet transporter.

Väg 205: Väg 205 leder till järnvägsstationen i Degerfors vilken även fungerar som järnvägsstation för Karlskoga. Vägen utgör en viktig länk för arbetspendling. Med en ny sträckning av E18 kan väg 205 avlastas och kopplingen mellan Karlskoga och Degerfors förbättras.

Framtida stationsområde

Ett framtida stationsområde reserveras för ett framtida tågstopp med tillhörande resecentrum på Nobelbanan, en nybyggd stambanelänk vilken utgör en del av en snabbare och genare järnvägsförbindelse mellan Oslo och Stockholm. Förutom bansträckning och resecentrum undanhålls även ytor för en rad andra funktioner som förväntas etableras när denna resehubb väl är på plats. Fastställande av sträckningsläge för Nobelbanan förväntas ske under 2026.

Övrigt

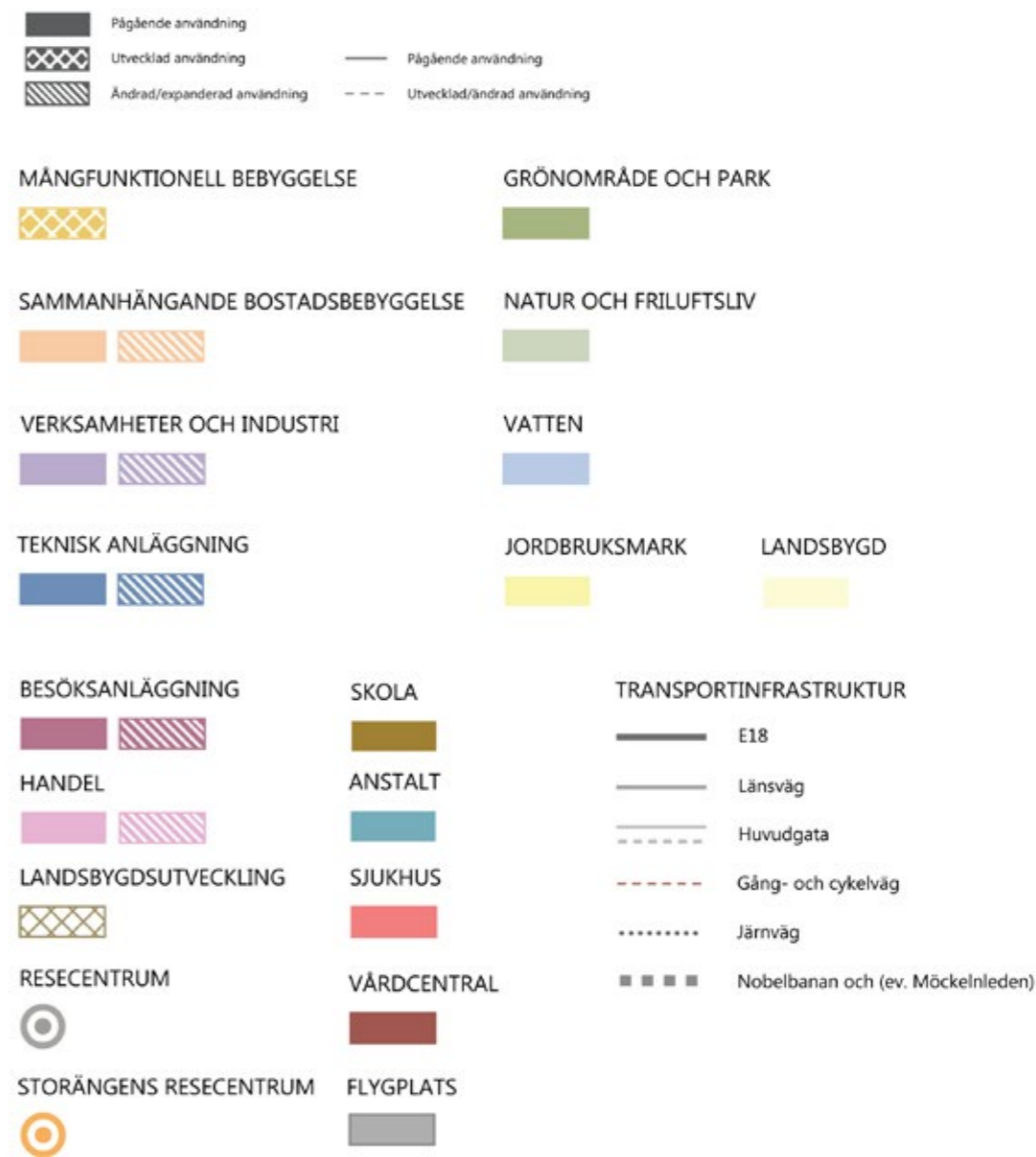
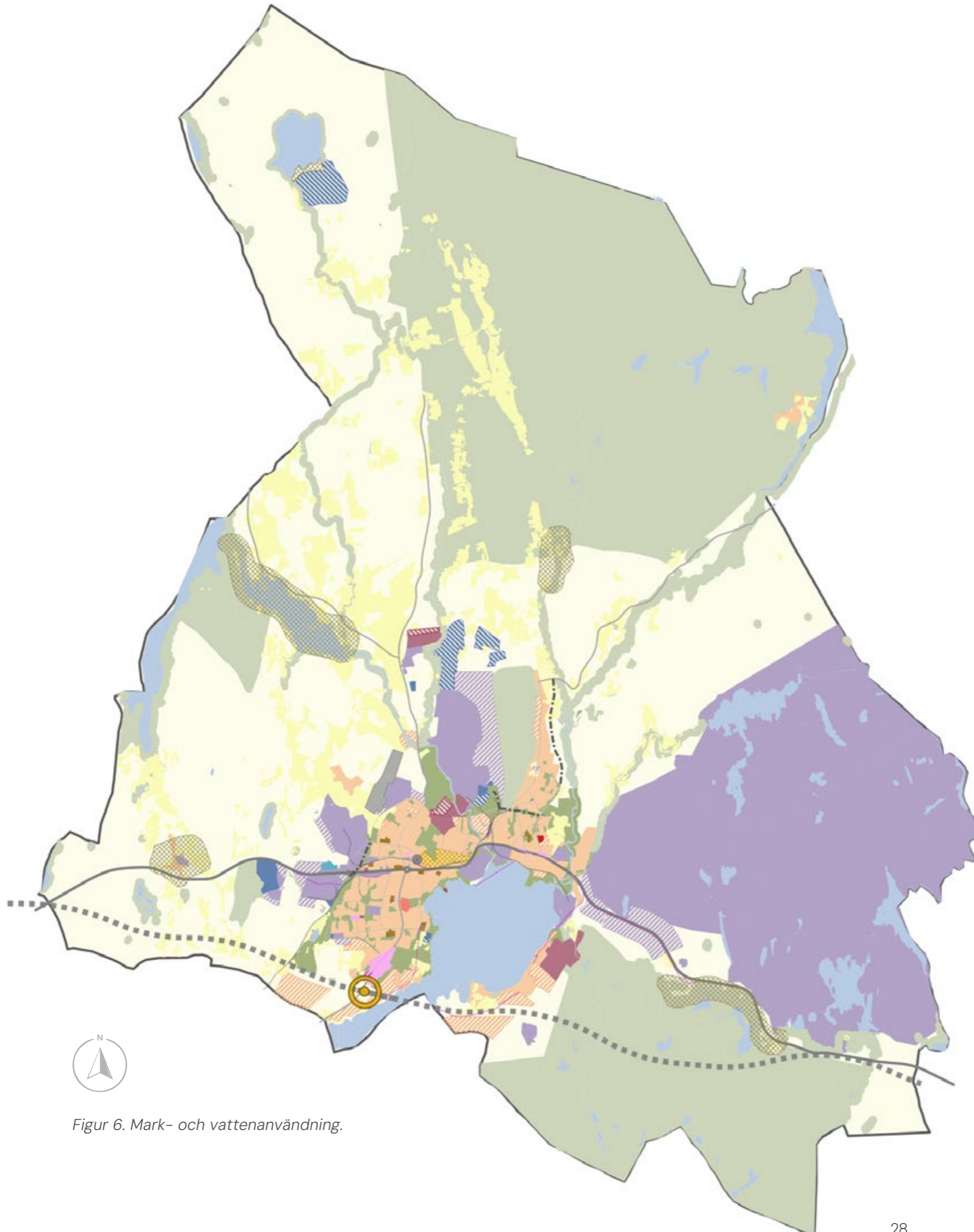
Test- och övnings-skjutfält

Bofors skjutfält (riksintresse för industriell produktion) är primärt ett testskjutfält för försvarsindustrin. Genom sin lokalisering och utvecklade verksamhet en unik resurs inte bara för Karlskoga utan för hela norra Europa. Tillhör Saab Bofors Testcenter. Villingsbergs skjutfält (riksintresse för totalförsvaret) är ett militärt övnings-skjutfält som just nu genomgår en betydande upprustning för att möta behovet av en utökad och utvecklad övningsverksamhet. Tillhör sedan jan 2025 Bergslagens artilleriregemente A9.

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Olika förutsättningar och olika förhållningsätt gäller i Karlskogas olika geografier. Huvuddelen av tillkommande bebyggelse planeras inom och i anslutning till befintliga bebyggelsekoncentrationer som idag har en utbyggd infrastruktur och ett utbud av service. I Karlskoga centrum samt i tätorten, ska den framtida utvecklingen prövas genom detaljplan och genom att förhålla sig till framtagna samhällsbyggnadsinriktningar. Naturen inom kommunens gränser förvaltas för att bevara, utveckla biologisk mångfald och viktiga ekosystemtjänster och integreras i den fysiska planeringen. Kompletteringen på landsbygden kan göras med olika typer av bostadsbebyggelse men alltid med hänsyn till befintliga bebyggelsens karaktär, form, material och färg, och omgivande landskap. Varje del i kommunen ska utvecklas utifrån sina förutsättningar och unika prägel i samspel med övriga delar av kommunen. Värdefull natur, vatten, odlingslandskap och kulturmiljö ska ses som resurser att tillvarata på och utveckla.

Följande definitioner beskriver kommunens mark- och vattenanvändning:

- **Pågående/befintlig mark- och vattenanvändning** innebär att befintlig användning avses fortsätta. Inga större förändringar planeras. Viss komplettering och utveckling kan komma att ske.
- **Utvecklad mark- och vattenanvändning** innebär att befintlig användning avses utvecklas utifrån den användning som redan finns på platsen. Exempelvis genom förbättringsåtgärder eller större förtätningar, kompletteringar mm.
- **Ny eller expanderad mark- och vattenanvändning** innebär att befintlig användning avses ändras till något annat. Exempelvis ny exploatering av områden för bostäder eller verksamheter eller omvandling av ett bebyggt område från en användning till en annan. Expanderad mark- och vattenanvändning innebär att befintligt område expanderar genom att ta ny mark i anspråk.

Figur 6. Mark- och vattenanvändning.

Mångfunktionell bebyggelse

Mångfunktionell bebyggelse definieras av områden med stadsmässig karaktär och många olika funktioner. Bebyggelsen kan användas för bostäder, kontor, handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder. Trafik- och parkeringsytor, parker, fritidsanläggningar, skolor och förskolor samt bibliotek kan ingå. Centrumnära och kollektivtrafknära lägen ska ha relativt hög bebyggelsestäthet och vara funktionsblandade.

Stadskärnan

Karlskoga centrum utgör den centrala bebyggelsen i Karlskoga och sträcker sig längs Badstugatan, Kungsvägen, Värmlandsvägen och Katrinedalsgatan i en väst-östlig riktning från Rävåsen till Boåsberget. De äldre delarna av centrumet har sitt ursprung i Karlskoga kyrkby, som ursprungligen byggdes vid Rävåskullens branter och Karlskoga kyrka. Centrumet präglas av en modernistisk design, särskilt efter rivningarna på 1970-talet. Före dessa förändringar hade centrumet en mer traditionell och klassisk utformning. Vid Alfred Nobels torg ligger Karlskoga stadshus och stadshotell som är ett byggnadsminne. Kulan (tidigare K-Center) som uppfördes tidigt 1970-tal, inhyser betydande lokalytor för handel samt kommunens huvudbibliotek. Centrumomvandlingen har inneburit en tydlig koncentration av publika funktioner som i grunden varit positiv för centrumhandels utveckling.

Centrum utgörs av tre delområden; stadskärnan som utgör några kvarter närmast runt Alfred Nobels torg med bland annat kyrkan och som har sitt ursprung runt förra sekelskiftet, Örncenter/Värmlandsvägen/Centralplan i väster som är

en närmast fullt färdigbyggd del som tillkom under 1940–60-talen samt Katrinedal/Loviselund/Skolgårdet som också varit bebyggt sedan förra sekelskiftet. Katrinedal/Loviselund/Skolgårdet har delvis både avvecklats och på senare år, 2000-tal, börjat utvecklas igen men än så länge endast vad gäller handel. I den östra delen finns exploaterbar mark för bostäder och centrumutveckling.

Övergripande strategi för stadskärnan

Karlskoga centrum har en stor utvecklingspotential. Utformningen av framtidens centrum handlar om att applicera ett helhetstänk för hela centrumområdet i öst-västlig riktning. Ett genomtänkt helhetstänk inkluderar allt från val av materialval på gator, samt placering av sittplatser, markbeläggning till lekutrustning samt belysning och nya bostäder. Utformningen av det offentliga rummet som Alfred Nobels Torg, gaturum, Katrinedalsgatan och parker har stor betydelse för hur människor upplever centrum och stadskärnan. En del i uppdateringen av Karlskoga centrum handlar om att göra centrum mer grönt. Ett grönare centrum leder till välmående både för människor och för klimatet genom att till exempel verka bullerdämpande och temperaturreglerande. Framtida parker i centrum ska utformas och gestaltas som attraktiva mötesplatser där alla kan känna sig trygga och välkomnade och kopplas samman för att öka stadens attraktivitet.

Utvecklad användning: Att skapa en attraktiv stad är ett av Karlskoga kommuns mål och en stads attraktivitet är starkt förknippat med aktivitet och liv. En vacker och välordnad stad lockar människor till sig och skapar därmed förutsättningar för handel och service. Följande översiktsplan föreslår en modernisering av

centrum så att Karlskoga centrum blir en mer modern, uppdaterad och levande stadskärna och att centrum i framtiden förmedlar ett ”gott första intryck” för boende och besökare i staden. Stadskärnan ska vara stadens finrum varför fortsatt upprustning och modernisering är av största vikt. Vad gäller bostadsbebyggelse har centrum många potentiella förtättningsstråk. Den södra avgränsningen växlar mellan E18, järnvägen och Centrumleden medan den norra är något mera odefinierad men i huvudsak 1-2 kvarter norr om gatustråket Värmlandsvägen, Kungsvägen, Bergsmansgatan, Alfred Nobels Katrinedalsgatan och Loviselundsvägen.

I stadskärnan finns en stor utvecklingspotential, exempelvis genom möjligheten att bygga på Kulankomplexet med såväl arbetsplatser som bostäder i upp till 8-10 våningar. Planläggning i detta syfte pågår. Den sista exploateringsytan i kv Rapphönan blev klar så sent som hösten 2024, i övrigt återstår halva kvarteret Påfågeln som idag bara hårbärerar ett parkeringsdäck. Kommunens största hotell ligger utmed E18 samt ett vid Alfred Nobels torg. I nuläget bedöms det finnas ett underskott på hotellbäddar i Karlskoga. Centrala Karlskoga, ett något större geografiskt område än Karlskoga centrum, bör prioriteras för nyetablering av hotell.

Inriktningar

Karlskogas översiktsplan redogör nedan för förslag till inriktningar som leder till ett mer levande, attraktivt och modernt centrum:

- Utveckla Karlskoga centrum genom att applicera ett helhetstänk som inkluderar både gator, torg, parker och byggnader.
- Stadskärnan är prioriterad för etablering av handel. Viss restriktivitet mot ytterligare handelsetableringar ska gälla för att stärka kommunens handelscentra stadskärnan och Storängen.
- Utveckla och förtäta centrum genom nya byggnadstillägg (bostäder, hotell, handel mm) samt genom att omvandla och uppgradera befintligt byggnadsbestånd med exempelvis fasaduppdateringar/renovering samt våningspåbyggnader.
- Uppgradera framtidens stadskärna/centrum med mer grönska i form av träd, buskage, gröna tak, pocketsparks/alternativt en (ny) stadspark.
- Nya byggnader behöver inte efterlikna de befintliga men ny bebyggelse ska förhålla sig till den äldre för att stärka en positiv upplevelse av nytillskott.
- Det arkitektoniska uttrycket vid nybyggnation kan variera från den befintliga skalan till en kontrast vad gäller form, material, höjd och kulör.

Örncenter (västra centrum)

Örncenter och västra delen av Karlskoga centrum sträcker sig längs den tidigare huvudvägen genom Karlskoga (Rikssjukan) och har traditionell stadsmässig bebyggelse med lokaler i bottenplan kombinerat med arbetsplatser och bostäder.

Utvecklad användning: Busstationen utgör en av stadens och centrums viktigaste entréer och behöver förnyas för att uppfattas som en naturlig del av stadskärnan. Norr om busstationen finns en exploaterbar yta som i huvudsak bör användas för bostadsändamål, möjligen i kombination med en förskola. Längs Bregårdsgatan och Badstugatan, ett kvarter norr om handelsstråket finns åtminstone ett kvarter (Tornfalken) där påbyggnad med fler våningar skulle vara möjlig.

Katrinedal/Loviselund/Skolgärdet (östra centrum)

Centrumdelen öster om stadskärnan har under lång tid saknat utvecklingsambitioner där äldre småskalig bebyggelse med många funktioner kopplade till den tidigare riksvägen undan för undan avvecklats utan att ersättas med andra funktioner. Norr om Katrinedalsgatan/Loviselundsvägen finns också en del bostäder, bland annat staden populäraste seniorboende Solbringen. För drygt 15 år sedan etablerades dock ett handelshus på Skolgärdet, som är Karlskoga centrums östligaste utlöpare. Ett flertal nationella kedjor inryms i handelshuset som varit en starkt bidragande orsak till att hela Karlskoga centrum sedan dess haft en positiv utveckling.

Utvecklad användning: Orienterbarheten mellan östra centrum och stadskärnan behöver förbättras.

Loviselundsvägen och Katrinedalsgatan kan på sikt bli mer stadsmässiga genom förtätning. I gällande översiktsplan (tillika i ett program) läggs grundstrukturen upp för en centrumförtätning i det som benämns Centrumstråket, från Alfred Nobels torg till Skolgärdet. Ambitionen är att binda samman Skolgärdet med befintlig stadskärna, helst genom en traditionell stadsmässig bebyggelse med lokaler i bottenplan kombinerat med bostäder, arbetsplatser och publika funktioner, allt i en attraktiv, trygg och tilltalande miljö. Flera projekt som bidrar till denna förtätning är nu nära förestående. Ett förverkligande är mycket viktigt för att långsiktigt göra centrala Karlskoga konkurrenskraftigt avseende handel och som stadens självklara mötesplats men även för att kunna tillhandahålla nyproducerade och attraktiva bostäder i detta centrala läge.

Inom östra centrum finns de utan jämförelse största ytorna för exploatering och utveckling vilket även inkluderar att styra upp parkeringsbehov, vilket avser såväl centrumhandels behov som för boende och de som arbetar i centrum.

Följande ställningstaganden ska utgöra huvudinriktningar för bostadsutvecklingen i Karlskoga centrum där bostäderna utgör en väsentlig del för att skapa ett levande, attraktivt och tryggt centrum för Karlskogabor och besökare tillsammans med handel och andra publika funktioner:

Detaljerade ställningstaganden för centrumutveckling

- Förtäta centrum genom att bygga samman stadskärnan med Skolgärdet, helst genom en traditionell stadsmässig bebyggelse med lokaler i bottenplan kombinerat med bostäder, arbetsplatser och publika funktioner.
- Utveckla och förtäta stadskärnan genom att ta tillvara befintliga byggnader genom exempelvis fasaduppdateringar/restaureringar/ljussättning samt, där det är lämpligt, påbyggnad med fler våningar.
- Nya byggnader behöver inte efterlikna befintlig bebyggelse ska förhålla sig till äldre byggnader och miljöer för att stärka en positiv upplevelse av nytillskott.
- Det arkitektoniska uttrycket kan variera från den befintliga skalan till en kontrast till exempel i form, material, höjd och kulör.
- Uppgradera stadskärnan och centrum i övrigt med grönska i form av träd, buskage, gröna tak, pocketsparks och tilltalande platser som kan utnyttjas av handeln, främst restauranger och caféer.
- Uppgradera och modernisera hela Alfred Nobels torg, där ytan framför hotellet/stadshuset fortsatt fungerar som gångfartsgatan, med inriktning på att stödja handel och andra publika funktioner som är grunden för en levande stadskärna.
- Utveckla och utforma trafikstruktur (samtliga trafikslag) inklusive parkering med fokus på centrumhandels behov samtidigt centrum uppfattas som en attraktiv miljö att vistas i.
- Utpekade ytor för nyproduktion av bostäder är främst kvarteren Spoven (Katrinedal) och Tranan samt resterande del av Loviselundstomten östra delen av centrum, norra halvan av kv Påfågeln invid Alfred Nobels torg, nuvarande parkeringsytan vid Badstugatan öster om Rävåsskolan och ytan norr om busstationen (del av kv Tornfalken) plus ytan invid tidigare Folkets Parkparkeringen (kv Pilgrimsfalken) i västra delen av centrum.
- Objekt för påbyggnad med flera våningar är främst Kulan och bibliotekshuset (kv Råkan) vid Alfred Nobels torg och del av kv Tornfalken mellan Bregårdsgatan och Badstugatan.
- Mindre förtätning och komplettering med bostäder kan prövas inom hela Karlskoga centrum.

Storängen

Pågående/befintlig användning: Storängen är beläget vid Degerforsvägen i Karlskogas södra ände mot Degerfors. Idag är Storängen ett regionalt centrum för sällanköpshandel men med konkurrens från större handelscentra, till exempel Marieberg i Örebro och Bergvik i Karlstad. Idag finns flertalet butiker inom bland annat områdena ljud och bild, möbler/hem, bilar, bilverkstäder, biltillbehör, cykel, färg och byggvaror, trädgård och snabbmatskedjor. Storängen är väl beläget i förhållande till Degerfors.

Utvecklad användning – kort sikt (inom 5 år): Storängen som externhandelsområde tillåts fortsätta utvecklas ett stycke söderut på västra sidan Degerforsvägen och en viss förtätning och omstrukturering kan ske inom befintligt handelsområde. På östra sidan Degerforsvägen ska handelsområdet inte utvidgas längre mot söder.

Skälet till att Storängen som externhandelsområde inte utvidgas söderut är att mark sedan några år reserverats för en ny järnvägssträckning (Nobelbanan) med tillhörande tågstopp och resecentrum. I skrivande stund pågår en så kallad lokaliseringsutredning, vilket är den statliga planeringsprocessen för att utreda var bansträckningen ska förläggas i terrängen och var nya tågstopp bör lokaliseras.

Så länge lokaliseringsutredningen pågår, fram till beslut om var den nya bansträckningen och tågstoppet lokaliseras kommer kommunen reservera mark för detta och inte släppa fram några andra intressen som försvårar ett framtida genomförande av Nobelbanan. Detta markreservat inskränker sig inte bara till själva bansträckningen och tågstoppet utan inkluderar betydligt större ytor som ska kunna rymma bebyggelse och funktioner

som kan förväntas tillkomma först när ett tågstopp väl finns på plats. Det finns i nuläget ingen garanti att bansträckning och tågstopp hamnar inom det beskrivna markreservatet men ett slutligt beslut kan förväntas inom 2-3 år.

Utvecklad användning – på mellanlång sikt (upp till 10-15 år):

Förutsatt att ett beslut om en lokalisering av Nobelbanan inklusive ett tågstopp hamnar inom det markreservat kommunen håller för ändamålet, kan en fullskalig planeringsprocess inledas i samverkan med Trafikverket och övriga berörda instanser för att anpassa infrastruktur och andra kommande funktioner till ett nytt regionalt resecentrum med plats för en ny stationsbyggnad som ett stopp på Nobelbanan för sträckan Stockholm-Oslo. Nobelbanan utgör en nybyggd länk i en snabbare och genare järnvägsförbindelse mellan Oslo och Stockholm (förutsättningarna för järnvägsförbindelsen beskrivs närmare under rubriken Nobelbanan på sida 42).

Det nya resecentret i Storängen ska bli en modern, representativ och innehållsrik byggnad. Bland annat möjliggörs för en rad servicefunktioner för resecentrum med resenärsutrymmen och parkering samt givetvis för anslutande kollektivtrafik, inklusive shuffelfunktioner till och från Karlskoga centrum.

I området öster om befintligt handelsområde, längs västra Möckelnstranden, har redan några bostadsprojekt tillkommit (Storängsudden och Storängstrand) och nu kan planering och viss fortsatt utbyggnad av bostäder ske med utgångspunkt från det planerade tågstoppet som kommer ge en extremt god regional tillgänglighet. De nya bostadsutvecklingsområden som nu tillkommer bör ha högre täthet med betydligt större andel flerfamiljshus.

Även fortsatt bör ett markreservat behållas utöver själva bansträckningen och tågstoppet som ska kunna rymma bebyggelse och funktioner som kan förväntas tillkomma när ett tågstopp och resecentrum väl finns på plats. Först när järnväg och resecentrum är i full drift kan dessa etableringar finansieras och byggas. Då måste det finnas ytor kvar mellan resecentret och befintlig bebyggelse. I detta stationsnära läge ska höjdskalan variera mellan 2 - 12 våningar eller högre. De högre husen kommer att påverka varandra och särskilt hänsyn ska tas till deras utformning, gestaltning, skuggning och insyn. Ambitionen är att resande ska möta en modern stad när man angör Karlskogas järnvägsstation.

Utvecklad användning – på lång sikt (bortom 10-15 år):

Nobelbanan med nytt stationsläge i Karlskoga medför mycket stora vinster för Karlskoga kommuns ekonomi och näringsliv. Snabbare

pendlarmöjligheter och tillgängligheten gör Karlskoga mer boendeattraktivt. Ett nytt regionalt resecentrum i Storängen innebär en stor förändring för Karlskoga. På sikt innebär utvecklingen av Storängen och högst sannolikt även områden runt om som söderut längs Västra Möckelnstranden, mot Högåsen i väster men även på östra sidan Möckeln ifall åtminstone en gång-/cykelvägsförbindelse kan säkras på bron över sjön, att Karlskoga i framtiden kommer att ha en stadsstruktur som består av två kärnor. Det ska dock poängteras att Karlskogas nuvarande centrum och stadskärna även fortsatt kommer att prioriteras och ska på alla sätt tillåtas att utvecklas för att fortsatt vara stadens primära mötesplats och "finrum". Det inkluderar även en fortsatt utveckling av centrumhandeln. Att etablera ett tredje större handelscentra i Karlskoga är inte realistiskt eller aktuellt under planperioden fram till 2050.

Figur 7. European Karlskoga 2021 "At the edge of town" – Vilmar Vuoristo.

Landsbygdsutveckling

Karlskogas landsbygd består av små äldre byar med ett hundratal invånare eller mindre. Kilstaby, Granbergsdal, Linneback, Lonnhyttan/Lunnedet och Våtsjötorp/Villingsberg är stadsnära små orter med bra förbindelser till Karlskoga.

Bra service, fungerande infrastruktur och skola, samt närheten till kollektivtrafik är några av de viktigaste förutsättningarna till landskapsutvecklingen oavsett om det handlar om kompletteringen av befintliga områden eller skapandet av nya. Kompletteringen på landsbygden kan göras med olika typer av bostadsbebyggelse men alltid med hänsyn till befintliga bebyggelsens karaktär, form, material och färg, och omgivande landskap. Ett av de mest effektiva sätten att skapa attraktiva bostadstomter är att konvertera fritidshus i lämpliga lägen till åretruntboende. Avgörande för utvecklingen är att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Granbergsdal

Utvecklad användning: Granbergsdal är en av de största sammanhållna bebyggelsegrupperna utanför tätorten. Det bör finnas möjlighet att bygga i och runt mindre bybildningar som Granbergsdal där planläggning inte behöver vara ett krav.

Att beakta: Det finns tre byggnadsminnen i kommunen och Granbergsdals hytta är ett av dem.

Linneback

Utvecklad användning: Linneback är en stadsnära småort med bra förbindelser till Karlskoga. Linneback prioriteras vad gäller landsbygdsutveckling, bostadsbyggande,

kollektivtrafik, service och annan infrastruktur. Det ska alltid finnas möjlighet att bygga i och runt mindre bybildningar som Linneback där planläggning inte behöver vara ett krav. Linnebacks industri- och verksamhetsområde kan till viss del utvecklas för lättare industri, handel och serviceföretag särskilt med tanke på kopplingen till E18.

Att beakta: Eventuella motsättningar mellan industri- och bostadsutveckling.

Lonnhyttan/Lunnedet

Utvecklad användning: Lonnhyttan är en av de största sammanhållna bebyggelsegrupperna utanför tätorten. I Lunnedet finns ett naturreservat beläget mellan sjöarna Lonnen och Alkvettern. Här finns en sluss där mindre båtar kan ta sig mellan sjöarna. Restaurang, café, campingplats, med mera finns inom området och är ett regionalt utflyktsmål. Lonnhyttan/Lunnedet prioriteras vad gäller landsbygdsutveckling, bostadsbyggande, kollektivtrafik, service och annan infrastruktur. Det ska alltid finnas möjlighet att bygga i och runt mindre bybildningar som Lonnhyttan/Lunnedet. Förutom förtätningar föreslås grupper av villor eller nya villaområden på östra sidan Lonnen, Lonnhyttan. Lonnhyttan/Lunnedet ska fortsatt utvecklas som besöksmål inom natur- och friluftsliv.

Att beakta: Förändringar av naturreservatets omfattning ska ske i enlighet med beslutad programriktning för Lunnedet.

Villingsberg / Våtsjötorp

Utvecklad användning: Villingsberg/Våtsjötorp har ett strategiskt läge utmed E18, endast 20 minuter från Örebro. På längre sikt vill kommunen kunna utveckla Villingsberg/Våtsjötorp med ytterligare bostäder, service samt funktioner kopplat till befintlig sportfiskeverksamhet. För närvarande är utveckling av området begränsad med anledning av totalförsvarets riksintresse. En utveckling kan för närvarande endast ske inom ramen för gällande detaljplaner.

Immen

Utvecklad användning: Immen i nordvästra Karlskoga är särskilt attraktivt för friluftsliv, fiske och bad. Vid Immelns södra strandkant ska det finnas möjlighet att uppföra ställplatser, bastu, badbrygga och badbrygga. Satsningen ska locka fler turister att vilja besöka naturen vid Immen.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Sammanhängande bostadsbebyggelse utgörs av bebyggelsegrupper inom och utanför tätorten. Områdena rymmer framför allt bostäder, men har även inslag av verksamheter och samhällsservice som är förenliga med bostäder.

Karlskoga tätort

Pågående/befintlig användning: Befintliga bostadsområden bör förtätas och kompletteras där det är möjligt med hänsyn till kringliggande bebyggelse, trafikutformning och påverkan på landskapsbilden. Vid planläggning av nya bostäder ska varierade boendeformer eftersträvas. Gröna stråk och områden som är viktiga för rekreation, den biologiska mångfalden eller omhändertagande av dagvatten ska värnas. Allmänna platser, stråk och offentliga miljöer ska utformas så att de är trygga, barnvänliga, säkra och tillgängliga för alla. Sammanhängande vägnät ska eftersträvas, särskilt för gång- och cykeltrafikanter.

Hägnan

Ny användning: En potentiellt ny stadsdel helt centralt i Karlskoga, under en kilometer till stadskärnan. Varierad bostadsbebyggelse med delvis relativt hög exploateringsgrad. Flerfamiljshus upp till 6-8 våningar kombinerat med marklägenheter/radhus/villor. Utgörs till större delen av skogsmark, närhet till Timsälven och en äldre kanal (Smalkanalen). I söder och öster avgränsad av järnväg och bangården vid Bofors station. Förutsätter sannolikt en ny broförbindelse över Timsälven, minst gång-/cykelväg men helst för alla trafikslag.

Att beakta: Närhet i norr till Karlskogas största industriområde där bland annat explosiva produkter tillverkas. Strandskydd. Delar av Hägnanområdet utgörs av ett värdefullt grönområde. Befintlig väkanslutning saknas från centrumhället (väster) och i praktiken även från söder och öster.

Frökenborg

Ny användning: Ett område på östra sidan Möckeln mellan de befintliga bostadsområdena Dammängen i söder och villaområdet intill golfbanan i norr. I huvudsak tänkt för villor/radhus/marklägenheter men enstaka högre flerfamiljshus kan prövas om efterfrågan finns. Planläggning för motsvarande 20 villatomter klar närmast Österviksvägen. Större delen av området sluttar ner mot stranden vilket ger fin utsikt över sjön i västerläge. Hela området utgörs av produktionsskog.

Att beakta: Större delen av området ingår i påverkansområdet för riksintresse för totalförsvaret kopplat till Villingsbergs skjutfält. På kort sikt finns därför inte möjlighet till ytterligare exploatering. I övrigt finns en känd dagvattenproblematik som måste hanteras när området bebyggs

Västeräng

Ny användning: Västerängsområdet ligger i sydvästra Karlskoga utmed södra sidan av Fisksjöleden som är en del av stadens ringledssystem. En stor del av området utgörs av en öppet kulturlandskap med en betydande del hästhållning. Närmast längs Fisksjöleden

finns dock ett band av skogsmark med inslag av befintliga bostadshus som bedöms lämpligt att utveckla till ett större sammanhängande bostadsområde med blandad bebyggelse. Sannolikt kommer tyngdpunkten ligga på villa/radhus/marklägenheter men närheten till ett framtida stationsläge i Storängen gör att högre exploatering inte ska uteslutas. Programarbete för en första etapp pågår.

Att beakta: Pågående djurhållning och bruksbar mark måste beaktas. I närhet av området finns en äldre ek klassad som naturminne. Närheten till Fisksjöleden torde förutsätta skärmning mot trafikbuller. Gator och teknisk försörjning måste byggas ut, verksamhetsområdet för allmänna vattentjänster måste utvidgas att inkludera exploateringsområdet.

Högåsen

Ny användning: Område beläget mindre än en kilometer från ett framtida stationsläge i Storängen som bör utredas närmare för bostadsexploatering efter att den pågående lokaliseringstudien för Nobelbanan färdigställs. Utgörs av skogsmark med mindre inslag av öppnare kulturmiljöer.

Att beakta: Pågående lokaliseringstudien för Nobelbanan måste inväntas innan några planeringsinsatser inleds.

Storängsudden

Ny användning: En begränsad öppen yta mellan två befintliga bebyggelsegrupper inom Storängsuddenområdet som bör exploateras för bostäder, i huvudsak villor men med inslag av radhus/marklägenheter. I princip en förtätning av befintligt bostadsområde. Ytan finns omnämnd som bostadsutvecklingsområde i tidigare planeringsdokument.

Att beakta: Brukningsbar mark tas i anspråk. Delvis inom strandskyddszone.

Äspenäs

Ny användning: Avser längst i norr Äspenäs etapp 2, sydväst om befintligt bostadsområde. Ligger i en svag sluttning ner mot stranden med fin utsikt över sjön. Planläggning pågår med inriktning på villor/radhus/markbostäder. Längre söderut tar Blinäsområdet vid ner till gränsen mot Degerfors kommun. Likartade förutsättningar som för Äspenäs men här är stranden till stor del bebyggd med äldre fritidshus varav en del konverterats till åretrunboende. Ny bebyggelse kan således tillkomma närmare stranden än 100 meter. Avser i huvudsak villor/radhus/marklägenheter men högre exploatering kan övervägas efter att Nobelbana och station tillkommit i läget vid Storängen. VA finns genom hela området. Anpassad gatustruktur saknas.

Att beakta: Strandskydd påverkar utbredningen. Ianspråk tar brukningsbar mark, stabilitet intill bäckraviner, naturvärden, vägbuller från väg 205/243. Planläggning avvaktas till dess pågående lokaliseringstudering säkerställt att exploateringen inte kommer i konflikt med Nobelbanan.

Solvargshagen

Ny användning: Område mellan Karlberg och Löten som binder samman och förtätar stadsdelarna. Huvudinriktning att området utformas med särskilt fokus på klimat och hållbarhet med i huvudsak flerfamiljshus/marklägenheter/radhus, möjligen ett fåtal villor.

Att beakta: Anslutning mot omgivande befintlig bebyggelse. Delvis låglänt där dagvattenhanteringen är väsentlig. Trafikbuller från Lv 205.

Karlberg

Ny användning: Förtätning av Karlbergsområdet med i huvudsak marklägenheter/radhus/villor. Bland annat omställning av ytor som tidigare tillhört Karlbergs gård.

Att beakta: Anslutning mot omgivande befintlig bebyggelse. Grön- och rekreationsytor måste integreras.

Sandåsen

Ny användning: Två delområden. Det västra ligger tack vare den avgränsande järnvägen mycket nära stranden med mycket fin utsikt över sjön mot söder. Inriktning flerfamiljshus där ett centralt parti kan vara högre, upp till 8 våningar. Planläggning pågår. Det östra området ligger mellan sjön och järnvägen på en öppen oexploaterad yta, där bebyggelse på strandskyddet måste förläggas minst 100 meter från stranden. Lämplig omfattning och struktur på bostadsbebyggelsen bör utredas. Eventuell kombination med förskola.

Att beakta: Strandskydd. Närhet till lågtrafikerad järnväg. Översvämningsrisk och dagvatten. Anpassning till omgivning som exempelvis rekreationsområden längs stranden.

Östervik

Ny användning: Område på östra sidan Möckeln bestående av såväl kulturlandskap som skogsmark som skulle hamna i ett helt nytt logistiskt läge om Nobelbanans sträckning lokaliseras på bro över sjön Möckelns smalaste punkt, d v s kompatibelt med ett stationsläge i Storängen på västra sidan Möckeln. Om bron kombineras med åtminstone en gång- och cykelförbindelse bedöms en betydligt större del av Österviksområdet bli högaktuellt för bostadsbebyggelse. Lämplig omfattning och struktur på bostadsbebyggelsen måste utredas men det rör sig rimligen inte bara om villabebyggelse. I kartredovisningen har ett släpp lämnats mellan utbyggnadsgrupperna för Nobelbanan men definierade lägen måste invänta lokaliseringstuderingens slutsatser.

Att beakta: Ianspråktagande av brukningsbar mark, eventuellt strandskydd närmast sjön. Buller från järnvägen. Anpassad infrastruktur saknas helt i nuläget.

Timsbron

Utvecklad användning: Område strax norr om Karlskoga tätort på båda sidor Timsälven i anslutning till befintlig bebyggelse vid Timsbron (tidigare broläge över älven). Relativt nära Lv 205. Förutsätter närhet till älven för att vara intressant, d v s behöver pekas ut som LIS-område. Avser villor/radhus/marklägenheter, ej hög bebyggelse. VA finns i närområdet.

Att beakta: Ianspråktagande av brukningsbar mark för delar av området. Strandskydd (LIS-område). Stabilitet.

Lerängen

Långsträckt område utmed Lv 243 (Noravägen) omedelbart norr Bråten i nordöstra Karlskoga. Utgörs i huvudsak av skogsmark men med inslag av mindre gården och befintlig bebyggelse. Avser villor/radhus/marklägenheter, ej hög bebyggelse. VA finns i längs Noravägen.

Att beakta: Trafikbuller. Närhet till lågtrafikerad järnväg (Karlskoga-Nora). Separerad gång-/cykelväg saknas från Stolpetorpskorset och norrut.

Växtriket

Beskrivning av området arbetas in i översiktsplanen till det formella samrådet.

Nytt vård- och omsorgsboende Villa Strå
Beskrivning av området arbetas in i översiktsplanen till det formella samrådet.

MÅNGFUNKTIONELL BEBYGGELSE

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

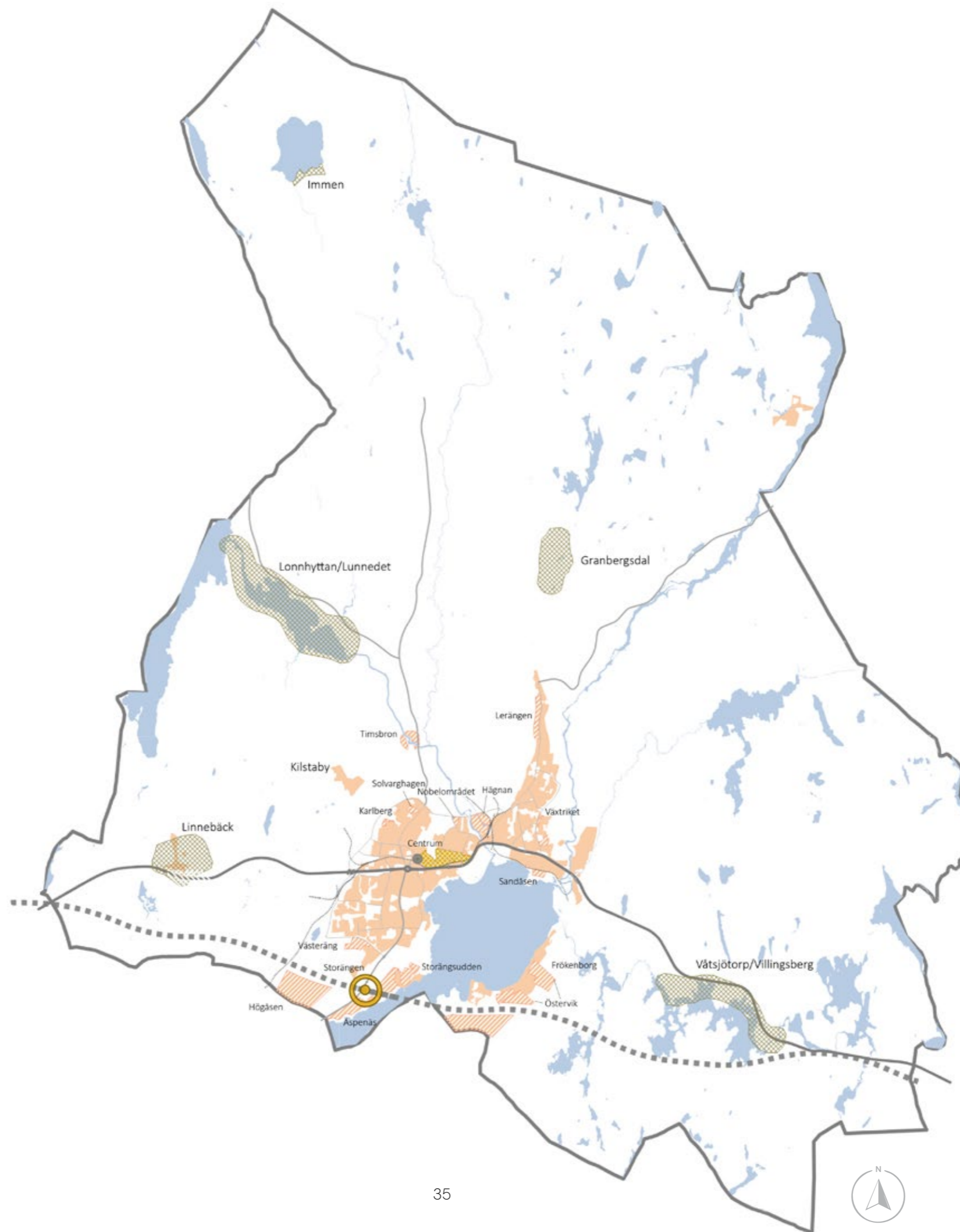
LANDSBYGDSUTVECKLING

RESECENTRUM

STORÄNGENS RESECENTRUM

Figur 8. Utdrag från mark- och vattenanvändningskartan visar mångfunktionell bebyggelse, sammanhängande bostadsbebyggelse och landsbygdsutveckling.

Verksamheter och industri

Områden med verksamheter/industri som kan vara störande för omgivningen. Bostäder bör inte medges i närområdet. Befintliga verksamhetsområden kan utvecklas genom förtätning och komplettering av verksamheter samt genom utvidgning där så är möjligt

Björkborn

Pågående/befintlig användning: Björkborn är till ytan Karlskogas största industriområde, främst beroende på de krav som sprängämnestillverkningen ställer. Området ligger i norra utkanten av tätorten, avgränsat av Timsälven i väster.

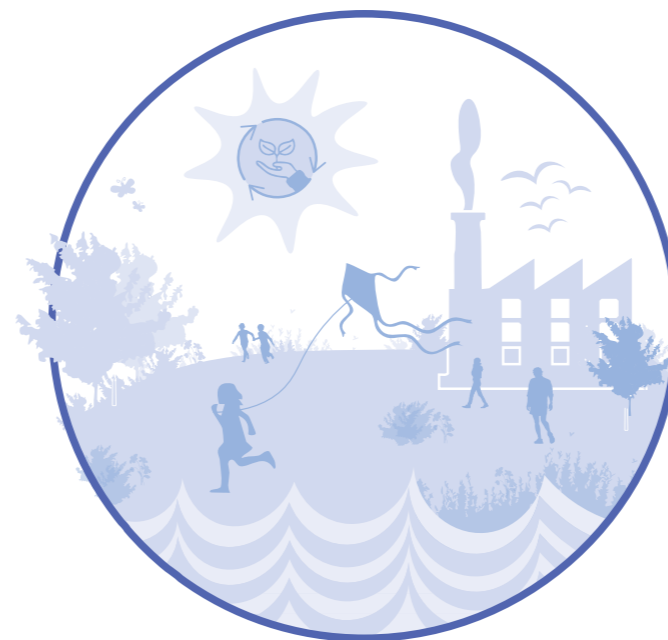
Expanderad användning: Björkbornsområdet planeras att utvidgas mot öster och viss mån söderut fram till Norrleden. Verksamheter kopplat till försvarsindustrin bör prioriteras och om möjligt i kombination med verksamheter som kan dra nytta av och/eller kopplas till Kraftvärmeverket.

Att beakta: Utökningar inom området ökar trafikbelastningen såväl inom som till och från området. Detta gäller både person- och godstrafik. Minst en ny port till Björkbornsområdet kommer krävas. En övergripande trafikstudie bör göras med syftet att förbättra transportkapaciteten till och från Björkbornsområdet. Nya och/eller kompletterande vägsträckor med hög kapacitet som knyter området med E18 måste sannolikt tillkomma. Laddningsmöjligheter för tunga fordon i anslutning till området bör genomföras. Idag är Kraftvärmeverket klassat som skyddsobjekt. Området kan eventuellt i sin helhet komma att bli skyddsobjekt, vilket ställer krav även på hur omgivande ytor planeras.

Bofors-Backa

Pågående/befintlig användning: Platsen för den ursprungliga industrietableringen i Karlskoga. Ligger helt centralt i tätorten, avgränsat av E18 i norr och sjön Möckeln i söder samt bostadsbebyggelse i öster och väster. Bofors-Backaområdets status som industriområde är stadfäst i gällande översiktsplan. Endast ett fåtal ytor är reglerade med detaljplan och det finns inget önskemål från verksamheterna att detaljplanelägga. En stor del av Bofors-Backaområdet är klassat som skyddsobjekt. På Boforsudden finns mindre ytor för förtätning. På Backasidan om Timsälven finns något större men ända begränsade ytor för utveckling/förtätning. Det finns i princip inga möjligheter att utvidga verksamhetsområdet. Av säkerhetsskäl finns behov av visuell skärmning mellan vissa allmänna ytor och verksamhetsområdet. Kommunen har ett långsiktigt önskemål att knyta samma gång-/cykelvägsnätet mellan östra och västra Karlskoga längs stranden genom en bro över Timsälven. Av säkerhetsskäl är det sannolikt inte aktuellt i närtid men ytorna bör behållas i kommunal äga ifall förutsättningarna förändras i framtiden.

Att beakta: Bofors-Backaområdet är till stor del klassat som skyddsobjekt med anledning av att ett flertal aktörer är verksamma inom försvarsindustrin. Detta påverkar även hur den närmast omgivningen runt Bofors-Backa kan planeras och utvecklas. Preliminära resultat visar att marken inte är förorenad i någon större omfattning men ytterligare undersökningar behöver göras i samband med att oexploaterad

mark tas i anspråk. Det gäller ytor som tillkommit genom utfyllnad i sjön. Industriområdets centrala läge staden innebär utvecklingsbegränsningar för verksamheter som är av störande karaktär, främst mot öster och väster samt i någon mån mot norr.

Bofors skjutfält

Pågående/befintlig användning: Bofors skjutfält är ett riksintresse som en anläggning för industriell produktion och ska därför betraktas som ett industri- och verksamhetsområde. Skjutfältsområdet omfattar ca 10 000 hektar och är inte planlagt. Området är en viktigt avgörande resurs för Karlskogas försvarsindustri, likväl som för andra aktörer inom försvarssegmentet i Sverige och norra Europa. Inga inskränkningar i nyttjandet kan eller bör ske. Utöver skjutningar nyttjas fältet även för avfallsdestruktion. Området sträcker sig in i Örebro och Nora kommuner vilka delvis har andra prioriterade intressen jämfört med Karlskoga. Nuvarande huvudsakliga verksamhetsutövare är Saab Bofors Test Center. (Se kap 14 Totalförsvaret för uppgifter om Villingsbergs skjutfält.)

Att beakta: Området ges fortsatt möjlighet att utvecklas som testområde för provning och utveckling av vapen- och säkerhetssystem samt avfallsdestruktion av explosiva varor och sprängämnesavfall samt provning/klassning av sprängämnen. Området ska även kunna utvecklas för annan verksamhet som kan kombineras med befintlig inriktning. Bofors skjutfält innebär inskränkningar för var ny bostadsbebyggelse kan lokaliseras i östra Karlskoga. Mätningar av skjutbullen för att identifiera avgränsningen för dessa begränsningar har pågått i fyra år och är inte helt slutförda.

Villingsbergs skjutfält

Expanderad användning: Villingsbergs skjutfält tillåts utvecklas som ett övnings- och skjutfält samt för utbildning.

Valåsen

Pågående/befintlig användning: Utgörs i sin helhet av Moelvans sågverk med tillhörande verksamhet. Avgränsas av sjön Möckeln i väster och Österviksvägen i öster samt Svartälven och bostadsbebyggelse i norr. *Expanderad användning:* I söder finns en mycket begränsad möjlighet att utvidga området. En betydande förtätning av verksamheten i området har precis skett och ytterligare utvecklingsprojekt finns. Området behålls för industriverksamhet och bör även fortsättningsvis ha järnvägsanslutning.

Att beakta: Verksamheten är delvis bullrig och kan pågå under alla delar av dygnet. Ingen bostadsbebyggelse bör tillkomma i närområdet. Gång-/cykelväg bör ordnas till området från befintligt vägnät i tätorten men Svartälven försvårar en sådan anslutning.

Brickegården

Pågående/befintlig användning: Området behålls för lättare industri och serviceföretag. Delar av området kan vara intressant för kommunen att förvärva i syfte att möjliggöra nyetablering. Nyetablering av tung industri bör inte medges på grund av närhet till bostäder. Brickegården bör kunna utvecklas som ett av Karlskogas mer klimatsmarta områden med endast lättare produktion, montering och service som finns etablerat. Området bör vara estetiskt tilltalande då detta är en av entréerna till Karlskoga tätort samt är huvudentrén till naturområdet Bullerdalen.

Odlingen–Maskinvägen

Pågående/befintlig användning: Området optimeras ytmässigt för lättare industri och serviceföretag där närheten till Kilstabäcken beaktas med sin koppling till kommunens råvattentäkt. Handel bör endast tillkomma i kombination med tillverkning samt trafikorienterade verksamheter i anslutning till E18. Området ligger direkt intill det större Kilstaområdet som hårbärger tyngre industri. Maskinvägen som skär igenom verksamhetsområdet fungera som länk i Karlskogas ringleddssystem där en länk av Västerleden inte byggts ännu. Separat gång-/cykelväg saknas i området.

Flygfältsområdet

Pågående/befintlig användning: I Flygfältsområdet finns de största planlagda oexploaterade ytorna för nyetableringar i kommunen. Området gränsar till Karlskoga flygplats och är beläget i den nordvästra utkanten av tätorten, direkt intill ringleden (Västerleden). Området hårbärgerar en rad olika verksamheter, så som lättare industriverksamhet, kontor, verkstad, verksamhet inom transport- och servicesektorn men även aktiviteter som

gym och padel. Givetvis finns även verksamheter kopplat till flyg även om det inte finns någon reguljär trafik vid flygplatsen. Verksamheter med ytkrävande behov måste på kort sikt i första hand lokaliseras till Flygfältet. Den diversifierade verksamhet som bedrivs idag bör fortgå med flexibla bestämmelser, det vill säga att ingen verksamhetsstyrning föreslås, dock bör tyngre, energikrävande industrietableringar styras mot Kilsta och Björkborn om möjligt.

Expanderad användning: Området bör på kort sikt vara ett primärt läge för etablering av ytkrävande verksamheter. Möjlighet att etablera området som noll-emissionsområde för klimatsmart verksamhet bör utredas. Vid förtätning och expanderad användning av området kan in- och utfarter till området kan behöva anpassas.

Att beakta: I södra delen av industriområdet ska närheten till Kilstabäcken beaktas med sin koppling till kommunens råvattentäkt. Delar av Flygfältets industriområde ingår i det sekundära skyddsområdet för vattentäkten vid Gällersåsen, men här bör omledning av dagvattnet vara möjligt. Redan planlagda exploateringsytor tar brukningsvärd jordbruksmark i anspråk, en prioritering som är gjord sedan länge.

Ytor väster om landningsbanan ska däremot inte tas i anspråk för industri eller andra verksamheter, här bevaras befintlig jordbruksmark och i övrigt planeras här för ny bostadsbebyggelse, dock med hänsyn till fortsatt och utökad flygtrafik.

Kilsta företagsområde

Pågående/befintlig användning: I Kilsta bedrevs tidigare den tyngsta industriverksamheten i Karlskoga i form av ett stålverk som ingick i Bofors.

Tung industriverksamhet pågår fortfarande inom en mindre del. Aktiv verksamhet pågår inom drygt 50 % av hela industriområdet. Några av verksamheterna är energikrävande. Stora ytor inom området är i stort behov av uppfräschning och delar av området måste saneras för att hantera tidigare miljöskulder och för att motverka framtida miljöproblem. Kilsta är det befintliga industriområde i Karlskoga som har störst expansionsytor och som samtidigt ligger väl skyddat ur störningssynpunkt. Området är inte planlagt. Kommunen äger ingen mark i området.

Expanderad användning: Områdets status som industriområde och optimala omfattning utreds ett i programarbete. Expansion och nyetablering av tung industri och viss återvinning bör med vissa villkor vara möjlig. Delar av området kan vara intressant för kommunen att förvärva i syfte att initiera en nystart för verksamhetsområdet och ge förutsägbara förutsättningar för nya etableringar.

Att beakta: Närheten till Kilstabäcken, som rinner norrut till Lonnen som är kommunens råvattentäkt, ställer krav på hur området kan användas. Det finns kända föroreningar som måste hanteras men sannolikt även andra äldre

föroreningar som inte identifierats ännu.

Botorp

Pågående/befintlig användning: Planlagt området söder om E18, i nära anslutning till Odlingen-Maskinvägen. Delar av planlagda ytor är fortfarande i privat ägo och oexploaterade.

Expanderad användning: Området håller på att utvidgas mot väster, i västligaste delen även mot söder och nordöstra delen mot öster. Exponeringsläge mot E18. Åtgärder för omhändertagande av dagvatten är relativt nyligen gjorda. Botorp ska ges fortsatt möjlighet till utveckling genom förtätning. Främst verksamheter med begränsad omgivningspåverkan som logistik, lättare industriverksamhet samt bygg- och entreprenad och serviceföretag. Trafikorienterad handel bör kunna medges i anslutning till trafikplats Odlingen vid E18. Ej reglerade delar av området samt delar av området som idag är parkmark planläggs för industri och i vissa delar handel. Byggnadshöjden bör generellt regleras till minst 20 meter.

Att beakta: Botorp är ett av de industriområden som har eller har haft verksamhet där eventuellt betydande miljöpåverkan föranleder att särskilda miljöbedömningar görs. Befintliga bostäder och annan mark inom industriområdet bör lösas in med stöd av befintliga och kommande detaljplaner.

Baggängen

Pågående/befintlig användning: Konvertering från bostadsområde till i huvudsak verksamhetsområde har pågått sedan 1990-talet och bör kunna fortsätta genom viss förtätning. Avser verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. En gatustruktur bör skapas inne i området som till stor del utgörs av parkeringsytor.

Linnebäck verksamhetsområde

Pågående användning: Mindre planlagt verksamhetsområde som kan förtätas.

Gälleråsen

Pågående/befintlig användning: Tåktverksamhet har pågått under lång tid och förväntas kunna fortsätta i ungefär samma omfattning. Gelleråsens motorstadion (numera Gelleråsen Arena) har funnits på platsen sedan 1940-talet. Utveckling av verksamheten är prioriterad och viktig för Karlskoga som en uttalad motorstad. Området är inte planlagt.

Att beakta: Närheten till vattentäkten i åsen med tillhörande vattenskyddsområde. Verksamheten drivs med ytterst höga miljökrav och utgör ingen risk för vattentäkten.

Utvecklad användning: Gelleråsen motorbana tillåts utvecklas för att erbjuda förarkurser, företagsevenemang, träning och tävling.

Briggen

Pågående/befintlig användning: Mycket litet planlagt verksamhetsområde intill Fisksjöleden i Stråningstorpsområdet där en mindre oexploaterad yta finns. Ingen möjlighet till utvidgning.

Att beakta: Närhet till bostäder förutsätter verksamhet med begränsad omgivningspåverkan.

Häsängen

Pågående/befintlig användning: Mindre planlagt verksamhetsområde längs södra sidan av E18. Kan inte utvidgas men viss förtätning och omställning är möjlig. Skyltläge mot E18.

Att beakta: Närheten till bostäder begränsar vilka verksamheter som kan bedrivas här.

Nitarevägen

Pågående/befintlig användning: Mindre planlagt verksamhetsområde längs norra sidan av E18 som gränsar mot området Odlingen-Maskinvägen. Ett fåtal planlagda ytor återstår men dessa är samtidigt svårexploaterade p g a blockig terräng. Området kan utvidgas, sannolikt mer än dubbleras, mot väster längs E18 och kan i så fall försörjas via trafikplatsen vid Mosserud.

Att beakta: Anstalten utgör en del av befintligt planlagt område. Trafikplats Mosserud håller låg standard på norra sidan.

Mosserud

Pågående användning: Området utgörs i huvudsak av kommunens avfallsanläggning med deponi, återvinningscentral med mera. Här finns även två andra verksamheter varav den ena är en biogasfabrik vilken egentligen sorterar under benämningen energiproduktion. Den andra verksamheten tar emot och destruerar animaliskt avfall, benämns ibland som biomalanläggning. Anläggningen är till sin omfattning unik i landet och är sedan några år utpekad av MSB som riksintresse för totalförsvaret.

Expanderad användning: Befintliga verksamheter ska ges möjlighet att expandera. Viss utvidgning mot söder är möjlig och mot norr ut mot E18. Området bör säkras för fortsatt och utvecklad användning i framtiden, till exempel gasutvinning, avfall från andra kommuner etc, genom detaljplan eller områdesbestämmelser.

Att beakta: Anläggningar som från tid till annan genererar betydande lukt. Bostäder och annan användning där människor vistas stadigvarande bör inte lokaliseras i närområdet och särskilt inte i förhärskande vindriktning, d v s nordost om Mosserudsområdet.

Dammängen bergtäkt

Pågående/befintlig användning: Tåktverksamhet har pågått under lång tid och förväntas kunna fortsätta i ungefär samma omfattning. Området är inte planlagt.

Våtsjötorp bergtäkt

Pågående användning: Tåktverksamhet har pågått under lång tid och förväntas kunna fortsätta i ungefär samma omfattning. Området är inte planlagt.

Tolen-Våtsjötorp

Ny användning: Betydande ytor på norra och södra sidan om E18 i ett logistiskt intressant läge med närhet till skjutfälten. Fungerar logistiskt bra även om E18 skulle ges ett nytt sydligare läge i framtiden. Ny/utvecklad trafikplats på E18 krävs.

Delvis utmanande mark för exploatering som behöver studeras närmare. Kommunen äger ingen mark här.

Fisksjöleden

Ny användning: Ytor närmast söder om Fisksjöleden och längs en eventuell framtida anslutning till ny E18-sträckning söder om tätorten reserveras för verksamheter och på sikt bör kommunen förvärva mark ytterligare mark i området. Pågående markanvändning kan tills vidare fortsätta, dock med restriktivitet vad gäller större utvecklingsprojekt.

Stolpetorp

Ny användning: Mindre ytor runt korsningen Noravägen-Stolptorpsvägen i Bråten bör utredas för mindre exploateringar.

Tekniska anläggningar

Tekniska anläggningar avser anläggningar som försörjer kommunen med viktiga funktioner som energi och vatten. Tekniska anläggningar kan vara störande för omgivningen och bostäder bör därför inte medges i närområdet. Av säkerhetskäl har kommunen valt att inte peka ut alla tekniska anläggningar.

Aggerud reningsverk

Pågående/befintlig användning: Karlskoga kommuns reningsanläggning vid Aggerud behöver ett väl avvägt skyddsområde som säkerställer att krav på en lukt- och störningsfri boendemiljö inte kommer inverka på möjligheten att driva verksamheten. De närmst belägna bostadshusen ligger inom det skyddsområde som planlades i samband med att reningsverket anlades på 1970-talet, men bostadshusen och ytorna runt dessa är reglerade som så kallad allmän platsmark (parkmark) som kommunen har rätt likväl som skyldighet att lösa in. Utgångspunkten är att inte minska nuvarande skyddszon.

Expanderad användning/ny användning: Aggeruds reningsverk ska ges möjlighet till utveckling. Det finnas ytor inom fastigheten för utveckling om verksamheten så kräver. Ytor söder och i viss mån väster om anläggningen behöver reserveras för detta.

Karlskoga kraftvärmeverk

Pågående/befintlig användning: Kraftvärmeverk i Karlskoga byggdes 1985 och är produktionsanläggning för energi beläget i Björkbornsområdet, direkt intill Björkborns industriområde. Anläggningen ägs av Karlskoga kommun i form av ett kommunalt bolag. Kraftvärmeverket levererar årligen omkring 360 GWh energi i form av el, fjärrvärme och processånga. Varje år behandlar anläggningen cirka 100 000 ton avfall.

Expanderad användning/ny användning: Bolaget har aviserat en betydande ökning av energiproduktionen de närmsta åren. Planläggning för att säkra mark söder och öster om befintlig anläggning pågår. Utöver den utvidgning som är aktuell i det korta perspektivet säkras i planläggningen mark för minst 50 års utveckling av anläggningen. Marken för utvidgningen ägas av kommunen.

Norr om Björkbornsområdet

Ny användning: Norr om Björkbornsområdet pågår planering för en större solcellspark. Läget för nyanläggning är strategiskt i närhet av stam/regionnät och med få konkurrerande intressen. Naturvärden ska beaktas vid planering och anläggande. Anläggningsområdet ligger i sin helhet på privatägd mark. Solcellsaktören förutsätts arrendera marken, inte förvärva den.

Mosserud – Boforsmossen

Ny användning: Väster om kommunens avfallsanläggning i Mosserud ligger Boforsmossen. Planering pågår för en större ”flytande” solcellspark som lokaliseras på mossen kompletterat med batterilagringssystem på fast mark. Naturvärden ska beaktas vid planering och anläggande. Kommunen är markägare. Solcellsaktören förutsätts arrendera marken, inte förvärva den. Projektet är ett mycket intressant dubbelutnyttjande av mark, där inget egentligt ingrepp sker i våtmarken.

Att beakta: Eventuell etablering på befintlig mosse.

Immen – Kedjeåsen

Ny användning: Initiering av en privat fastighetsägare att anlägga en större solcellspark invid sjön Immen norr om Kedjeåsen i norra

Karlskoga kommun. Naturvärden ska beaktas vid planering och anläggande. En solcellsaktör förutsätts arrendera marken, inte förvärva den, såvida inte fastighetsägaren själv bildar ett bolag för anläggningen.

Vattenverket Gälleråsen

Pågående/befintlig användning: Gälleråsens vattenverk i Karlskoga är kommunens huvudsakliga anläggning för dricksvattenproduktion. Vattnet tas från Timsälven och genomgår en omfattande reningsprocess, inklusive mikrosilning, pH-justering och kemisk fällning med Dynasandfilter, vilket säkerställer att dricksvattnet uppfyller Livsmedelsverkets krav med god marginal. Regelbundna vattenprover tas för att garantera hög vattenkvalitet och leveranssäkerhet.

Expanderad användning/ny användning: För att möta framtida behov kommer utbyggnad, anpassning och modernisering av vattenverket bli aktuellt. Särskilt viktigt är att hantera PFAS-problematiken. Ett långt framskridet arbete pågår för att flytta råvattenintaget från Timsälven (som bl a är känsligt för eventuella utsläpp i Karlskoga tätort) till Alkvettern som ligger uppströms nuvarande vattenintag. Klimatförändringar och ökad befolkning i kommunen kan också komma att påverka vattenförsörjningen, vilket innebär att både kapacitet och reningstekniker kan behöva anpassas.

Avfallsanläggningen i Mosserud

Pågående/befintlig användning: Mosseruds avfallsanläggning är en central del av Karlskogas avfallshantering. Här hanteras hushålls- och verksamhetsavfall genom sortering, återvinning och deponering. Anläggningen är utrustad för att ta emot och behandla en mängd olika avfallstyper,

inklusive farligt avfall, bygg- och industriavfall samt elektronik. Biologiskt avfall samlas in och omvandlas till biogas, vilket bidrar till en mer hållbar energiförsörjning.

Expanderad användning/ny användning: För att möta ökade krav på hållbar avfallshantering planeras en vidareutveckling av anläggningen med fokus på förbättrad återvinning och energieffektivisering. Möjligheten att utveckla anläggningen till en modern återvinningspark med ökad automation och materialåtervinning undersöks. Dessutom kan en utbyggnad av biogasproduktionen bli aktuell för att, förutom förnyelsebar energiproduktion, ytterligare minska miljöpåverkan från avfallshanteringen.

Handel

Centrumhandel – Centrala Karlskoga

Karlskoga centrum omfattar området från busstationen i väster, via Alfred Nobels torg, till Skolgärdet i öster. Centrum är extremt långsmalt i öst-västlig riktning och följer helt den gamla huvudgenomfarten genom Karlskoga (riksväg 7). Själva stadskärnan utgörs butikscomplexet Kulan (tidigare K-Center) som uppfördes tidigt 1970-tal samt bebyggelsen närmast runt Alfred Nobelstorg som tillsammans med kyrkan utgör den historiska stadskärnan.

Örncenter (västra centrum)

Örncenter och västra delen av Karlskoga centrum sträcker sig längs den tidigare huvudvägen genom Karlskoga (Rikssjuan) och har traditionell stadsmässig bebyggelse med lokaler i bottenplan kombinerat med arbetsplatser och bostäder.

Utvecklad användning: Centrumdelen är i princip färdigbyggd så fokus bör ligga på fortsatt upprustning och modernisering. Busstationen utgör en av stadens och centrumets viktigaste entréer och behöver förnyas för att uppfattas som en naturlig del av stadskärnan.

Katrinedal/Loviselund/Skolgärdet (östra centrum)

Centrumdelen öster om stadskärnan har under lång tid saknat utvecklingsambitioner där äldre småskalig bebyggelse med många funktioner kopplade till den tidigare riksvägen undan för undan avvecklats utan att ersättas med andra funktioner. För drygt 15 år sedan etablerades dock ett handelshus på Skolgärdet, som är Karlskoga centrumets östligaste utlöpare. Ett flertal nationella kedjor inryms i handelshuset som varit en starkt bidragande orsak till att hela Karlskoga centrum sedan dess haft en positiv utveckling.

Utvecklad användning: Orienterbarheten mellan östra centrum och stadskärnan behöver förbättras. Loviselundsvägen och Katrinedalsgatan kan på sikt bli mer stadsmässiga genom bostads- och handelskompletteringar.

Externhandel

Bedömningen är att Karlskoga sett till invånarantal och omgivande upptagningsområde inte har underlag för mer än ett externhandelsområde. Utvecklingen avseende externhandel bör alltså koncentreras till Storängen, undantaget dagligvaruhandel och med beaktande av att Nobelbanan (inkluderande stationsläge med omgivande funktioner) ska ges erforderligt utrymme.

Storängenområdet

Pågående användning: Storängens handelsområde är beläget vid Degerforsvägen i Karlskogas södra utkant mot Degerfors. Storängen är ett mellanregionalt centrum för sällanköpshandel men med konkurrens från större handelscentra, till exempel Marieberg i Örebro och Bergvik i Karlstad. Upptagningsområdet bedöms vara 3-4 mil men för enskilda butiker kan det vara större. Området har utvecklats rejält de senaste 15 åren och idag finns en rad nationella kedjor etablerade. De flesta varutyper finns representerade varav olika etableringar kopplade till bilservice dominerar. Kommunen har sedan lång tid ett ställningstagande om att större dagligvarubutiker inte ges möjlighet att etablera i området eftersom det förväntas ge en förflyttning av dagligvaruhandel som idag är spridd i staden inklusive stadskärnan. En befintlig livsmedelsbutik (Coop) har i gällande detaljplan möjlighet att expandera upp till 1 500 m², i övrigt ska möjligheten till nya etableringar även fortsatt vara begränsad.

Expanderad användning: Kommunen ska verka för att Storängens handelsområde, undantaget dagligvaruhandel, kan fortsätta utvecklas och expandera men samtidigt att det inte sker på centrumhandels bekostnad. Etablering i centrum bör alltid provas först. Utvidgning av externhandelsområdet att inkludera ytor öster om Degerforsvägen pågår. Utvidgning söderut från nuvarande avgränsning av externhandelsområdet får inte ske förrän sträckningen av den kommande Nobelbanan (inkluderande stationsläge med omgivande funktioner) har säkerställt genom den pågående lokaliseringstudien.

Dagligvaruhandel

Centrum (Willy:s och Pekå:s)
Se rubriken Centrumhandel.

Storängen (Coop)
Se rubriken Externhandel.

Sandviken (ICA) med Saxlyckevägen (Lidl)
Pågående/befintlig användning: I Sandviken finns ett stadsdelscentrum skapat när området byggdes på 1950-talet, har genom åren gått under namnet

Köpcity. Dagligvarubutik (ICA) finns kvar plus ett fåtal andra butiker. Trafikorierat läge direkt invid norra sidan av E18 men kundunderlaget utgörs av omgivande bostadsområden. Planeringen bör i huvudsak inriktas på att handel med nuvarande omfattning kan bibehållas, inga inskränkande åtgärder bör vidtas. Möjligheterna till utvidgning är begränsade men viss omställning av befintliga lokaler är möjlig.

Söder om E18, direkt invid stadsdelscentrumet, etablerades 2019 en ny dagligvarubutik (Lidl), även den i trafikorienterat läge. Möjligheterna till ytterligare utveckling på södra sidan E18 är begränsade, både ytmässigt och utifrån gatustrukturens begränsade kapacitet.

Brickegården (Coop)

Pågående/befintlig användning: Sedan 1990-talet finns en dagligvarubutik (Coop) i korsningen E18-Österleden som byggts ut några gånger och är idag den största dagligvarubutiken i östra Karlskoga. Trafikorierat läge på norra sidan E18, angränsande finns såväl drivmedelsförsäljning som restaurang, som skulle kunna utvecklas ytterligare men då krävs omställning av omgivande mark. De senaste åren har dock butiken konsoliderats på en något mindre butiksytta än när den var som störst. Butikens upptagningsområde är en stor del av Karlskoga.

Gesällgatan (ICA)

Pågående/befintlig användning: (ICA) tillkom under 1990 efter flytt från ett annat läge i västra Karlskoga. Efter en dubbling av lokalytan under 2000-talet (till en ICA Maxi) är det Karlskogas största dagligvarubutik. Utvecklingsmässigt är butiken instängd av omgivande bebyggelse, i huvudsak bostäder, vilket skulle kräva omställning av markanvändningen för angränsande ytor ifall någon större utvidgning av handelsverksamheten skulle vara aktuell. Längs Värmlandsvägen söder om butiken finns äldre bebyggelse med mindre lokaler i bottenplan av vilka vissa används för handel. Butikens upptagningsområde är hela Karlskoga kommun plus vissa angränsande kommuner.

Frödingsplan (Coop)

Pågående/befintlig användning: Frödingsplan är ett litet stadsdelscentrum från 1940-talet med en lite dagligvarubutik (Coop) samt någon ytterligare lokal, bland annat en restaurang. Trafikorienterat läge längs Drottningvägen/Lv 205 men intränt läge med mycket begränsade utvecklingsmöjligheter. Betydande konkurrens från den stora ICA-butiken några hundra meter bort. Planeringen bör i huvudsak inriktas på att handel med nuvarande omfattning kan bibehållas, inga inskränkande åtgärder bör vidtas.

Björkliden-Skranta (Lidl)

Pågående/befintlig användning: Dagligvarubutik etablerad under 2000-talet i ett trafikorienterat läge men även med betydande bostadsområden

runt om. Därtill ligger Karlskoga kommuns enskilt största arbetsplats, Karlskoga lasarett, några hundra meter bort. Inklämt läge där utvecklingsmöjligheterna är begränsade. Inga andra handelsetableringar i närheten.

Skranta torg

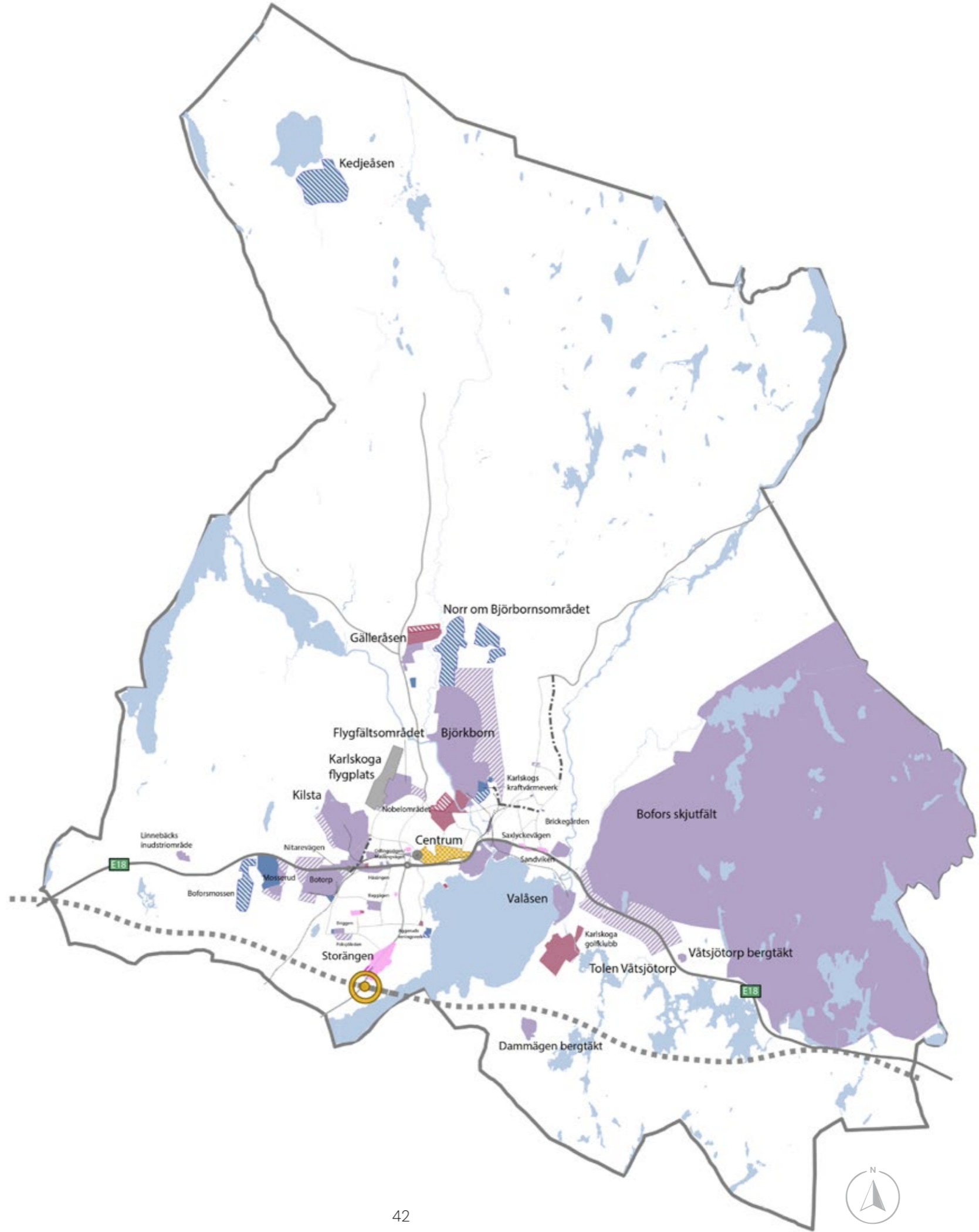
Pågående/befintlig användning: Skranta torg är ett stadsdelscentrum från 1950-talet där det alltid funnits en mindre dagligvarubutik, idag är den mera av närbutikskaraktär. Flera butikslokaler finns runt torget men numera ingen övrig handel, dock en restaurang. Ett av Karlskoga kommuns kontorshus ligger rakt över gatan och betydande bostadsområden finns i omgivningen. Utvecklingsmöjligheter finns, exempelvis skulle dagligvarubutiken kunna byggas ut ifall detta skulle efterfrågas. Planeringen bör i huvudsak inriktas på att handel med nuvarande omfattning kan bibehållas, inga inskränkande åtgärder bör vidtas.

Bråten

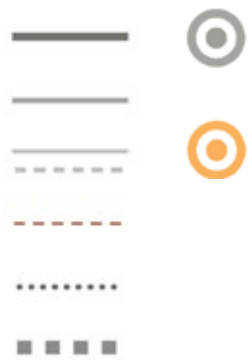
Pågående/befintlig användning: En mindre dagligvarubutik (Coop) finns i denna nordöstra del av Karlskoga som i övrigt nästan uteslutande utgörs av bostadsbebyggelse. Ytterligare några handelsverksamheter finns längs Noravägen. Planeringen bör i huvudsak inriktas på att handel med nuvarande omfattning kan bibehållas, inga inskränkande åtgärder bör vidtas.

- ■ ■ ■ Nobelbanan & Möckelnleden
- E18
- Länsväg
- Huvudgata

- VERKSAMHETER OCH INDUSTRI**
- ■ ■ ■

- TEKNISK ANLÄGGNING**
- ■ ■ ■

- MÅNGFUNKTIONELL BEBYGGELSE**
- ■ ■ ■

- HANDEL**   **RESECENTRUM**
- ■ ■ ■   ●

- STORÄNGENS RESECENTRUM**
-

- BESÖKSANLÄGGNING**
- ■ ■ ■

Figur 9. Utdrag från mark- och vattenanvändningskartan visar verksamheter och industri, teknisk anläggning, mångfunktionell bebyggelse handel och besöksanläggning

Transportinfrastruktur

Transportinfrastruktur utgör det fysiska och organisatoriska nätverket som möjliggör förflyttning av människor och gods. Detta inkluderar vägar, järnvägar, flygplatser och andra transportrelaterade anläggningar. Dess primära syfte är att säkerställa en effektiv och hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv inom kommunen. Karlskoga kommun ska vara en samverkande och samordnande part i syfte att främja utveckling av laddinfrastruktur av publika laddare, på både kommunal och privat mark.

Karlskoga flygplats

Pågående/befintlig användning: Karlskoga flygplats bör tills vidare behållas som allmänflygplats utifrån ett långsiktigt och strategiskt perspektiv. En utveckling inom elflyg och drönartrafik beaktas vid olika typer av exploateringar inom flygplatsområdet och i dess påverkanszon. Arbete med framtagande av förhållningssätt och ställningstaganden gällande drönartrafik är under framtagande, se bilaga.

Nytt resecentrum

Ny användning: Söder om befintligt handelsområde i Storängen tar följande översiktsplan sikte på ett nytt resecentrum med plats för en ny stationsbyggnad som ett stopp på Nobelbanan för sträckan Stockholm-Oslo. Målet med Nobelbanan är att bygga en bättre järnväg mellan Oslo och Stockholm med resetid under tre timmar. Nobelbanan med nytt stationsläge i Karlskoga medför mycket stora vinster för Karlskoga kommuns ekonomi och näringsliv. Snabbare pendlarmöjligheter och tillgängligheten

gör Karlskoga mer boendeattraktivt. Den nya tågstationen i Storängen ska bli en modern, representativ och innehållsrik byggnad. Bland annat möjliggörs för servicefunktioner för resecentrum med resenärsutrymmen och parkering. Ett nytt stationshus innebär en stor förändring för Karlskoga. På sikt innebär utvecklingen av Storängen att Karlskoga i framtiden kommer att ha en stadsstruktur som består av två kärnor.

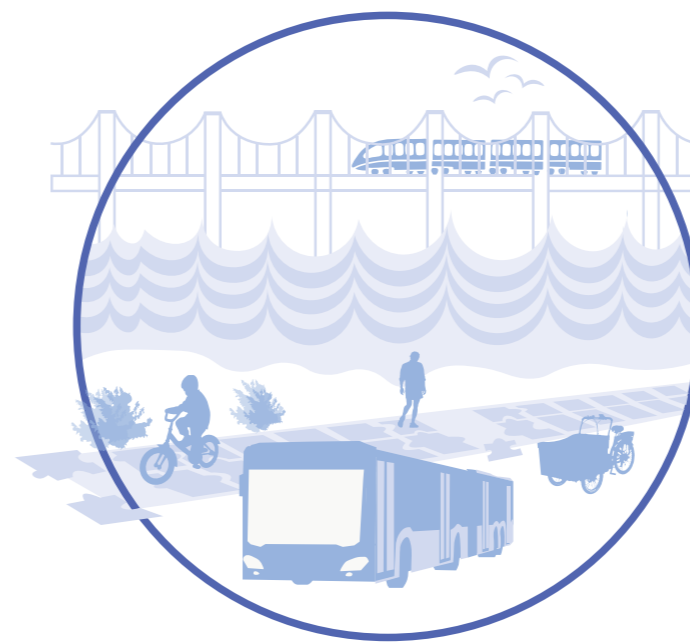
Huvudstråk vägtrafik

Pågående användning: Huvudstråken för vägtrafiken är E18 i öst/västlig riktning (Stockholm-Oslo) och länsväg 205 (Laxå-Hällefors) i nord/sydlig riktning. Även länsväg 237 (Gälleråsen-Storfors) samt 243 (Nora-Gullspång) är av stor betydelse för transporter i nord/sydlig riktning. Angöringspunkt för persontrafik på järnväg är Degerfors station på Värmlandsbanan Laxå-Charlottenberg-(Kongsvinger-Oslo).

Länsväg 205, sträckan Karlskoga-Degerfors-Laxå-Askersund, bedöms som regionalt stråk bli en allt mera strategiskt viktig länk för transporter i sydostlig riktning och öster om Vättern, t ex mot Norrköpings hamn och vidare till Baltikum. Anslutning mot Motala-Mjölby fram till E4 är en viktig transportled, framför allt för gods men även för persontrafik i denna riktning.

E18

Pågående användning: E18 är den viktigaste trafikleden i Karlskoga, både internationellt/nationellt/regionalt och lokalt med som mest över

20 000 fordon rörelser per dygn (i anslutning till passagen över Timsälven). Trafikverket genomförde 2014–2015, i samverkan med kommunen, en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för E18-sträckningen genom Karlskoga tätort som kommer ligga till grund för ombyggnadsåtgärder och prioritering fram till 2040. En förbifart är i nuläget inte prioriterad av Trafikverket. Tills vidare är därför prioriteringen att bygga bort samtliga ljusreglerade korsningar på E18 genom Karlskoga tillsammans med full planskildhet för oskyddade trafikanter.

Ny användning: Kommunen på sikt verka för att den så kallade "Möckelnleden" – en ny förbifart för E18 – samordnas med Nobelbanans framtida sträckning över sjön Möckeln.

Norrleden-Österleden

Ny användning: En ny väglänk mellan Norrleden-Österleden skapar ett mer gent trafiknät och avlastar befintliga vägar. Denna åtgärd förväntas ta bort mycket trafik från stadsdelarna

Rosendal och Bråten samt tung trafik från att köra Filipstadsvägen till och från E18 för att nå Björkborns industriområde och Kraftvärmeverket, vilka båda planerar utvidga sina verksamheter. Österleden byggs ut så att genomfartstrafiken mot Nora inte längre passerar genom Bråten.

Västerleden

Ny användning: Västerleden byggs färdigt med en ny sträckning från trafikplats Odlingentill Flygfältsvägen. Utrymme för planfri passage under E18 är redan klar och förberedd för utbyggnad.

Gång- och cykelvägar

Pågående/befintlig användning: Karlskoga har de senaste åren satsat på att bygga ut sitt gång- och cykelvägnät. Kommunens vision är gång- och cykelvägar måste finnas på plats när ett område exploaterades så att de boende av säkerhetsskäl och att av säkerhetsskäl och praktiska skäl inte anser tvingade att välja bil för att ta sig till arbete, skola, med mera.

Ny användning: Ett flertal nya gång- och cykelvägar föreslås både inom och tätorten. Föreslagna gång- och cykelvägar skapar ett mer sammanhängande gång- och cykelvägnät för att främja hållbara resor, främja friluftsliv och turism. Dessutom kan de nya gång- och cykelvägarna öka barns förutsättningar att röra sig på egen hand och ge trafiksäkra angöringar till busshållplatser och andra viktiga målpunkter.

Större prioriterade utbyggnader av gång- och cykelvägar är:

- Längs väg 555 (Bricketorp-Valåsen/E18).
- Längs väg 243 (Bråten och Granbergsdal).
- Längs E18 (Immetorp-Våtsjötorp-Villingsberg).
- Längs E18 (Häsängen-Botorp-Mosserud-Linnebäck).
- Längs väg 708 (Karlberg-Kilsta by).
- Från Boängsvägen söderut längs Västra Möckelnstranden till Äspenäs.
- Längs väg 205/237 (Äspedalskorset-Gälleråsen-Lunnedet).
- Längs väg 555 (Dammängen-Östervik).

Därutöver önskar kommunen att bygga en gång- och cykelväg mellan östra och västra Karlskoga längs stranden och över Timsälven vid Bofors/Backa. Genomförandefrågan är dock komplex och det finns flera säkerhetsfrågor kopplade till företagen i närheten att beakta. En annan önskvärd åtgärd är att den gamla järnvägssträckan mellan Bofors station och Nora blir en gång- och cykelväg. Båda kommunerna är eniga i frågan. Läs mer om kommunens generella ställningstaganden om gång- och cykelvägar i kapitel 5 - riksintressen och andra värden med underrubriken; kommunikationer och infrastruktur.

Järnväg

Pågående/befintlig användning: Karlskoga kommun har historiskt sett haft flera järnvägar, men idag finns det inga aktiva persontrafikjärnvägar genom kommunen. De som är aktiva används för godstrafik – stambanan och Strömtorp-Bofors (tidigare del av järnvägen Karlskoga-Nora). Dessa järnvägar spelar en viktig roll i hanteringen av gods i Karlskoga. Järnvägen Degerfors – Karlskoga är en outnyttjad resurs som kan utvecklas till ett besöksmål. Läs mer om kommunens generella ställningstaganden om järnvägsstrafik i kapitel 3 - allmänna intressen.

Nobelbanan

Ny användning: Nobelbanan, som en del i en ny snabb och gen järnvägsförbindelse mellan Stockholm och Oslo är av nationell, regional och internationell betydelse. De fem kommunerna (Örebro-Lekeberg-Karlskoga-Degerfors-Kristinehamn) som omfattas av en framtida Nobelbana har genom ett eget utredningsinitiativ, ur ett översiktsplaneperspektiv, studerat möjliga sträckningsalternativ. Detta har för Karlskogas del utmynnat i ett sträckningsläge över Möckeln inklusive ett stationsläge direkt söder om Karlskoga tätort som kommunen avser att hålla fritt från andra intressen. Den formella lokaliseringstudering som föregår en järnvägsplan inleds 2024 och planeras färdigställas i mars 2026.

Besöksmål

Besöksmål avser större besöksmål som generera omfattande trafik och utgör i regionala och lokala målpunkter under hel eller del av säsong. Utpekade besöksmål är viktiga element i kommunens planering eftersom de är viktiga bidrar till kommunens attraktionskraft.

Nobelhallen

Pågående användning/befintlig: Nobelhallen är en mångsidig arena i Karlskoga. Primärt är Nobelhallen en ishockeyarena men den används även för konserter och musikevenemang, mässor och skridskoåkning för allmänheten under vinterhalvåret.

Expanderad användning/ny användning: En större renovering är planerad att pågå mellan 2024–2026. I anslutning till Nobelhallen byggs ett nytt badhus. Projektet är en del av att utveckla idrotts- och evenemangsområdet i Karlskoga.

Ekeby – Boda Borg

Pågående användning: Äventyrs- och aktivitetsverksamheten vid Boda Borg har varit framgångsrik under många år men måste ges möjlighet att utvecklas och förnyas för att behålla sin attraktivitet. Kommunen äger mark runtomkring och det är viktigt att denna inte används för exploatering som hämmar eller omöjliggör att verksamheten kan utvecklas. Vattenverksamhet i Möckeln är mycket uppskattad av främst ungdomar under sommaren. Aktivitetskonceptet med anknytande verksamheter ges möjlighet att utvecklas året om.

Gelleråsen arena

Pågående/befintlig användning: Gelleråsen ligger ca 8km norr om Karlskoga tätort och områdets

verksamhet är en nationellt och till viss del internationellt välkänd anläggning. Områdets verksamhet bör ges goda möjligheter att utvecklas ytterligare samtidigt som anknytande verksamheter kan adderas. Gelleråsen Arena och anknytande verksamhet läggs fast i detaljplan.

Att beakta: Erforderligt skydd för kommunens vattentäkt avgör omfattning och utvecklingsmöjligheter.

Expanderad användning/ny användning: Gelleråsen motorbana tillåts utvecklas för att erbjuda förarkurser, företagsevenemang, träning och tävling.

Björkborns herrgård

Pågående/befintlig användning: Björkborns herrgård med anknytande verksamheter ska främjas för utveckling. Kommunen ska möjliggöra utveckling av Björkborns herrgårdsområde för att ge besökare, från barn till konferensgäster, en minnesvärd upplevelse av att ha varit inbjuden till Alfred Nobels hem. Björkbornsområdets status läggs fast i program- och detaljplan.

Golfbana Valåsen

Pågående/befintlig användning: Karlskoga Golfklubb är en modern och naturskön 18-hålsbana som ligger på höjden med utsikt över sjön Möckeln. Mat erbjuds på restaurangen vid golfbanan. Golfverksamheten ges möjlighet att utvecklas. Möjlighet till angöring av båt vid brygga för golfspelare bör finnas i området.

Att beakta: Golfbanan ligger inom riksintresse för friluftslivet. Riksintresset avgör verksamhetens utvecklingsmöjligheter.

Hembygdsgården i Aggerud

Pågående/befintlig användning: Hembygdsgården vid Aggerud ska värnas. Inom området finns möjlighet att ordna kulturaktiviteter. I anslutning till området finns Karlskoga folkhögskola och vandrarhemmet udden.

Storängen

Pågående/befintlig användning: Storängen är ett välbesökt handelsområde beläget i södra Karlskoga. I handelsområdet finns utöver handel även en restaurang, industribyggnader, träningslokaler och lagerbyggnader.

Karlskoga centrum

Pågående/befintlig användning: Karlskoga centrum utgör den centrala bebyggelsen i Karlskoga och inkluderar flervåningshus, butiker, kontor och kommunala verksamheter. Vid Alfred Nobels torg ligger Karlskoga stadshus och stadshotellet som är ett byggnadsminne och ett populärt besöksmål.

Hotell Näset

Ny användning: Karlskoga är i behov av fler hotell. En föreslagen placering för ett nytt hotell finns vid Nässets udde. Ett nytt hotell bör ges möjlighet att byggas på Nässets udde i enlighet med gällande detaljplan från 1958. Det nya hotellet föreslås placeras där det tidigare kallbadhuset låg. Hotellet ska utformas så att det harmoniserar med landskapet och kringliggande natur. Utöver en hotellbyggnad finns det även planer på att återuppbygga det tidigare hopptornet. Ambitionen med nytt hotell och tillhörande verksamheter är att utveckla Näset som attraktiv målpunkt för både Karlskogaborna och besökare.

Grönområde och park

I kategorin ingår parker och grönområden som används av skolor, förskolor, områden som i grönstrukturplanen pekas ut som A-områden (mycket värdefulla områden), större utomhusanläggningar för sport, lek- och fritid samt naturreservat och strandskyddade miljöer inom eller i anslutning till tätorten. I användningen ingår även kommunal skogsmark. Områdenas ekologiska, sociala och kulturhistoriska värden ska bevaras och utvecklas. Endast sådan exploatering eller annan verksamhet som är förenlig med områdenas bevarande och utveckling som grönområde och park ska tillåtas.

Boforsudden

Pågående/befintlig användning: I Boforsudden finns ett aktivitetsområde med ställplats för husbilar i anslutning till Bofors-Backa. Här finns skatepark, pumptrack samt parkourbana. Högtalare som kopplas upp via wifi, under viss tid på dygnet, kan användas av alla (med mobiltelefon). Båtilägningsplats med ramp och bryggor finns. Kan utvecklas med bättre parkeringar för fordon med båtkärra.

Området kan utvecklas med liknande aktivitetsanläggningar inom befintliga gränser och kan utvecklas med bryggor eller trädäck mot vattnet kan för bad året runt samt för fiske från land. Ställplatser för husbilar har en allt större efterfrågan, utrymme för fler kan med fördel ses över i Boforsudden. Området bör ges erforderliga förutsättningar att fortsätta utvecklas som aktivitetsområde. Boforsudden binds samman med strandpromenaden vid Sandtorsbadet via en gång- och cykelbro över Möckeln.

Bofors stationsområde

Pågående/befintlig användning: I området finns två stationshus varav det nyaste är i drift med TKL (tågklarerare) för godstrafik som körs dagligen. Bangården har många spår för växling. Ett av spåren går till Nora men har inte använts sedan 2011. Ett annat spår går till Strömtorp i Degerfors där växling till stambanan är möjlig. Övriga spår går till industriområden och anses nödvändiga för transporter till och från industriföretagen.

Stationsområdet bör bevaras, som en genuin del av Rosendal med dess arbetarbostäder. Gröna promenaden bör förlängas och gå förbi stationsområdet vidare mot Björkborns kanal, Alfred Nobels skjutbana i Tuggenområdet, Humle- och fjärilsparken, över bron till Björkbornsvägen och Alfred Nobels Björkborn.

Näset

Pågående/befintlig användning: Näset samt stränder och rekreationsområdet längs Möckelns norra strand är en stor tillgång för kommunens invånare samt besökare i Karlskoga. Här finns Pumphuset, aktivitetsföretag samt ett antal föreningar. Sportaktiviteter som finns idag är fotbollsmål, beachvolleyplan, bangolf, utegym, tennisplan, boulebana, en stor nygjord hundrastplats, inhägnat hundbad samt en större aktivitetspark. På området finns också stora grönytor och två badplatser. Det planeras eventuellt för ett kallbadhus.

Näset som rekreation och aktivitesområde ska värnas. Insatser för att attrahera fler att vistas i området bör främjas. Bryggor finns men behöver utökas i antal och med olika användningsområden.

Natur och friluftsliv

Större sammanhängande områden med höga värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster utanför Karlskoga tätort. I kategorin ingår till exempel riksintressen för naturvård, friluftsliv, strandskyddade områden utanför tätort, höga naturvärden utpekade i naturvårdsprogram och våtmarksområden, kommande naturreservat, biotopskydd, Natura 2000-områden, naturminnen och naturvårdsavtal, orörd natur samt större rekreation- och friluftsområden. Områdenas ekologiska, sociala, kulturhistoriska och ekologiska värden ska bevaras och utvecklas. Endast sådan exploatering eller annan verksamhet som är förenlig med bevarande och utveckling av natur- och friluftsliv ska tillåtas.

Lunneddsområdet

Pågående/befintlig användning: Nya verksamheter och aktiviteter kan bredda utbudet och förlänga säsongen i Lunneddsområdet.

Att beakta: Förändringar av naturreservatets omfattning ska ske i enlighet med beslutad programriktning för Lunnedet

Karlsdal

Pågående/befintlig användning: Sportfiskeverksamheten i Villingsbergs- och Karlsdalsområdet ska ges möjlighet att utvecklas. Möjlighet att bygga campingstugor och ställplatser för husbilar i anslutning till fiskeområdet i Karlsdal förlänger säsongen, samt ökar områdets tillgänglighet och attraktivitet.

Att beakta: I Karlskoga så finns det tre skyddsvärda kulturmiljöområden av riksintresse, ett av dem är Karlsdal.

Knappfors

Pågående/befintlig användning: Utveckla och förstärka nya och befintliga vandrings- och mountainbikeleder, bad och aktivitetsområden. Bejaka nya verksamheter och aktiviteter som kan bredda utbudet och förlänga säsongen i Lunneddsområdet.

Att beakta: Förändringar av naturreservatets omfattning och reservatsbildning ska ske i enlighet med beslutad programriktning för Lunnedet. Inventeringen "Natur och Kultur" från 1989 redovisar cirka 90 skyddsvärda objekt, däribland Lunnedet/Knappfors.

Labbsand, Knutsbol

Pågående/befintlig användning: Anläggningen ägs av Bofors personalstiftelse. Badstranden är tillgängligt för besökare och används ofta av karlskogabor. Kommunen bör i dialog med markägare utreda möjligheten att utveckla området med en brygga för att möjliggöra bad, fiske, förtöjning av båt samt utveckling av nya stugor för övernattnig.

Vatten

Vatten avser sjöar och vattendrag. Vattenmiljöer ska värnas för såväl människors rekreation och friluftsliv som biologiska värden. Den ekologiska och kemiska statusen i sjöar och vattendrag ska förbättras. Åtgärder krävs för att klara miljö kvalitetsnormerna (MKN) för ytvatten.

Möckeln

Pågående/befintlig användning: Möckeln har stor potential att utvecklas som besöksmagnet. Insatser i form av båtplatser, gästhamnar, bryggor för rekreation som bad och fiske skulle ge förutsättningar för att ha egen båt, båtuthyrning och tillgängligt fiske. Utveckling av strandpromenader, cykelleder badplatser och aktiviteter skulle öka attraktionskraften.

Areell näring

Jordbruksmark

Pågående/befintlig användning: Områden som omfattas av jordbruksmark enligt länsstyrelsen Örebros kartering. Läs mer om kommunens ställningstagande för jordbruksmark under allmänna intressen – jordbruksmark.

Översiktsplanen uppdateras med LIS- och skogsbruksområden till det formella samrådet.

Landsbygd

Pågående/befintlig användning: Landsbygd på mark- och vattenanvändningskartan avser områden utanför sammanhållen bostadsbebyggelse. Kommunen har en positiv inställning till ny bebyggelse på landsbygden där förutsättningarna så medger. Prövning av ny bebyggelse sker genom förhandsbesked och bygglov. Läs mer om kommunens ställningstagande för landsbygd under riksintressen och andra värden – landsbygd.

RIKSINTRESSEN & ANDRA VÄRDEN

Grön- och blåstruktur

Natur- och vattenområden utgör livsmiljöer och spridningskorridorer för växter och djur och är en förutsättning för biologisk mångfald, hållbara ekosystem och bidrar till viktiga ekosystemtjänster. Den gröna infrastrukturen är central för ett välmående ekosystem och för att klara framtida klimatförändringar. Natur- och vattenmiljöer är av stort värde för människors rekreation och välmående. I Karlskoga finns viktiga natur- och vattenmiljöer. Kommunens grönstrukturprogram 2024 (ej antaget ännu) och miljöprogram 2021 är viktiga lokala planeringsunderlag.

Tätortsnära natur

Tillgången till attraktiv tätortsnära natur är en viktig faktor för en hållbar lokal och regional utveckling. Den har också stor betydelse för människors psykiska och fysiska hälsa samt gynnar ett rikt friluftsliv. Vid utveckling och planering av tätorten är det därför viktigt att bevara och utveckla bostadsnära grönområden som kan nås med lättillgängliga gång- och cykelvägar.

Tillgången på tätortsnära natur av varierad storlek och vegetationstyp är god i Karlskoga, bland annat så finns fyra naturreservat centralt inom

tätorten. Kommunen har en målsättning att det ska finnas grönområden av tillräcklig storlek för att främja friluftsliv och rekreation inom 300 meters gångavstånd från bostaden.

En annan målsättning är att det ska vara enkelt för människor och djur att förflytta sig genom tätorten i gröna spridningsstråk utan hindrande barriärer som trafikerade vägar eller stora områden med hårdgjord yta. Generellt har kommunen en bra sammanlänkad grönstruktur med många och obrutna gröna spridningsstråk som i flera fall väl knyts samman med viktiga natur- och friluftslivsområden. Den tätortsnära naturen inklusive de gröna spridningsstråken som löper genom tätorten spelar även en viktig roll för ekologiska sammanhang och biologisk mångfald. I tätorten har grönska en betydelsefull egenskap att fördröja och infiltrera dagvatten. Genom att bevara gröna miljöer kan stora mängder dagvatten som uppkommer vid skyfall hanteras. Kompletterande öppna dagvattenanläggningar kan skydda staden samtidigt som det ger ett grönt inslag i miljön.

Ställningstaganden

- I Karlskoga bör det finnas grönområden av tillräcklig storlek för att främja friluftsliv och rekreation inom 300 meters gångavstånd från bostaden.
- Karlskogas grönstruktur bör planeras och utvecklas med målsättning att den ska kunna erbjudas samtliga användargrupper hos kommuninvånare och besökare genom att ha en hög tillgänglighet, närhet och framkomlighet.
- Inom Karlskoga tätort bör det finnas en god tillgång till gröna spridningsstråk som länkar samman större rekreation- och grönområden. De gröna stråken ska, där det är genomförbart, ha en hög tillgänglighet, närhet och framkomlighet.
- I nytillkomna bostadsområden, samt i bostadsområden där brister i grönstrukturen påträffas är det lämpligt att i den mån det är tillämpligt, anlägga nya grönområden som kopplas samman med befintliga gröna spridningsstråk.
- Klassificerade grönområden enligt grönstrukturprogrammet bör utvecklas så att deras värden värnas samtidigt som upplevelser och funktioner förbättras.
- Karlskogas förskolor, skolor och fritidsgårdar ska ha kvalitativa utemiljöer som möjliggör upplevelse, lärande och lek. Vid etablering av nya förskolor och skolor bör Boverkets rekommendation på friyta för lek tillämpas. Nya förskolor och skolor bör också lokaliseras inom gångavstånd från grönområde eller skog.
- Vid skapande av dagvattendammar, fördröjningsmagasin eller andra dagvattenanläggningar bör dessa vara multifunktionella och genomföras med lösningar som bidrar till ökad biologisk mångfald samt utformas så att de blir estetiskt tilltalande landskapselement.
- Vid planering av bostäder i anslutning och i närhet till vatten behöver allmänhetens, likväl växt- och djurlivets, tillgång till stranden bevaras.
- Höga värden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv, samt viktiga ekosystemtjänster, bör skyddas och negativ påverkan undvikas och minimeras. För att bidra till en balanserad komplettering av bebyggelse ska skadelindringshierarkin tillämpas.
- Ett samspel mellan grönstrukturens samlade värden bör alltid eftersträvas. Därför ska Karlskogas grönstruktur klassificeras efter hur värdefulla områdena är av sociala, kulturhistoriska, samhällsekonomiska och ekologiska skäl.

Skadelindringshierarki

Negativa effekter på den gröna infrastrukturen ska hanteras utifrån en skadelindringshierarki. Naturvårdsverket har definierat skadelindringshierarkin som ett hierarkiskt synsätt som innebär att skador i första hand undviks, i andra hand bör skadorna minimeras genom hänsynsfull utformning och endast i sista hand bör de kompenseras.

Aspekter som riskerar att påverka den gröna infrastrukturen negativt:

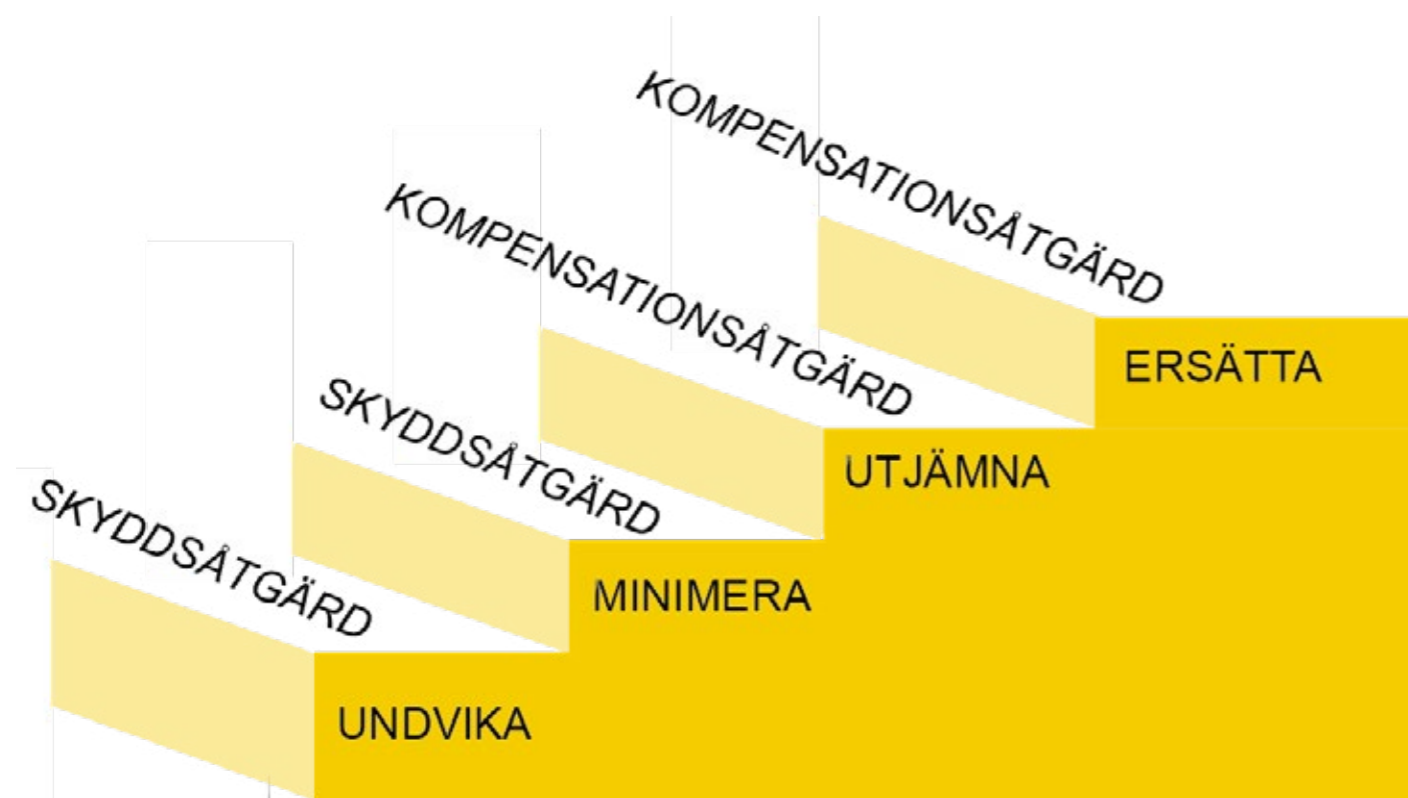
- Förlust av livsmiljöer. Bland annat genom utveckling av markområden, förtätning av befintlig bebyggelse.
- Fragmentering och barriäreffekter. Exempelvis genom utbyggnad av infrastrukturen, markanvändning inom jord- och skogsbruket.
- Brister i planering. Det finns en risk att samband förbises eller skadas vid planering inom och över kommungränser och mellan aktörer, både rumsligt och över tid.

Blåstruktur/vatten

Blå strukturer är vattensystem så som sjöar, vattensamlingar och vattendrag. Blåstrukturer bidrar, liksom gröna strukturer, med ekologiska värden liksom ekosystemtjänster och sociala- och kulturella värden. Karlskoga kommun är rikt på vatten med långt över 100 sjöar och vattendrag. Möckeln, Timsälven och Svartbäcken och är viktiga vattendrag som löper genom staden. I Karlskoga kommun finns bland annat Agnsjön och Immen utpekade som värdefulla vatten. Karlskogas stora andel vattenmiljöer skapar goda förutsättningar för kommunens växt- och djurliv genom att erbjuda värdefulla habitat och substrat som utnyttjas som bo-, födo- och reproduktionsplatser av många olika organismgrupper, både sådana som lever på land i anslutning till vatten och sådana som är vattenlevande.

Ställningstaganden

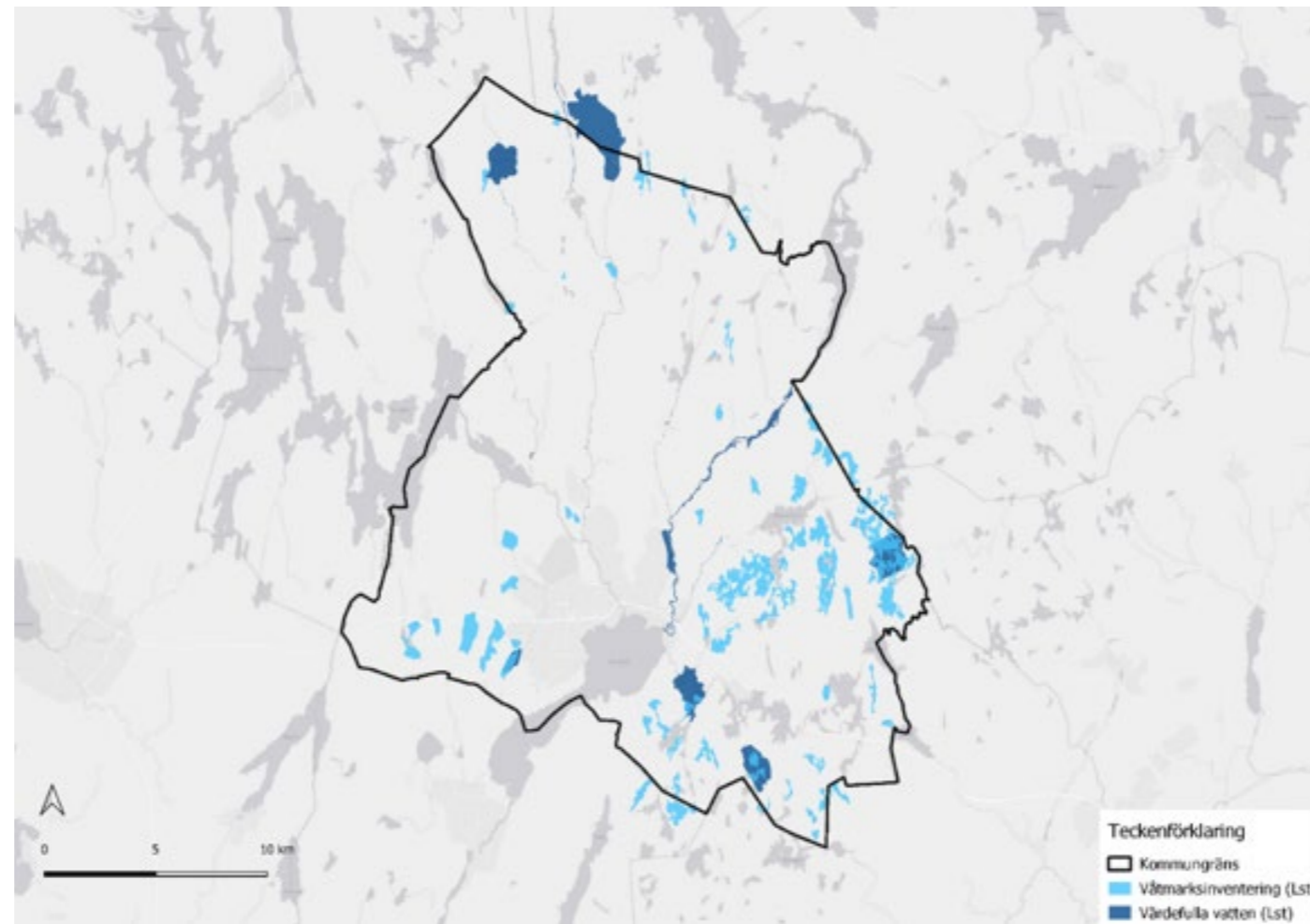
- Värdefulla vattenmiljöer beaktas vid samhällsplaneringen.
- Kommunen bör sammanställa en vattenplan och om så anses nödvändigt komplettera befintliga inventeringar i syfte att skapa en väl underbyggd prioritering avseende skyddsåtgärder för särskilt värdefulla eller ekologiskt känsliga vatten- och strandområden.
- Användningen av strandområden för allmän rekreation och tillgänglighet bör främjas. Detta kan innefatta utveckling av promenad- och cykelvägar längs strandlinjen, anläggning av strandområden för bad och picknick, och skapande av grönområden som främjar vattennära aktiviteter vid stranden.

Figur 10. Skadelindringshierarkin, Boverket

Våtmarker

Våtmarker är artrika och viktiga för den biologiska mångfalden. Våtmarker omfattar bland annat mossar, kärr, strandängar och sumpskogar. Här finns stor mångfald av arter och biotoper och de har generellt sett höga naturvärden, men många av de arter som lever i våtmarker är hotade. Det finns myrområden, främst mossar, spridda över hela Karlskoga kommun. Den största andelen våtmarker finns i kommunens västra del i anslutning till Kilsbergskomplexet, till exempel Trangärdet. Våtmarker i form av strandängar finns längs Timsälven, vid Åsbergsviken och runt Fisksjön, vid Boforsmossen med sina gölkomplex, Fallmossen, Ängsmossen samt Råmossen och Lomtjärnmossen. Många våtmarksområden i Karlskoga kommun är skyddade genom naturreservatsbildningar.

Figur 11. Våtmarksinventering och värdefulla vattenmiljöer.

Ställningstaganden

- Våtmarkernas ekologiska och hydrologiska funktioner bör bibehållas, och där så är möjligt förbättras.
- För de våtmarker som inte är skyddade genom naturreservatsbildningar behöver kommunen verka för ett långsiktigt skydd och restaurering av våtmarker som bedöms vara prioriterade och värdefulla.
- Kommunen bör utreda möjligheterna att nyskapa våtmarker för sedimentering, som fosforfällor och för lokalt omhändertagande av dagvatten.

Skyddade områden

I skyddade områden ingår bland annat nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden och Natura 2000-områden.

Natura 2000-områden

I Karlskoga kommun finns sex Natura 2000-områden; Fisksjön, Högforsskogen, Råmossen-Lomtjärnsmossen, Torkesviken, Trangärdet och Ångsmossetjärnarna-Gällsjöhöjden.

Naturreservat

Naturreservaten utgör den största andelen skyddad natur i Sverige. Naturreservat är skyddade enligt 7 kap MB. Både länsstyrelsen och kommunen kan avsätta områden som naturreservat. Varje naturreservat är särskilt skyddat för sina unika värden och har därför egna föreskrifter för att bevara naturvärden. Syftet med skyddet avgör vilka begränsningar som gäller när man som besökare nyttjar området. I Karlskoga kommun finns 29 naturreservat, varav 6 kommunala. Ett naturreservat är ett geografiskt avgränsat område som är inrättat av stat eller kommun med syfte att långsiktigt skydda och utveckla värdefulla natur- och/eller friluftslivsområden.

I Karlskoga finns i dagsläget 30 naturreservat eller del av naturreservat. Av dessa är 25 inrättade av länsstyrelsen som statliga naturreservat, fyra är kommunala naturreservat och ett är ett domänreservat bildat av statliga domänverket. Karlskoga har pekat ut områden som föreslås bli kommande naturreservat. Karlskoga kommun har tillsyns- och förvaltningsansvar för att förvalta (sköta) de fyra kommunala naturreservaten Rävåsen, Bullerdalen, Torkesviken och

Fuxbouden. Kommunen har även ansvar att förvalta de två statliga naturreservaten Fisksjön och Lunnedet.

Läs mer här: [Naturreservat | Länsstyrelsen Örebro \(lansstyrelsen.se\)](http://lansstyrelsen.se)

Biotopskyddsområden

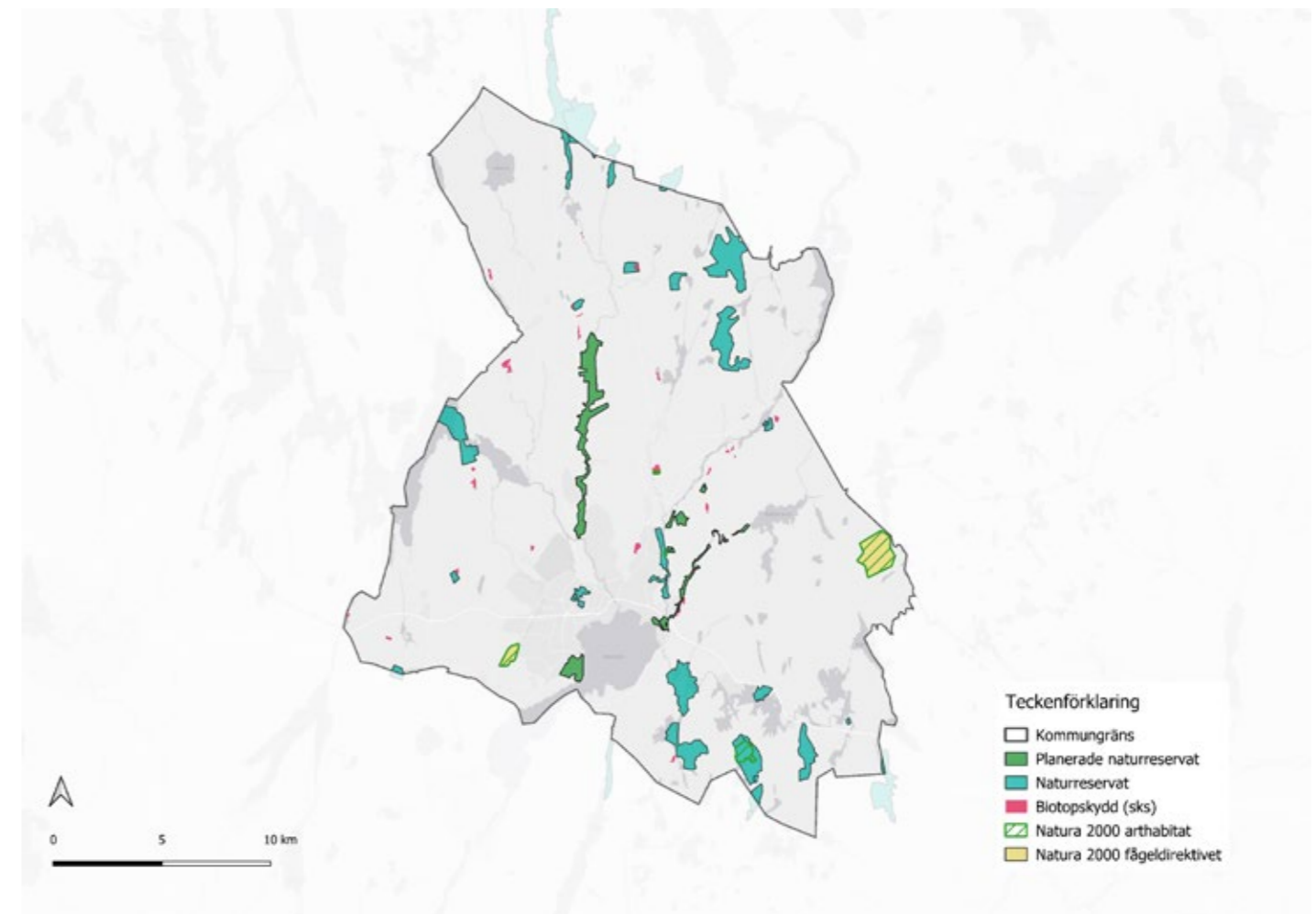
Biotopskyddsområde är mindre arealer av värdefull mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade naturtyper, växter eller djur och som ges långsiktigt skydd genom Miljöbalkens sjunde kapitel. I Karlskoga kommun finns det i dagsläget 42 skogliga biotopskyddsområden och ett övrigt biotopskydd.

Utöver naturreservat och Natura 2000-områden finns av Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen utpekade biotopskyddsområden. Dessutom finns ett antal generella biotopskydd i odlingslandskapet, till exempel åkerholmar, stenmurar, alléer, odlingsrösen, öppna diken, mm.

Läs mer under kapitlet Riksintresse för naturvärden 3 kap 6 § miljöbalken.

Naturvårdsavtal

Genom Miljöbalkens bestämmelser är det även möjligt för markägare att teckna naturvårdsavtal med en myndighet till exempel länsstyrelsen, Skogsstyrelsen eller en kommun för att garantera att en värdefull naturmiljö ges ett långsiktigt skydd och eventuellt rätt typ av skötsel för att dess värden ska leva kvar och utvecklas. Ett naturvårdsavtal tecknas på minst 50 år. I Karlskoga kommun finns det i dagsläget 6 naturvårdsavtal.

Figur 12. Skyddade naturområden.

Naturminne

Ett naturminne är ett långsiktigt skydd av ett enskilt objekt, exempelvis ett gammalt träd eller ett flyttblock. Ett naturminne har vanligen upprättats av länsstyrelsen men även kommuner har möjlighet att upprätta naturminne. Naturminnen har framför allt varit en äldre företeelse men skyddsformen har på många håll i Sverige fått ett uppsving. Karlskoga kommun har ett naturminne vilket är en jätteek som finns vid Blinäs, på västra sidan om Möckeln.

Generella biotopskyddet

Värdefulla biotoper (livsmiljöer) kopplat till odlingslandskapet så som exempelvis alléer, åkerholmar, stenmurar och småvatten är skyddat i lag genom det generella biotopskyddet i och med dess höga värde för växt- och djurlivet likväl som för sitt kulturhistoriska värde.

Figur 13. Naturminne lokalisering.

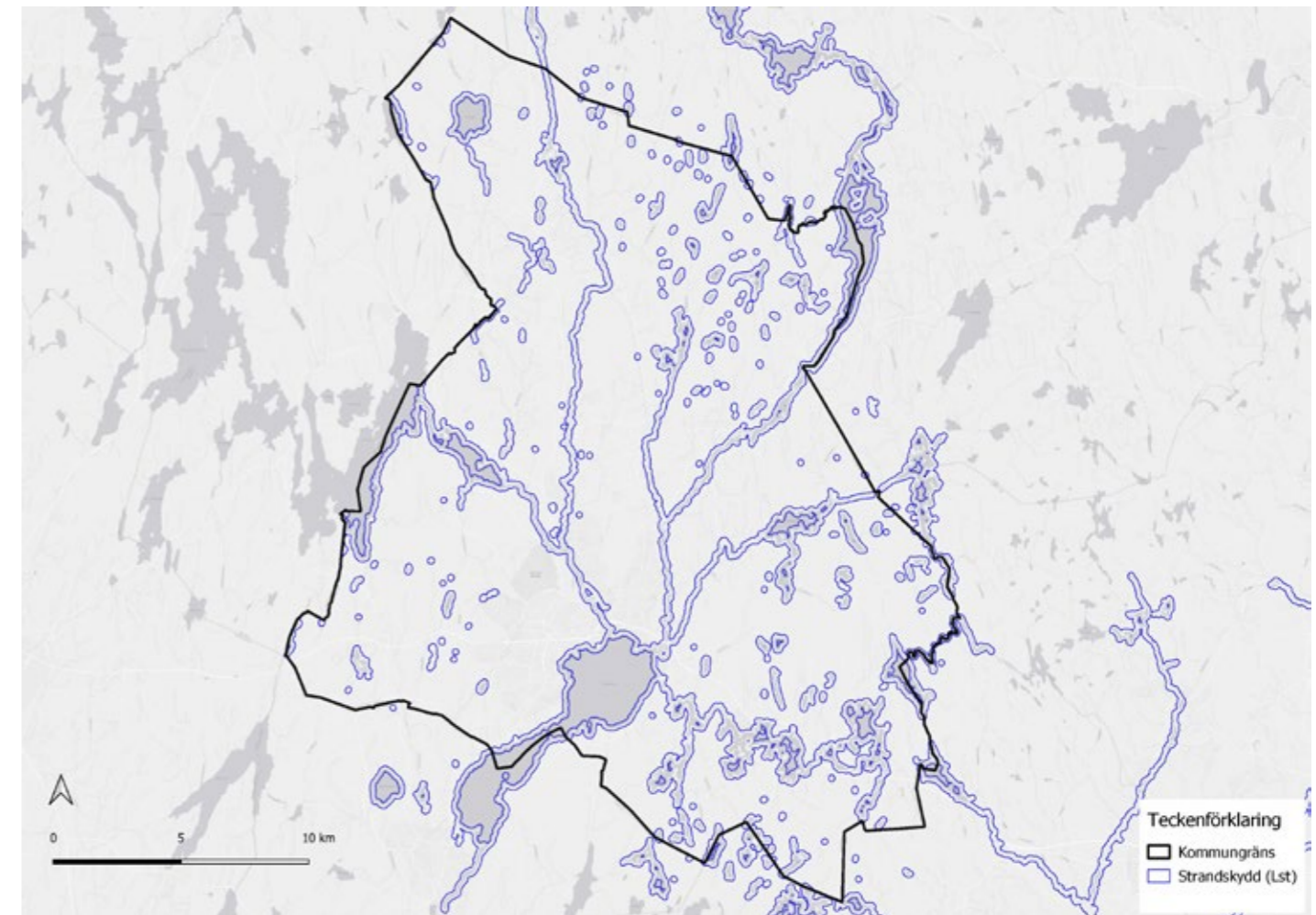
Ställningstaganden

- Ekologiskt värdefulla grönområden som Karlskoga kommun äger eller på annat sätt har rådighet över bör ges ett långsiktigt skydd.
- Gamla och grova träd på kommunägd mark bör identifieras och förslag på lämpligt skydd och skötsel, i lämpliga fall tas fram.
- Samtliga naturreservat som Karlskoga kommun ansvarar för bör i enlighet med deras reservatsbeslut skötas för att bevara och utveckla biologiska, sociala och kulturhistoriska värden.
- Samtliga naturreservat som Karlskoga kommun ansvarar för bör ha anpassad och god status på vandringsleder, rastplatsanordningar och information.
- Ekologiskt känsliga områden behöver identifieras, ges en prioritering enligt Grönstrukturprogrammets ordning, och vid behov skyddas.
- Särskilt värdefulla och representativa biotoper behöver identifieras och vid behov ges skyddande och vårdande åtgärder.

Strandskydd

Enligt Miljöbalkens 7 kap. § 13 gäller strandskydd vid hav, sjöar och vattendrag. Skyddet omfattar land- och vattenområden och gäller generellt 100 meter från stranden vid normalt vattenstånd. Länsstyrelsen kan vid behov förorda om utvidgat strandskydd upp till högst 300 meter där särskilda skäl föreligger. Syftet med strandskyddslagstiftningen är att trygga allmänhetens tillgång till friluftsliv och rekreation samt att bevara goda livsvillkor både i land och vatten för växt- och djurliv. Strandskyddet är ett förbud och inom ett strandskyddsområde får inte verksamhet eller åtgärder som hotar strandskyddets syften utföras. Detta gäller exempelvis uppförande av nya byggnader eller andra anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett strandområde eller som väsentligen försämrar villkoren för djur- och växtarter. Vissa undantag mot strandskyddsförbudet finns för areella näringar. Upphävande eller dispens från strandskyddet kan meddelas om särskilda skäl föreligger, prövas i detaljplaneskede. Prövning av strandskyddsdispens görs av kommunen, utöver i naturskyddade områden som naturreservat där det är Länsstyrelsen som är tillsyns- och prövningsmyndighet.

För Örebro län är strandskyddet kring mindre vattendrag upphävt. För sjöar och större vattendrag ligger strandskydds-zonen på 100 meter.

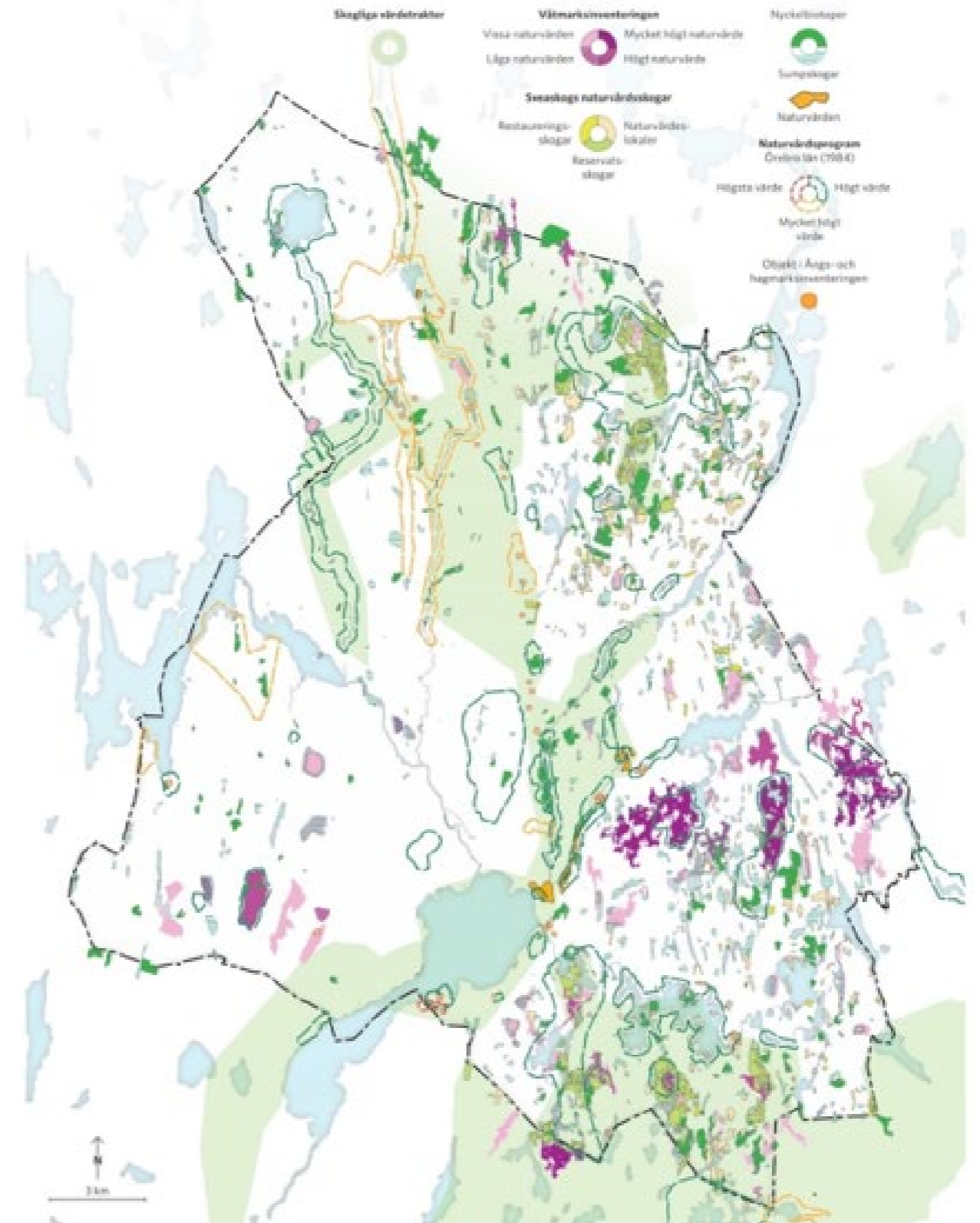

Figur 14. Strandskydd.

Regionala och nationella naturvärdesklassificeringar i Karlskoga kommun

Nationella och regionala naturvärdesklassificeringar

Utöver skyddad natur som i samtliga fall har stöd i lagstiftning så finns även ett antal nationella och regionala klassificeringar av naturområden som innehar särskilt höga naturvärden. Exempel på sådana klassificeringar är Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, naturvärdesobjekt och sumpskogar, Länsstyrelsens utpekade skogliga värdetrakter och områden som anses ha särskilt värde kopplat till den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur, Sveaskogs naturvårdsskogar och ekoparker, den nationella våtmarksinventeringen, Jordbruksverkets ängs- och betesinventering, och Naturvårdsverkets Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. För att ta del av mer detaljer runt dessa samt fler naturvärdesklassificeringar så hänvisas till grönstrukturprogrammet.

Figur 15. Karta över registrerade naturvärdesklassificeringar i Karlskoga kommun som har getts en bedömning att hålla höga naturvärden exempelvis Sveaskogs naturvårdsskogar, Länsstyrelsens statlig värdetrakt, Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, naturvärdesobjekt och sumpskogar, den nationella våtmarksinventeringen och ängs- och betesinventeringen samt det regionala naturvårdsprogrammet.

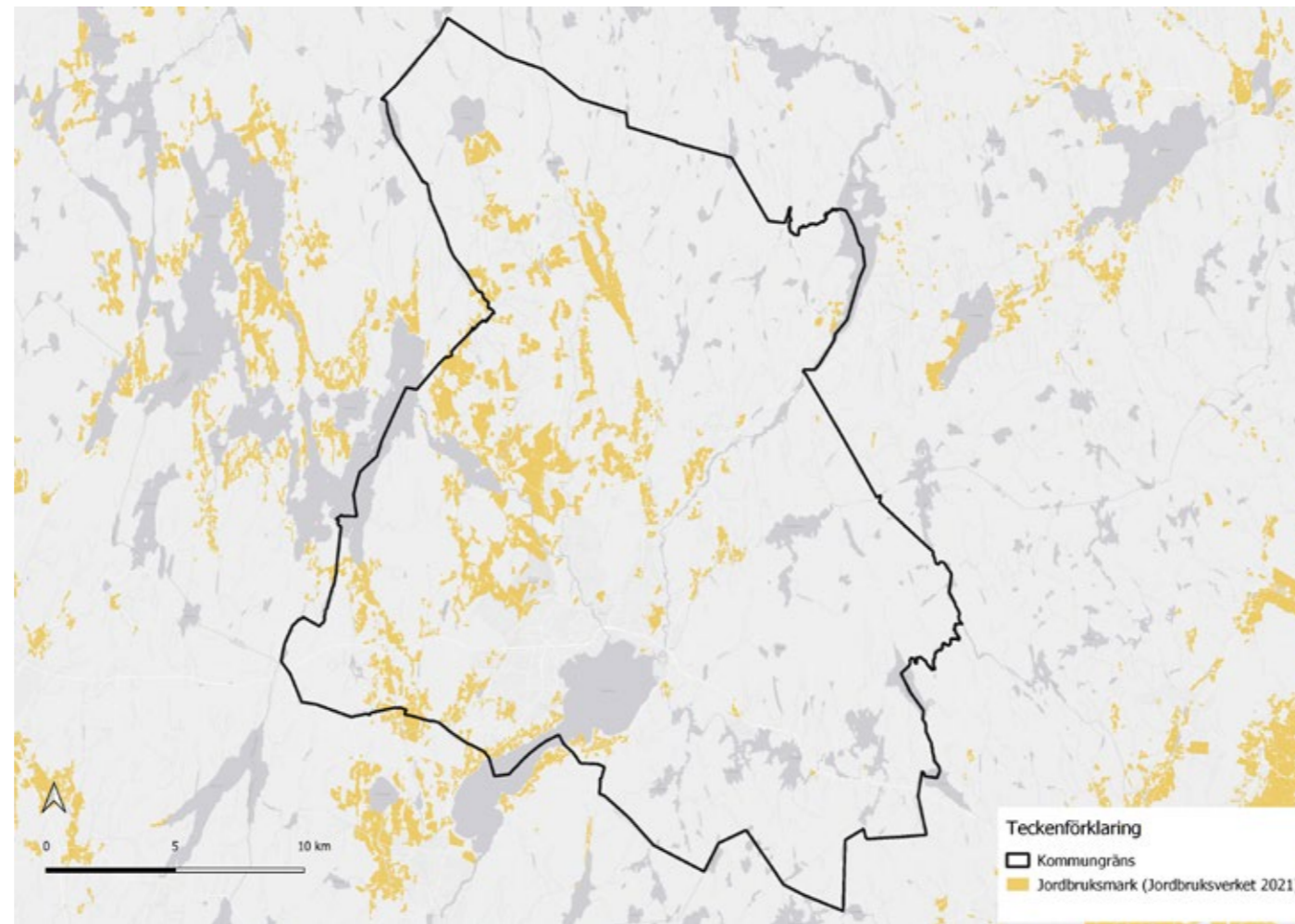

Jordbruksmark

Som jordbruksmark räknas åkermark, men även ängs- och hagmark. Jordbruksmarken är av vikt för livsmedelsförsörjning men även en levande landsbygd, natur- och kulturmiljövärden, biologisk mångfald, öppna landskap, ekosystemtjänster och sociala värden i form av rekreation, hälsa och upplevelser.

Kommunens yta utgörs till övervägande del av skog, men det finns också några större jordbruksområden. Totalt finns det cirka 4 300 hektar jordbruksmark i kommunen, vilket motsvarar ungefär 8,5 procent av kommunens totala yta.

Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Det finns ingen bestämd definition av vad som är brukningsvärd jordbruksmark utan det avgörs i varje enskilt fall. Karlskoga kommun planerar ta fram en utredning som analyserar kommunens jordbruksmark.

Figur 16. Brukningsvärd jordbruksmark.

Ställningstaganden

- Bebyggelse eller anläggningar bör utformas så att exploateringen av jordbruksmarken minimeras och på ett sätt som innebär en så begränsad inverkan som möjligt för jordbruket.
- Sammanhängande jordbruksmark bör i största mån undantas från exploatering.
- Om möjligt ska kompensatoriska åtgärder vidtas om jordbruksmark behöver tas i anspråk.
- Kommunen planerar arbeta fram en kartering som visar på brukningsvärdet kopplat till odlingsmark.
- Karlskoga kommun bör i dialog med jordbrukare och markägare verka för att öka andelen ängs- och betesmarker inom kommunen.

Skogsmark

Karlskoga kommun är rikt på skogsområden med mer än hälften av sin areal täckt av skog. Gran- och tallskog dominerar, men inslag av lövträd/lövskog förekommer. I områden med kalkgrund finns rikare vegetation. Det moderna skogsbruket, skogsdikning och en allt effektivare brandbekämpning, har under ett drygt halvsekel kraftigt påverkat skogens innehåll och struktur över en allt större del av det svenska skogslandskapet. Generellt gäller att samtliga äldre skogar i kommunerna påvisar spår av tidigare mänskligt brukande, däribland 1700–1800-talens järnhantering.

Egentlig urskog/naturskog saknas i kommunen, vilket främst är ett resultat av intensivt skogsbruk samt 17- och 1800-talens järnhantering. Mindre områden med biologiskt värdefulla skogsmiljöer med naturskogskvalitet finns. Dessa är belägna i områden där terrängen på ett naturligt sätt försvårat brukandet och där marken har varit lågproduktiv, till exempel på vissa ställen i Trösälvens dalgång, som sträcker sig genom hela Karlskoga kommun från norr till Möckeln i söder. Andra områden med naturskogar finns i Kilsbergens utbredning i gränsskogen mellan Karlskoga, Lekebergs och Degerfors kommuner. Ett kärnområde är Örgivsområdet. Det förekommer enstaka bestånd av ädellövskog i Karlskoga tätort. Öster om Möckeln på sandstensberggrund finns en större andel av ädla lövträd som ek, bok och lind.

Tätortsnära skog

Stora delar av den tätortsnära skogen består annars av medelålders till ung skog som antingen sparats medvetet som gröna spridningsstråk och/eller tillgängliga grönområden alternativt som blivit ”över” från detaljplaner med bostadsändamål som inte blivit av eller bostadskvarter som har rivits. Dessa områden har med tiden återtagits av naturen och vuxit upp till skogsmark. Många av dessa skogsmiljöer har inte alltid hunnit uppnå höga biologiska värden men har god potential att med rätt planering och skötsel på relativt kort sikt börja utveckla naturvärden.

Landsbygd

Verksamheter som jordbruk och djurhållning som producerar produkter till vardagsmat ska främjas. Nya områdena på landsbygden ska planeras utifrån de möjligheter som finns på plats såsom topografi, närheten till vatten, skog eller åkrar. En friliggande villa är fortfarande en vanlig hustyp på landsbygden men i det framtida Karlskoga kan en variation av olika hustyper finnas även på landsbygden. En blandning av villor och radhus placerade på varsin sida av en väg eller mer samlad bebyggelse med gatustruktur som påminner om ett kvarter, skapar bra förutsättningar till att utveckla landsbygden i framtiden. En bostadsutveckling i närhet av kulturbyggnader eller värdefulla miljöer innebär högre krav på utformning och gestaltning för att fungera in i omgivningen på ett varsamt sätt.

Ställningstaganden skogsmark

- Karlskoga kommuns skogsinnehav förvaltas i första hand för att ta vara på skogarnas värden för rekreation, friluftsliv, kulturhistorisk och biologisk mångfald. Det betyder att ekonomiska vinstintressen inte alltid kan optimeras.
- Karlskoga kommun ska vara ett gott föredöme gällande långsiktigt hållbart brukande av det kommunala skogsinnehavet.
- En rik biologisk mångfald och stor variation vad gäller naturtyper, livsmiljöer och arter ska eftersträvas, även i det brukade skogslandskapet.

Ställningstaganden landsbygd

- Närproduktion av produkter till vardagsmat på landsbygden bör främjas.
- Kommunen bör se positivt på etablering av näringsverksamhet som innehåller försäljning, som gårdshandel av närproducerade varor.
- Bra service, infrastruktur, förskola, skola och närheten till kollektivtrafik är grunden för en fungerande landsbygd.
- Kompletteringen på landsbygden bör göras med olika typer av bostadsbebyggelse men alltid med hänsyn till bebyggelsens karaktär, form, material, färg och med hänsyn till det omgivande landskapet.
- Nya områdena på landsbygden bör planeras utifrån möjligheter som finns på plats såsom topografi, närheten till vatten, skog eller åkrar.
- Ny bebyggelse bör utformas tillräckligt tät för att skapa goda förutsättningar för service och kollektivtrafik.
- Särskilda krav bör ställas på nya byggnaders utformning, färgsättning och materialval i närheten till kulturbyggnader eller värdefulla miljöer.

Klimatförändringar och klimatanpassning

Klimatförändringarna och en hållbar utveckling är en av vår tids största utmaningar som kräver insatser på både lokal, regional och global nivå. I en omställning till ett förändrat klimat behöver både sociala, ekonomiska och ekologiska dimensioner beaktas.

Klimatförändringar till följd av mänsklig aktivitet orsakade av utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser gör att jordens klimat blir allt varmare. Sannolikheten för fler extrema vädersituationer ökar med situationer så som värmeböljor, torka och översvämningar. Vi kan också vänta oss kraftigare regn både i form av skyfall och i samband med lågtryckssituationer där det faller mycket regn under en längre period. Den byggda miljön måste anpassas efter de nya riskerna ett förändrat klimat innebär och samtidigt ställa om för att minska utsläppen av växthusgaser.

Karlskoga måste fokusera på åtgärder för att möta klimatförändringarna på kritiska områden. De klimatförändringar som har störst påverkan på avloppssystemen är ökande regnintensitet och regnmängder och höga vattennivåer i vattendrag och sjöar. Enligt 5 kap. plan- och bygglagen ska kommuner i sin översiktsplan redogöra för

klimatrelaterade risker för skador på både den redan byggda och den planerade miljön, till följd av översvämning, ras, skred och erosion. Det ska även framgå hur kommunen kan verka för att dessa risker ska minska eller upphöra. I 2 kap. plan- och bygglagen anges att planläggning ska ske med hänsyn till miljö- och klimataspekter. Klimatanpassning i den fysiska planeringen är av stor betydelse eftersom det finns möjlighet att hantera frågor om lokalisering, utformning av bebyggelse och verksamheter samt skyddsavstånd.

För att klimatanpassa en kommun behöver olika planeringsverktyg som till exempel miljöprogram, vattenplan, grönstrukturplan och risk- och sårbarhetsanalyser vägas samman för att få uppgifter om vilka områden som är viktiga att bevara eller utveckla. Det blir betydelsefullt att hitta lösningar som skapar en högre motståndskraft mot klimatförändringar genom att minska kommunens sårbara punkter och öka dess buffringsförmåga mot skyfall, översvämningar, ras- och skred samt andra klimatrelaterade problem.

Läs mer här: [Startsida | Klimatanpassning.se](#)

Höga temperaturer

Årsmedeltemperaturen förväntas öka mellan 3–6 grader i Örebro län fram till sekelskiftet. Det kommer också vara fler antal varma dagar per år och värmeböljor. I områden med tät bebyggelse lagras värme vilket genererar ännu högre temperaturer vid värmeböljor. För att uppnå en avkylande effekt är det viktigt att avsätta ytor för samt bevara vegetation och vattenområden.

Grönområden och träd skyddar även från skadligt UV-ljus genom att bidra till skuggande miljöer. Med anledning av den ökande frekvensen av hudcancer är detta en särskilt betydelsefull faktor att ta hänsyn till vid upprättande av skolgårdar, lekplatser eller andra miljöer där barn och unga befinner sig utomhus under långa perioder. I samhällsplaneringen bör hänsyn tas till grönskans hälsofrämjande effekter (såsom skugga, luftrening mm). Bevarande av grönområden, träd och andra lösningar bör särskilt beaktas.

Ställningstaganden

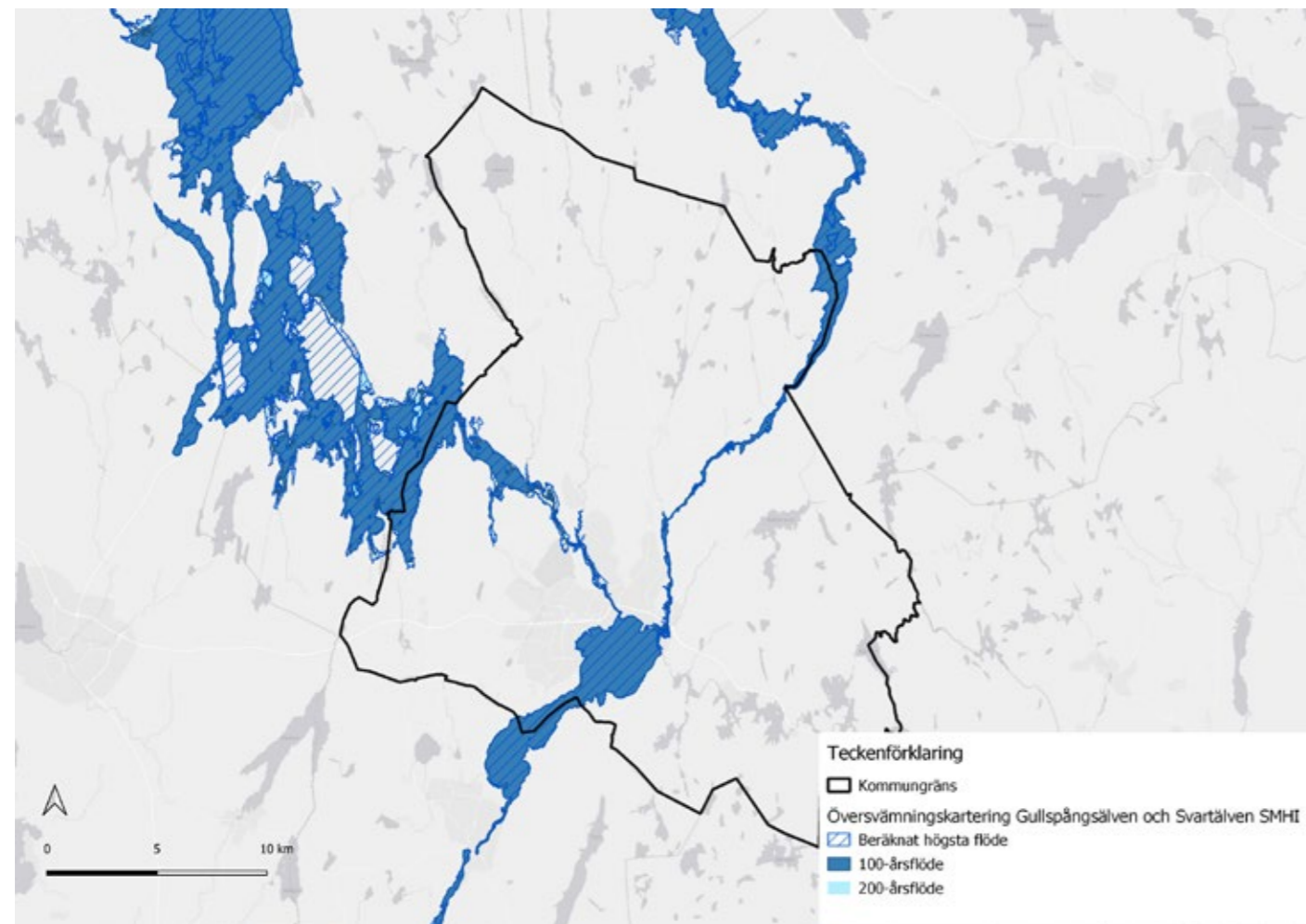
- Vid exploatering, planering och bebyggelse bör riskerna för översvämning minimeras. I detta ska hänsyn tas till ett klimat i förändring.
- Låglänta områden med befintlig bebyggelse som är särskilt utsatta vid skyfall, översvämningar, snösmältning mm bör identifieras och en strategi för eventuella åtgärder utformas.
- Samhällsviktiga verksamheter ska lokaliseras inom områden med mycket låg sannolikhet för översvämning.
- Åtgärder bör vidtas vid samhällsviktiga verksamheter som ligger inom riskområden för översvämning. Framkomlighet för räddningstjänstens fordon vid översvämningar eller skyfall bör säkerställas.
- I de fall det finns fastställd lägsta golvnivå vid anläggande av bostadshus och andra väsentliga byggnader längs sjöar och vattendrag (ex Möckeln, Alkvettern, Lonnen, samt älvarna Timsälven, Svartälven och Imälven) så bör dessa följas om inte särskilda skäl föreligger eller andra åtgärder vidtas.
- Vid planering och byggnation bör översiktliga inventeringsunderlag kompletteras med detaljerade underlag kopplat till översvämning, skyfall och andra naturförutsättningar.
- En utredning behöver tas fram över vilka gator inom tätorten som är rimliga att använda som så kallade "skyfallsgator" för att ytligt leda bort vattenmassor när kommunens dagvattensystem inte klarar att ta hand om de mängder som blir.
- Grönområden i anslutning till översvämningsmarker, skyfallsstråk eller andra riskområden ska sparas som en buffert för klimatanpassning och utvecklas i strategisk och enlighet med sina potentialer till områden av värde för friluftsliv, folkhälsa, upplevelse och biologisk mångfald.

Ökad nederbörd / översvämning / skyfall

Höga flöden och varierande vattennivåer är naturliga företeelser som kan orsakas av kraftiga regn, vind eller snösmältning. Stora och extrema översvämningar som uppkommer i samband med exceptionella vädersituationer kan ställa till med

stor skada för människors hälsa och egendom och på värdefull natur.

Ett förändrat klimat beräknas leda till ytterligare nederbörds mängder och därmed kan risken för översvämningar öka. Risken för översvämningar till följd av skyfall har generellt ökat i takt med urbanisering och samhällets förtätning.

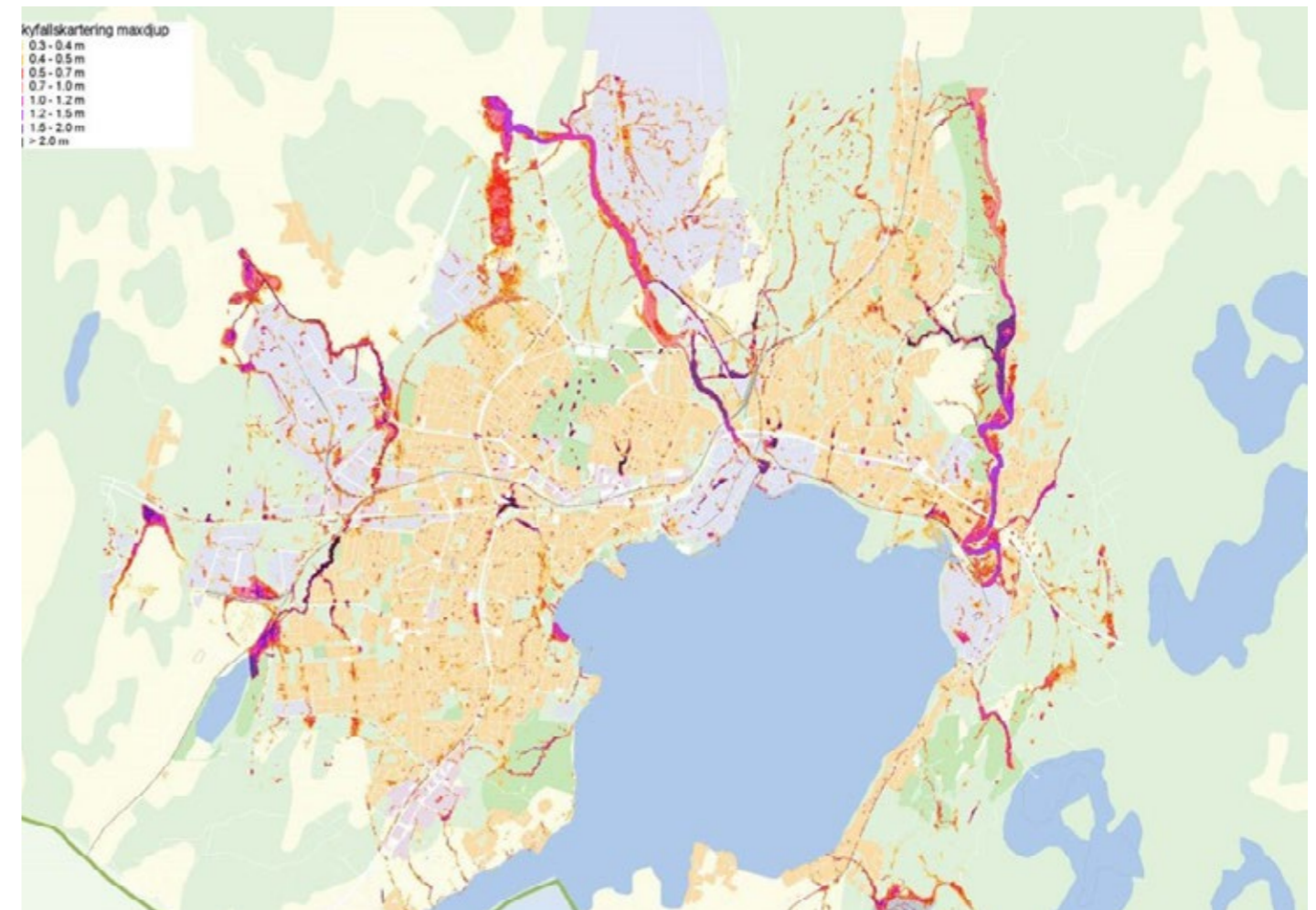

Figur 17. Översvämningsskartering Gullspångsälven och Svartälven, SMHI.

Karlskoga kommunen har under de senaste åren drabbats av flera lokala skyfall. En dynamisk ytavrinningsberäkning har genomförts för kartläggning av riskområden inom Karlskoga tätort (Sweco 2019). Riskutsatta områden vid nederbörd med 100-års återkomsttid har kartlagts. Ett 100-årsregn som faller under 6 timmar med

klimateffektorn 1.25 har studerats. Rapporten visar på risker vid bland annat Svartälven, rondellen där E18 och riksväg 205 mötes och i ett område strax sydväst om Karlberg.

Läs mer här: [2011:36 Skyfall i Örebro län | Länsstyrelsen Örebro \(lansstyrelsen.se\)](#)

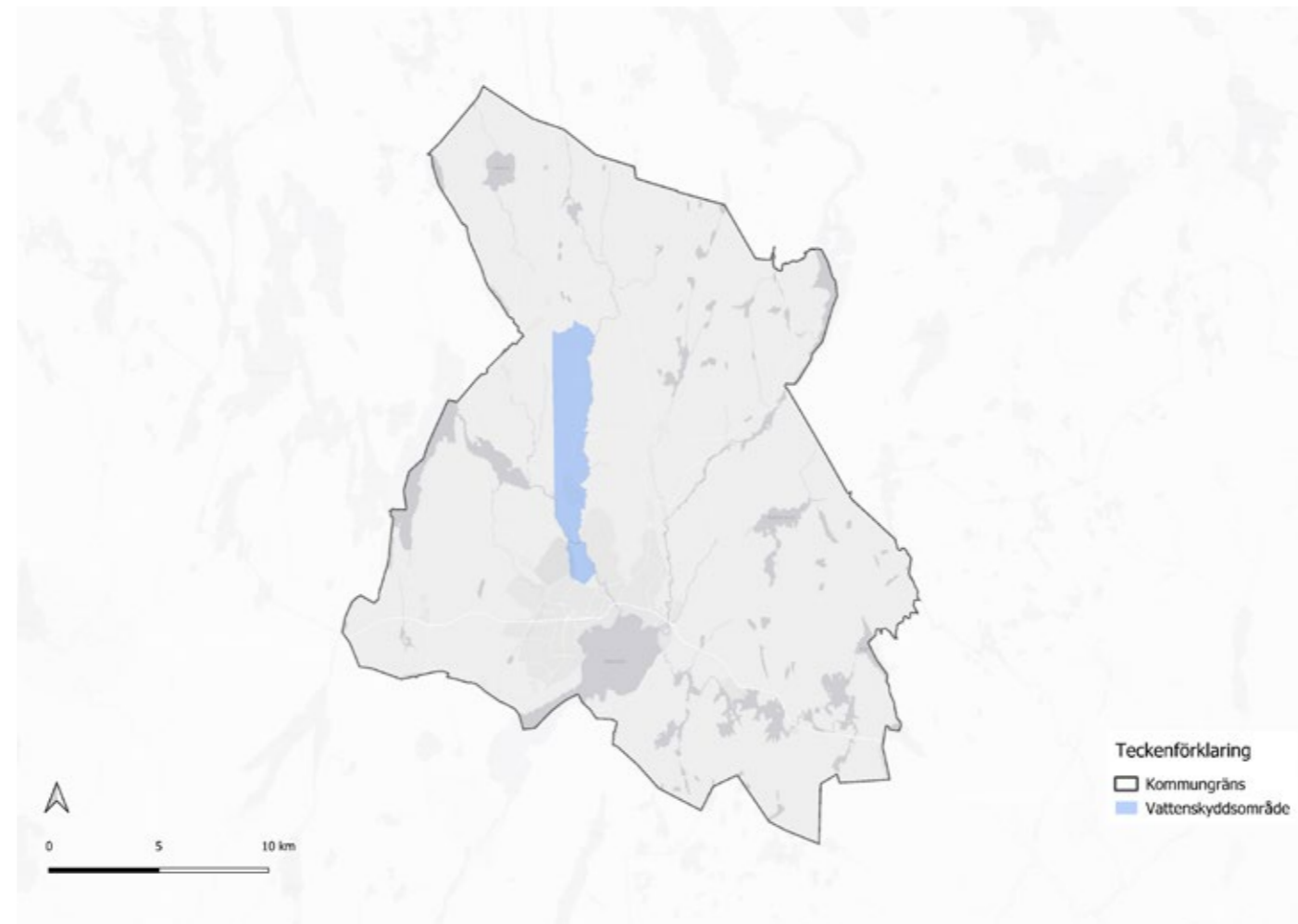
Figur 18. Skyfallsskarteringskarta som visar på vart inom tätorten Karlskoga som risk för översvämning föreligger ifall ett så kallat 100-års regn skulle inträffa.

I Karlskoga kommun så finns det gott om både mindre och större vattendrag att ha under uppsikt likväl finns lågpunkter där vatten riskeras att samlas vid intensiva skyfall och eventuellt orsaka risk och olägenhet. Underlag som skyfallskarteringen och vattenplanen är viktiga material för kommunen att använda både vid befintliga områden inom kommunen där risk för översvämningar har identifierats liksom vid områden som utreds för nyetablering. Karlskoga har bestämt en lägsta nivå för golv vid bebyggelse runt Möckeln som bygger på högsta dämningnivå vid utloppet i Degerfors och tar hänsyn till att klara översvämningrisk. Liknande lägsta golvnivåer behöver tas fram för flera sjöar och vattendrag inom kommunen.

Läs mer här: [Utgångspunkter för bedömning av översvämningrisk - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Etablering i närhet av vatten

När byggnader och infrastruktur placeras nära sjöar och vattendrag ökar risken för översvämningar, erosion, föroreningar och försämrad vattenkvalitet. Det är viktigt att noggrant överväga riskerna med att bygga nära sjöar och vattendrag och vidta åtgärder för att minimera påverkan på miljön och samhällena. Det kräver en balans mellan bebyggelse och skydd av värdefulla vattenresurser för att säkerställa en hållbar och långsiktig utveckling.

Figur 19. Vattenskyddsområden.

Vattenskyddsområden

En viktig förutsättning för en säker dricksvattenförsörjning ligger i att råvaran, det vill säga vattentäkten, är skyddad mot föroreningar. Ett vattenskyddsområde syftar till att ge vattentäkten ett skydd mot verksamheter eller åtgärder som kan förorena vattentäkten. I Karlskoga kommun är Gälleråsen vattenskyddsområde.

Ställningstaganden

- Strandområden som är värdefulla för deras natur- och kulturvärden bör identifieras. Detta kan bland annat innefatta skydd av naturliga ekosystem, sandvegetation, värdefulla habitat och bevarande av historiska eller kulturellt betydelsefulla platser längs strandlinjerna.
- Riskerna för översvämningar och erosion längs strandlinjen bör beaktas. Det innebär fastställande av byggförbud inom områden som är särskilt sårbara för dessa risker, samt antagande av åtgärder för att hantera och minska dessa hot, så som konstruktion av stranderosionsskydd eller återställande av naturliga sedimentationsprocesser.
- Samarbete och samordning mellan kommuner, myndigheter, intresseorganisationer och allmänheten ska främjas för att öka medvetenheten och vikten att skydda och bevara strandområden. Detta kan inkludera utbildningsinitiativ, informationskampanjer och främjande av frivilliga insatser för att rensa upp stränder och bevara dess naturliga skönhet.
- I samhällsplaneringen bör hänsyn tas till grönskans hälsofrämjande effekter (såsom skugga, luftrening mm). Bevarande av grönområden, träd och andra lösningar bör särskilt beaktas.

Ras, skred och erosion

I takt med klimatförändringarna ökar risken för ras, skred och erosion. Erosion orsakas av bland annat rinnande vatten, vågor, is och vind. Erosion i vattendrag och i mark kan även öka sannolikheten för ras och skred. Ras och skred är exempel på snabba massrörelser i jord eller berg. Ras och skred kan skapa stora konsekvenser för människor boende i området samt orsaka stora

samhällsstörningar och ekonomiska skador. Skred och ras sker oftast i samband med snösmältning, tjällossning och under perioder med hög nederbörd. Vid ny bebyggelse eller infrastruktur inom riskområde ska ras- och skredbenägenhet särskilt beaktas.

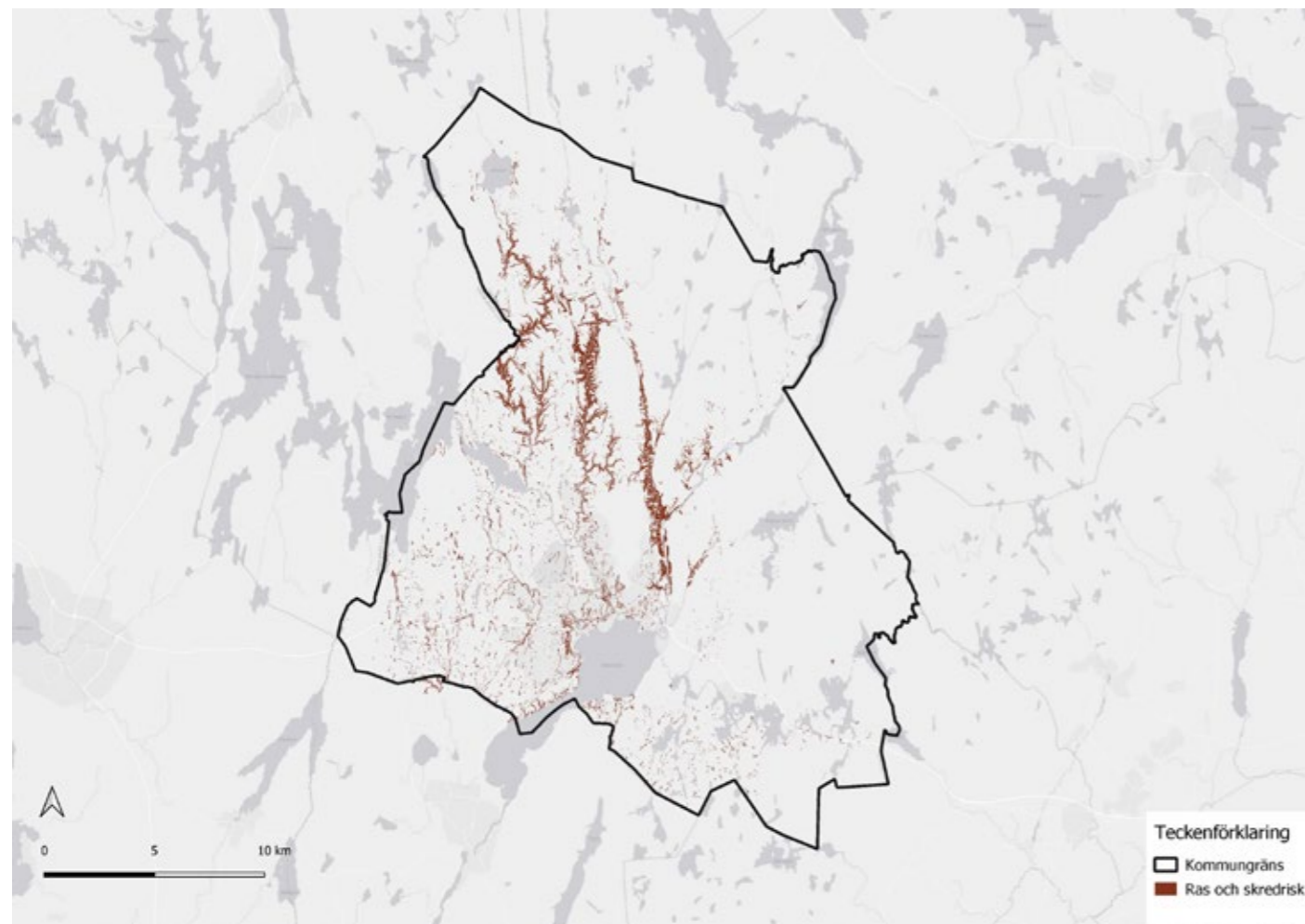
Markstabiliteten är normalt sett god i Karlskoga kommun, där grunden består av lera och silt. Undantag utgör bland annat delar av Svartälvens och Lerälvens dalgångar där erosions- och skredrisk antyder bristfällig stabilitet. Ravinlandskapen som bildats längs delar av Trösälven och Kedjan har sämre stabilitet liksom marken i direkt anslutning

till Timsälvens nedre lopp och vissa delar av Möckelns stränder som har brant strandbrink, främst på västra sidan sjön närmast gränsen till Degerfors kommun. De områden som översiktligt bedömts avseende ras- och skredbenägenhet ska särskilt beaktas vid planering och byggande. Övergripande geotekniska undersökningar görs redan idag i samband med planläggning i områden där topografi eller erfarenhet antyder att hänsyn måste tas till de geotekniska förhållandena vid byggande.

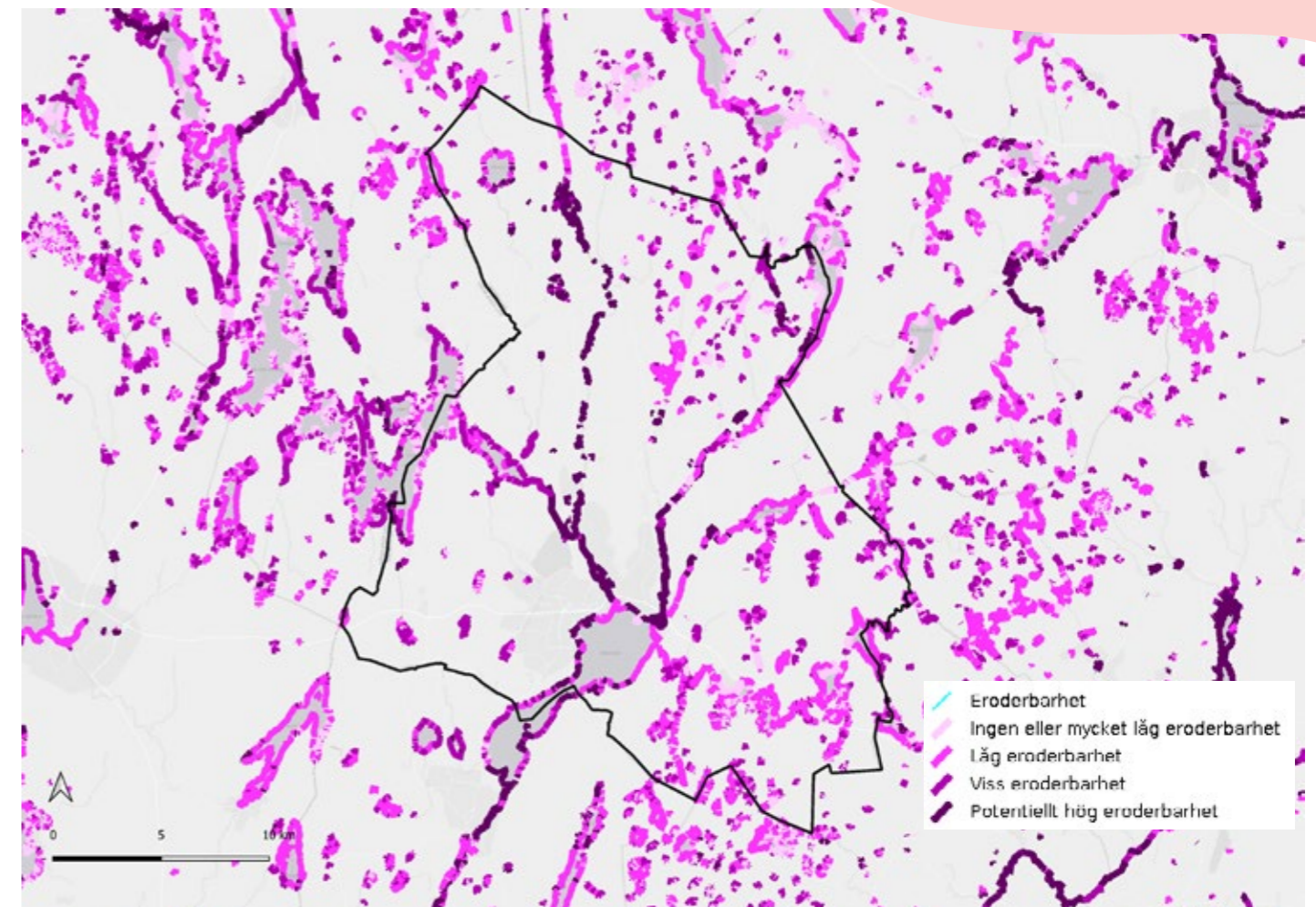
Läs mer här: [2013:37 Ras- och skredrisker i Örebro län | Länsstyrelsen Örebro \(lansstyrelsen.se\)](#)

Ställningstaganden

- Geotekniska förhållanden bör utredas i samband med exploatering, strategisk och fysisk planläggning samt bygglovsprövning i områden där topografi, erfarenhet eller annat underlag indikerar att risk för ras- och skred föreligger.
- Ytor som är utsatta för ras- och skredrisker bör inte exploateras.
- Erforderliga grönområden i anslutning till ras- och skredområden, erosionskänsliga marker eller andra riskområden bör sparas som en buffert för klimatanpassning. Identifierade områden bör utvecklas till områden av värde för friluftsliv, folkhälsa, upplevelse och biologisk mångfald.

Figur 20. Kartan visar områden med ras och skredrisk.

Figur 21. Kartan visar stränders eroderbarhet.

Gestaltad livsmiljö

Arkitektur, form och design påverkar, medvetet eller omedvetet, våra liv dagligen och handlar i grunden om livskvalitet. Arkitektur är ett brett ämnesområde som verkar mellan konst och vetenskap. Det omfattar mer än bara en byggnad med fyra väggar och tak. Allt i den byggda miljön som är gestaltat från byggnader till gator, enskilda byggnaders mellanrum, parker, torg, broar, interiör och möbler i alla skalor, omfattas av begreppet arkitektur. Med god arkitektur säkerställer och stärker vi stadens attraktion som mål för boende, besökare, utbildning, kultur- och idrott och näringsliv.

Arkitekturen i Karlskoga ska bli mer attraktiv, funktionell och eftersträva höga hållbara kvalitétéer när det gäller utformning, materialval och tekniska lösningar. Karlskogas nya översiktsplan verkar för att god arkitektur ska bli tillgänglig för alla människor oavsett ekonomiska eller fysiska förutsättningar, barn och unga ska få möjligheten att påverka den gestaltade livsmiljön som rör dem. Eftersom arkitektur påverkar miljön eftersträvar Karlskoga material och konstruktioner som ger minsta möjliga energiförbrukning och miljöpåverkan. Återbruk är en viktig hållbarhetsaspekt som bör beaktas redan i tidigt skede av byggnadsprocesserna.

Nationellt mål för arkitektur-, form och designpolitiken

I maj 2018 togs en unik proposition i Sveriges riksdag (Kulturdepartement) Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110 fram. Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Inriktning för stadens framtida utveckling

Att skapa en attraktiv stad är ett av Karlskoga kommuns mål och en stads attraktionskraft är starkt förknippad med aktivitet och liv. En vacker och välordnad stad lockar människor till sig och skapar förutsättningar för handel och service.

Våra förutsättningar och levnadsvillkor har ändrats över tid, vilket innebär att det som tidigare betraktades som idealiskt behöver utvecklas. Målet för arkitekturen i Karlskoga är att uppnå hög kvalitet genom att vara attraktiv, funktionell och hållbar när det gäller utformning, materialval och tekniska lösningar. Det innebär inte att platsens historia och identitet ska förstöras, utan snarare bevaras och värnas. Den nya arkitekturen behöver inte efterlikna den befintliga men den ska förhålla sig till den. Tillgänglighet bör planeras och utformas med välgenomtänkta och estetiska lösningar.

Det offentliga rummet ska utformas omsorgsfullt och tillgängligt för alla och ska finnas i alla stadsdelar. Det finns många överblivna platser och ytor utan identitet som kan omvandlas till attraktiva och trygga stadsrum. När olika stadsrum, från lugna till mer livfulla, kopplas samman med tydliga målpunkter, skapas en variation av olika karaktärer som ökar stadens dynamik och rytm. Stadsrummens utformningar och variationer är både viktiga för närmiljön och för en harmonisk och vacker helhetsbild av staden.

Befintliga stadsdelar

I befintliga stadsdelar finns möjlighet till förtätning, blandning av olika former och höjder på byggnader samt komplettering med andra icke störande verksamheter. En stadsdel med splittrad struktur kan knytas samman med byggnader, markbeläggning eller andra karaktärsskapande delar som håller ihop stadsrummet. Karlskoga ska förtätas där det finns tillräckligt med utrymme för ny bebyggelse som bidrar till stadens attraktivitet och samtidigt tar hänsyn till befintlig bebyggelse.

Ställningstaganden

- Karlskoga ska vara en attraktiv och sammanhållen stad med välunderhållna vardagsmiljöer och platser med god arkitektur där både invånarna och besökare trivs.
- Tillgång till vatten, sjön Möckeln och älvar, samt grönområden ska bli en viktig resurs i stadsbyggandet och utformningen.
- E18, med representativa och högkvalitativa byggnader och verksamheter placerade i direkt anslutning, bör bli en attraktiv genomfart där nyfikenheten att stanna till och utforska Karlskoga skapas.
- Befintliga stadsdelar bör förtätas och blandas med olika bebyggelseformer och icke störande verksamheter utan att förvärra dagvattensituationen och där det gröna lyfts fram.
- Höga hus kan byggas som landmärken på platser som bedöms lämpliga, centralt eller som komplement till befintliga stadsdelar och anpassas till Karlskogas skala och behov.
- Arkitektur och gestaltning bör bli modernt men ändå välanpassad till omgivningen med sin proportion och kvalitet.
- Kulturhistoriska värden samt värdefulla kulturmiljöer som tidstypiska hus, bör bevaras och utvecklas.
- Befintliga verksamhets-, industri och handelsområden bör integreras med de övriga stadsdelarna i Karlskoga med till exempel bostäder, gång- och cykelstråk, parker eller friluftens aktivitetsytor för att åstadkomma en levande stadsmiljö.
- Tillgänglighet bör planeras och utformas, med välfungerande och estetiska lösningar, för alla.

Framtida stadsdelar

Med ett växande näringsliv väntas befolkningen öka vilket påverkar bostadsbyggandet i Karlskoga vars stadsdelar ska präglas av en mångfald i utbudet. Ny arkitektur ska alltid utformas med utgångspunkt från de värden som är kopplade till platsen, med nya former, materialval och gestaltning för att tillgodose de framtida behoven. Värdefulla kulturmiljöer ska bevaras och utvecklas. För att skapa närhet ska stadens och kommunens olika delar kopplas samman både fysiskt och socialt. Karlskoga ska bli en trygg, trivsamt och hälsosam uppväxtmiljö för barnen som bor här.

I Karlskogas ytterområden, som idag mestadels består av odlingsmark, natur och enstaka byggnader, finns värdefulla ytor som kan bli framtida stadsdelar. Nya stadsdelar ska inte efterlikna varandra utan få en blandning av olika upplåtelseformer och verksamhetstyper. Närheten till service, grönområden, arbetsplatser och upplevelser skapar en god livsmiljö och tillgodoser människans olika behov. Nya stadsdelar ska inte upplevas som isolerade öar utan ska kopplas samman med intilliggande stadsdelar och centrala stråken.

Ställningstaganden

- Ny arkitektur bör alltid utformas med utgångspunkt från de värden som har stark koppling till platsen med nya former, materialval och gestaltning för att tillgodose de framtida behoven.
- Naturvärden bör alltid beaktas vid lokalisering av ny bebyggelse för att skapa trivsamma och attraktiva boendemiljöer.
- Nya områden bör bebyggas med en tillräcklig täthet för att skapa förutsättningar för välfungerande kollektivtrafik och service.
- Karlskogas stadsdelar bör präglas av en mångfald i bostadsutbudet.
- För att skapa närhet bör stadens och kommunens olika delar kopplas samman både fysiskt och socialt.
- Karlskoga bör vara en trygg, trivsamt och hälsosam uppväxtmiljö för våra barn.

Bostäder

Karlskoga är och ska vara en attraktiv bostadsort som erbjuder hållbara och attraktiva bostadsområden och livsmiljöer till kommunens alla invånare. För att fortsätta vara en attraktiv bostadsort krävs en grundläggande förståelse av den befintliga bostadsmarknaden, bostadsstrukturen och bostadsområdena inom kommunen. Karlskoga har en varierad geografi med huvudsaklig bebyggelse av bostäder i Karlskoga tätort. Endast en mindre del av bostäderna finns i landsbygdsområdena. Det finns flera etablerade bostadsområden med olika karaktär och en bredd av bostadstyper, inklusive småhus, radhus, lägenheter och kategoriboenden.

Karlskoga har stor potential för en snabb bostadsutveckling, särskilt med tanke på ett välmående näringsliv och ett tydligt inriktat arbete att bli fler invånare. I kommunens strävan att öka befolkningen behöver kommunen öka tillgången på nya attraktiva bostäder. Det finns en ökande efterfrågan på olika typer av bostäder, inklusive hyresrätter och bostäder anpassade för äldre. Genom att ha en insikt i dessa bostadsbehov har kommunen utarbetat strategier för att möta efterfrågan och kunna skapa attraktiva bostadsområden, samtidigt som man underlättar bostadsbyggande på platser som är nära kollektivtrafik och service. Genom att identifiera dessa områden kan kommunen fokusera sin bostadsutveckling på platser med störst potential att skapa hållbara och attraktiva bostäder.

Karlskoga står inför begränsad tillgång till mark för bostadsbyggande, vilket innebär att markanvändningen måste vara hållbar. En strategi är att bygga flerfamiljshus i anslutning till platser där marken redan är bebyggd, eller att utveckla mindre redan bebyggda

bostadsområden i utkanten av tätorten eller på landsbygden. Det finns även specifika utmaningar i bostadsplaneringen som Karlskoga behöver ta hänsyn till. Det handlar bland annat om att tillgodose behoven hos den åldrande befolkningen genom att erbjuda olika typer av bostäder för äldre. Det är även viktigt att säkerställa en blandning av bostäder för personer med olika inkomstnivåer för att främja social integration.

Utveckling på bostadsmarknaden i Karlskoga

Karlskoga har två tydliga mål och ambitioner för bostadsmarknaden. I bostadsplaneringsprogrammet från 2017 har det beslutats att den grundläggande planeringsförutsättningen ska utgå från en befolkningsökning på i snitt 250 personer per år för att möta målsättningen om 33 000 invånare 2030. Sedan 2020 finns därutöver ett beslutat mål om ”Ett stolt Karlskoga med 32 000 invånare 2025”. Målen harmonierar, tempot i ambitionen har höjts. För att möta 32 000-målet och 33 000 invånare till 2030 bör den grundläggande planeringsförutsättningen utgå från en befolkningsökning med i snitt 350 personer per år för den närmaste 10-årsperioden där ökningen är högre tidigt i perioden.

Karlskoga har en demografi med en relativt stor andel äldre, sedan lång tid finns ett födelseunderskott, varför en befolkningsökning är helt avhängig av att fler flyttar till Karlskoga än som flyttar här ifrån. Nyproduktion av bostäder är helt avgörande för att en befolkningsökning ska vara möjlig och om 32 000-målet och prognosen i bostadsplaneringsprogrammet ska kunna mötas. Det finns en generell brist på moderna och/eller

utvecklingsbara bostäder i Karlskoga, det finns också brist på bostäder centrala lägen, i särskilt attraktiva lägen och i lämpliga lägen för pendling till Örebro samt anpassade lägenheter för äldre.

En grupp som är viktig att uppmärksamma är äldre, då de i framtiden kommer att utgöra en allt större andel av befolkningen. De flesta äldre efterfrågar trygghet, närhet till service och ett boende som är tillgängligt. Många önskar också bo kvar i den del av kommunen där de bor. Det är om möjligt viktigt att bygga boenden i olika prislägen, anpassade för äldre, då både behov och ekonomiska förutsättningar varierar i denna åldersgrupp. Utbudet av bostäder som efterfrågas av äldre bör därför breddas, något som också skapar förutsättningar för flyttkedjor som i sin tur möjliggör och underlättar generationsväxling i bostadsbeståndet.

Det bidrar till en önskvärd omflyttning inom kommunen, där redan befintliga kommuninvånare lättare kan hitta det boende man önskar.

Fritidsboende

De flesta områden med god konverteringspotential är numera redan planlagda för åretruntboende. Det finns dock behov att bevara renodlade fritidshusområden eller områden som till sin karaktär uppfattas som fritidshusområden. Dels i rekreationssyfte där miljön runt fritidshuset har en småskalig och lantlig prägel, dels för att vissa områden ur samhällsservicesynpunkt inte är lämpliga för åretruntboende, främst de som ligger längst från tätorten och har bristfälliga eller inga kommunikationer.

Ställningstaganden bostäder

- Kommunen bör erbjuda ett varierat utbud av planlagd mark för bostadsbyggande, såväl avseende lägen som bostadstyper och upplåtelseformer.
- Grundläggande planeringsförutsättning utgår från en befolkningsökning med i snitt 350 personer per år för den närmaste 10-årsperioden där ökningen är högre tidigt i perioden, vilket inkluderar målet 32 000 invånare 2025.
- Kommunen verkar för att skapa förutsättningar för innovativa boenden som möter efterfrågan på varierade hållbara bostäder för alla samhällets målgrupper.
- Förtätning av bebyggelse bör prioriteras där infrastruktur redan finns, särskilt i stadskärnan.
- Nya planerade bostadsområden bör anslutas till allmänt VA.
- Bostadsbebyggelse med anknnytning till vatten bör prioriteras samtidigt som allmänhetens tillgång till stränderna säkerställs i rimlig omfattning.
- Kommunen verkar för att möjliggöra flytande bostäder i ett centralt läge.
- Kommunen är generellt positiv till mångfunktionell bebyggelse det vill säga integreringen av bostäder, handel, kontor, kommunal service och ickestörande verksamheter i bebyggelseutvecklingen.
- Kommunen verkar för att tillgodose en variation av trygga bostadsformer för att möta behoven hos en åldrande befolkning.
- Kommunen tar en aktiv roll för att tillsammans med mäklare och större fastighetsägare göra Karlskoga känt i regionen som en attraktiv bostadsort och arbetsmarknad.

Ställningstaganden villabebyggelse

- Kommunen bör kunna erbjuda ett varierat utbud av lägen för villabebyggelse.
- Kommunen fortsätter arbeta med ändring och ersättning av detaljplaner i äldre villaområden för att underlätta om- och tillbyggnader.

Ställningstaganden flerfamiljshus

- Nybyggnad av flerfamiljshus och radhus bör främst ske genom förtätning och där centrala lägen i stadskärnan och lägen med anknnytning till vatten prioriteras. I denna kategori inräknas även radhus/kedjehus samt boende kombinerat med handel, arbetsplatser, serviceinrättningar och publika funktioner, vanligen i bottenplan.

Ställningstaganden kategori-boenden och särskilda boenden

- Initiativ att skapa efterfrågade boenden riktade till äldre bör uppmuntras och stödjas genom riktade planeringsinsatser.
- Planera för boenden i centrala lägen, med full tillgänglighet och utformning som fungerar vid alla tidpunkter i livet.

Ställningstaganden fritidshus

- Kommunen har i grunden en positiv inställning till att fritidshus kan konverteras till åretruntbostäder och att planläggning i detta syfte kan ske.
- Restriktivitet bör övervägas för fritidshus/ fritidshusområden i perifera lägen med bristfälliga kommunikationer eller generellt begränsad tillgänglighet.
- Vid planläggning av fritidshusområden bör områdenas karaktär behållas även om möjlighet att bygga större fritidshus ges.

Ställningstaganden bostadsbyggande på landsbygden

- Nyexploatering och, där det bedöms lämpligt, konvertering av fritidshus till åretruntboende med anknnytning till vatten prioriteras, främst vid sjöarna Möckeln, Lonnen och Våtsjön.
- Kommunen ser positivt på livsstilsboenden på landsbygden, ex hästbyar.
- Kommunen ser generellt positivt på ny bostadsbebyggelse på landsbygden.
- Kommunen är positiv till planläggning för att möjliggöra konvertering från fritidshus till åretruntboende i lämpliga lägen.
- Vid nybyggnad eller konvertering av fritidshus bör möjligheterna att ordna vatten och avlopp samt tillgång till kollektivtrafik beaktas.

Kommunikationer och infrastruktur

Regionförstoring och ett klimatneutralt transportsystem

Kraven på att minska utsläppen från transporter och dess klimatpåverkan har skärpts avsevärt under den senaste 10-årsperioden och kan förväntas skärpas ändå mera framöver för att uppnå full klimatneutralitet. Generellt reser vi allt mera och allt längre, godstransporterna ökar. För att skapa ett hållbart transportsystem krävs således förändringar i såväl resmönster som vilka transport- och drivmedel som kommer att användas i framtiden. Den utvecklingen pågår redan men måste förstärkas. Kommunens möjligheter att direkt påverka utvecklingen finns på det lokala planet. Genom att ställa om den egna fordonsparken samt att underlätta för kommuninvånare och företag att välja miljö- och klimatomåttliga alternativa. En viktig åtgärd är att anlägga pendlarparkeringar (både för cykel och bil) i strategiska lägen längs kollektivtrafikstråk. Resandet bedöms fortsätta öka med några procent per år fram till år 2040, däremot bedöms ökningen av biltrafiken gradvis bli lägre, däremot är det tveksamt om den under den närmaste 20-årsperioden kommer minska i en ort som Karlskoga.

Den i särklass största trafikstrukturella satsningen som berör Karlskoga, är planerandet av Nobelbanan.

Regionförstoring är ett viktigt medel för att utveckla arbetsmarknader för orter som Karlskoga, såväl för att tillgodose företagets behov av kompetent arbetskraft som möjligheten att pendla

till arbete på andra orter. Det är därför nödvändigt att förbättra infrastruktur och trafikering så att en stor geografisk yta med intressanta orter kan nå inom den kritiska tidsram som pendlare är beredda att acceptera, max 45–60 minuter per enkelresa och ”dörr till dörr”. Samordning mellan olika trafikslag bedöms som helt nödvändig för att uppnå smidiga och snabba resmöjligheter. Kommun- och länsgränser får inte vara ett hinder för detta. Den regionala kollektivtrafiken med buss har utvecklats kraftigt den senaste 10-årsperioden och uppnår mellan Karlskoga-Degerfors respektive Karlskoga-Örebro (linje 500) numera fullgod kapacitet för arbets- och studiependling både vad gäller tid och turtäthet. Även sträckan Karlskoga-Kristinehamn-Karlstad (linje 500) har förbättrats men här bör turtätheten öka ytterligare.

Den principiellt viktigaste frågan för Karlskoga kommun likväl som Örebro- och Värmlandsregionerna är att knyta dem samman till en gemensam regional arbetsmarknad. Genom den förbättrade linjebusstrafiken samt att E18 och anslutande regionalt vägnät i princip är utbyggd till fullgod hastighets- och säkerhetsstandard har det arbetet kommit en god bit på vägen. Men fullt ut bedöms dock inte målet kunna nå utan gen och snabb tågtrafik i stråket Karlstad-Örebro där nodstädernas arbets-, bostads- och kompetensmarknader kan komma tillräckligt nära i restid för respektive kommuns befolkning och omvänt göra Karlskoga attraktivt för daglig inpendling. Den avgörande pusselbiten ur ett regionförstoringsperspektiv ligger därför i att

utveckla spårburen kollektivtrafik i syfte att minska restider och åstadkomma snabb, tät och tillgänglig kollektivtrafik i stråket Karlstad-Örebro, med andra ord den sedan lång tid efterfrågade Nobelbanan mellan Stockholm och Oslo.

För att ställa om trafiksystemet måste kommunen i sitt arbete utgå från Trafikverkets fyrstegsprincip, vilken numera också praktiseras i flertalet kommuner, som syftar till att pröva om andra åtgärder än fysiska om- och nybyggnader kan lösa specifika brister.

1. Tänk om - Åtgärder som kan påverka transportbehovet och val av transportsätt.
2. Optimera - Åtgärder som ger effektivare utnyttjande av befintligt vägnät och fordon.
3. Bygg om - Begränsade ombyggnadsåtgärder.
4. Bygga nytt - Nyinvesteringar och större ombyggnadsåtgärder.

En översiktsplan fokuserar av naturliga skäl på nya väganläggningar och större ombyggnader. Det kanske allra viktigaste är dock att ta hand om befintligt transportsystem genom ett gott underhåll och god drift året runt, vilket avgör hur och i vilken utsträckning dess olika systemdelar nyttjas. Kommunen ska därför fortsätta arbetet med jämställd snöröjning för att underlätta för de som vill gå, cykla och åka kollektivt även vintertid.

Ställningstaganden

- Kommunen bör genom egna åtgärder och samverkan med andra parter verka för regionförstoring genom förbättring av infrastruktur, trafikering och transporter.
- Kommunen bör genom egna åtgärder och samverkan med andra parter verka för ett miljö- och klimatneutralt transportsystem.
- Kommunen bör verka för samordning mellan olika trafikslag och transportslagsövergripande lösningar.
- Kommunen säkerställer att Nobelbanan, som del i en gen och snabb järnvägsförbindelse mellan Oslo-Stockholm, kan passera södra Karlskoga, inklusive att utrymme finns för ett stationsläge och resecentrum.
- Kommunen bör verka för vidareutveckling av regional busstrafik (det så kallade ”Tåg på gummihjul”/linje 500) för att bygga vidare på den regionala resemarknaden i stråket Karlstad-Örebro och öka kollektivtrafikens andel av den totala persontrafiken.
- Kommunen bör fortsatt arbeta för en ökad turtäthet vad gäller regionala kollektivtrafiken med buss.
- Kommunen bör verka för bra bytespunkter mellan trafikslag, som att anlägga pendlarparkeringar för såväl cykel som bil i strategiska lägen längs kollektivtrafikstråk.
- Kommunen bör fortsätta arbetet med jämställd snöröjning för att underlätta för de som vill gå, cykla och åka kollektivt även vintertid.

Vägtrafik

Det regionala vägnätet i form av regionala och lokala länsvägar är viktigt för att knyta samman länets orter med gods- och persontransporter och pendling. Åtgärder för att öka tillgänglighet, trygghet/säkerhet, minskade bullerstörningar, mm är viktiga, i synnerhet längs genomfartsleder. Här ska också särskilt poängteras vikten av bra drift och underhåll.

Planering och förstudier för mindre ombyggnadsprojekt är viktiga exempel på kommunala åtgärder och initiativ för att förkorta tid mellan idé/behov och genomförande. Detta gäller även vid nyexploatering av bostads- och verksamhetsområden. En trafiknätsanalys finns men ett mer övergripande trafik- och transportprogram saknas.

De principiellt farligaste punkterna i trafiken är där biltrafik och oskyddade trafikanter korsar varandras färdriktning i plan. Med stor andel tung trafik ökar risken ytterligare. Framkomlighet för genomfartstrafiken står ibland i konflikt med säkerhet för korsande trafik och oskyddade trafikanter. Ambitionen bör vara att eliminera konfliktpunkter med stor risk. Lösningarna kan variera från planskildhet, cirkulationsplats, höger in/höger ut som tar bort möjligheter att korsa den större dimensionerande vägen, till att en korsning helt stängs.

Här ska poängteras att planerade ombyggnader på nuvarande E18 i Karlskoga kommer vara till nytta också när en förbifart i framtiden finns på plats eftersom det fortfarande kommer gå betydande mängder lokaltrafik på denna väg.

Ställningstaganden vägtrafik

- Kommunen bör verka för ett förbättrat nationellt och regionalt vägnät med bra och säkra anslutningar till det lokala vägnätet.
- Kommunen bör verka för och upprätthålla ett väl fungerande och väl underhållet kommunalt vägtrafiknät.
- Konfliktpunkter mellan olika trafikslag ska byggas bort, främst med tanke på oskyddade trafikanter.
- Kommunen bör verka för ombyggnad av trafikljuskorsningar och andra farliga passager.
- Ett kommunalt trafik- och transportprogram upprättas/uppdateras som identifierar och prioriterar åtgärder för ökad framkomlighet, trafiksäkerhet och trygghet.
- Kommunen bör, tillsammans med Trafikverket och Region Örebro län arbeta för att inriktningen i åtgärdsvalsstudien (ÅVS:en) för E18 genom Karlskoga succesivt genomförs.
- Kommunen bör i samverkan med Trafikverket verka för att transporter genom kommunen passerar på ett säkert och lättframkomligt sätt.
- Kommunen bör i samverkan med Trafikverket, aktivt driva ett systematiskt arbete med att bygga bort farliga korsningar på genomfarterna genom Karlskoga (främst E18, men även Degerforsvägen och Drottningvägen).
- Karlskogas ringledssystem binds samman.
- Kommunen bör verka för att intensifiera arbetet med avsiktsförklaringar, förstudier, arbetsplaner (Trafikverket) och detaljplaner (kommunen) i syfte att lägga den administrativa grunden för ombyggnader av till exempel farliga korsningar.

Ställningstaganden genomfarter och större trafikleder

- Kommunens huvudinriktning för hur E18 bör passera Karlskoga i framtiden är en förbifart söder om tätorten via en bro över sjön Möckeln (Möckelnleden). Passagen över Möckeln skulle med fördel kunna ske på samma brokonstruktion som Nobelbanan.
- Kommunen bör, tillsammans med Trafikverket, arbeta för att de nationella vägar som passerar genom kommunen, främst Karlskoga tätort, ger ett attraktivt och representativt intryck för de som nyttjar vägarna.

Genomfarter och större trafikleder

Karlskoga har betydligt större andel nationell och internationell genomfartstrafik genom tätorten än de flesta andra orter i landet. Skälet är att fungerande förbifarter saknas. Ringleddsystemen i Karlskoga är därtill inte fullt utbyggda och sammankopplade. Finansiering och tidplan för utbyggnad av genomfartsvägar beslutas av andra aktörer än kommunen. Karlskoga har under lång tid haft ett nära och framgångsrikt samarbete med Trafikverket (Före 1 april 2010 Vägverket). Detta samarbete bör fortsätta och utvecklas ytterligare. Tidpunkter för insatser för såväl planering som genomförande påverkas av hur aktiva och samarbetsbenägna berörda kommuner är. I detta ligger även att förstå inblandade aktörers roller och att föra fram rimliga åtgärdsanspråk.

Nya föreslagna väglänkar presenteras i kapitlet mark och vattenanvändning.

Gatunät i tätorten

Karlskoga som ort har ett arv med sig i stadsplaneringen som, med dagens trafiksäkerhetstänkande, innebär att bredden på många huvudgator bör krympas. De i många fall mycket breda gatorna uppmuntrar till höga hastigheter och därmed en lägre trafiksäkerhetsnivå. Detta innebär dock att det finns stora möjligheter till flexibla lösningar vid planering och byggande, eftersom utrymmet, till exempel för en separat gång- och cykelväg, redan finns i gaturummet. Flera gator har byggts om på detta sätt den senaste 10-årsperioden.

Det metodiska arbetet med att försöka få bort tung trafik från gatunätet och flytta den till trafiklederna som är byggda och dimensionerade för att ta hand om denna trafik ska fortsätta. Avstånd till omgivande bebyggelse ska beaktas. Väl fungerande belysning är viktig för gatunätets funktion. Idag är sköts belysningen av Karlskoga Energi & Miljö vilket inte ger kommunen full rådgivning över insatserna.

Vägtrafik på landsbygden

Karlskoga kommun har ansvar (ej väghållare) för ett fåtal vägar utanför Karlskoga tätort varför möjligheten att påverka dessa är begränsad. Vid planläggning utanför tätorten är utgångspunkten att Karlskoga kommun inte ska vara huvudman för allmänna gator. Det bedöms inte finnas ett allmänintresse som motiverar att kommunen ökar sitt engagemang avseende vägar och gator utanför tätorten. Kommunen bör av samma skäl heller inte ansvara för belysning utanför Karlskoga tätort. För samfälliga vägar som uppfyller kriterierna för och erhållit statligt vägbidrag kompletterar kommunen med kommunalt bidrag (villkor för detta finns beslutade av kommunfullmäktige).

Ställningstaganden gatunät i tätorten

- Gator som ur trafiksäkerhetssynpunkt är olämpligt breda och inbjuder till höga hastigheter byggs om, bland annat genom att anlägga gång- och cykelvägar inom befintligt gaturum.
- Gatunäten inventeras för att ta fram en hastighetsplan där gaturummets utformning och standard harmonierar med hastighetsnivåer, för att uppnå ökad efterlevnad av hastighetsgränser och därmed högre trafiksäkerhet.
- Kommunen bör svara för ett gatunät av väl avvägd omfattning, däremot inte äga, underhålla och sköta tillfarter till enstaka/ enskilda fastigheter.
- Kommunen bör inte ta över gator/vägar inom tätbebyggt område om de inte håller acceptabel standard.

Ställningstaganden vägtrafik landsbygden

- Planlagda allmänna gator utanför Karlskoga tätort bör inte ha kommunen som huvudman.
- Kommunen bör inte sköta gator och vägar utanför tätorterna.
- Kommunen bör ge kommunalt bidrag till samfälliga vägar utanför Karlskoga tätort som beviljats statligt bidrag.

Gång-/cykelvägnät

Ett väl utbyggt gång- och cykelvägsnät är såväl trafiksäkerhetsfrämjande som positivt för folkhälsan och klimatet. Karlskoga tätort har generellt ett väl utbyggt gång- och cykelvägsnät men det är inte sammanbundet överallt men här sker ett målmedvetet arbete med att öka andelen separerade gång- och cykelvägar som att komplettera felande länkar. Det saknas även planskilda passager längs betydande delar av de större vägarna.

När det gäller utförandet på de gång- och cykelvägar som planeras idag, måste alternativa lösningar övervägas för att kostnadseffektivt kunna skynda på utbyggnaden. De viktigaste åtgärderna är att fortsätta bygga ihop det befintliga nätet, främst för att elever på ett säkert sätt ska kunna

cykla eller gå till skolan och för att stimulera arbetspendling till fots eller med cykel. Gång-/cykelvägnätet ska utformas för att motverka trenden att barn allt oftare blir skjutsade till skola och aktiviteter. Nya föreslagna gång och cykelvägar presenteras i mark- och vattenanvändningskapitlet. Elcyklar- och elskotrar är en relativt ny företeelse som i grunden är av godo men som kan kräva särskilda anpassning. Fördelen är att pendling med cykel blir intressantare även för längre sträckor, över 5 km som vanligen brukar vara en bekvämlighetsgräns. Eldrivna cyklar och skotrar är också snabbare men samtidigt tysta varför det här finns en potentiell olycksrisk som måste beaktas både i nya och befintliga nät. Även lastcyklar och cykelkarror, som är mer utrymmeskrävande än traditionella cyklar, blir allt vanligare vilket också kan kräva andra utformningslösningar.

Gott underhåll och god drift året runt av gång- och cykelvägar är avgörande för i vilken utsträckning dessa nyttjas. Kommunen ska fortsätta arbetet med jämställd snöröjning för att underlätta för de som vill gå, cykla och åka kollektivt även vintertid. Nya gång- och cykelvägar finns utmarkerade på översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta.

Ställningstaganden

- Kartläggning bör göras och löpande uppdateras av befintligt gång- och cykelvägnät samt för potentiella nya sträckningar för att identifiera de mest trafiksäkerhetshöjande och ekonomiskt fördelaktiga insatserna för att skapa ett stomnät för gång- och cykeltrafik. Barns rörelsemönster från bostad till skola, lekplats etc ska särskilt studeras för att utgöra underlag.
- Befintliga gång- och cykelvägsstråk bör byggas ihop så att ett sammanhängande stomnät för gång- och cykeltrafik skapas.
- När nya större bostadsområden skapas bör gång- och cykelvägsförbindelser finnas på plats innan de första boende flyttar in.
- Kommunen bör genom planläggning skapa administrativa förutsättningar för kompletteringar av gång- och cykelvägnätet.
- Kommunen bör prioritera ett gott underhåll och en god drift året runt av gång- och cykelvägnätet.

Kollektivtrafik på väg

Linje 500 mellan Karlstad och Örebro (när den tillkom även kallad "buss på gummihjul"), med byte i Karlskoga har varit ett pålitligt pendlingsalternativ i över 10 år. Sedan 2017 har turtätheten därtill ökat markant mellan Karlskoga och Örebro, under högtrafik morgon och eftermiddag gäller i nuläget 7-minuterstrafik vilket lett till en avsevärt ökat användande. Även mellan Degerfors och Karlskoga har turtätheten ökat. Stadstrafiken fortsätter på ungefär samma nivå som tidigare. Prov med Flextrafik gjordes under tre år och därefter permanentats, dock betalas den helt av Karlskoga kommun. Prov med arbetsskyttel till några större arbetsplatser gjordes också men nyttjandet var begränsat och permanentades därför inte. Region Örebro län (Länstrafiken) har av ekonomiska skäl från 2021 genomfört betydande förändringar i linjetrafiken i Örebro län. I Karlskoga förändringarna varit mindre men några landsbygdslinjer har eller kommer avvecklas. I nuläget bedöms kollektivtrafiken på väg komma så långt det tills vidare är rimligt att begära. Undantaget är ökad turtäthet på linje 500 mellan Karlskoga och Karlstad.

Bra fungerande kollektivtrafik med hög turtäthet är en av de möjligheter som måste användas för att minska utsläppen och klimatpåverkan från vägtrafiken. Utgångspunkten måste vara "dörr-till-dörrperspektivet" varför bytestpunkter mellan transportslag och tillgängliga och trygga hållplatser också är avgörande.

Region Örebro län är huvudman för all linjebusstrafik inom Örebro län inklusive stadsbusstrafiken i Karlskoga. Region Värmland är huvudman för linjebusstrafik med utgångspunkt i Värmland. Karlskoga kommuns möjligheter att påverka utbudet inskränker sig till påverkan på huvudmännen. Mest framgångsrikt är detta genom samverkan, exempelvis genom den länsöverskridande E18-gruppen.

Ställningstaganden

- Utgångspunkt för arbetet med kollektivtrafik bör vara "dörr-till-dörrperspektivet".
- Det ska vara lätt att åka buss, där resenären enkelt ska förstå när bussarna går och turtätheten ska vara god.
- Kommunen bör verka för att kollektivtrafiken ska vara användbar även för personer med alla typer av funktionsvariationer.
- Stadsbusslinjerna bör passera vårdcentraler, lasarett, skolor, fritidsanläggningar, centrum, köpcentra och serviceboenden.
- Kommunen bör verka för ett regionalt perspektiv på kollektivtrafiken och samordning i trafikeringen över kommun- och länsgränser.

Järnvägstrafik

Nationella och regionala bandelar

Järnvägsförbindelser är ett allt starkare medel för tillväxt, regional samhörighet och regionförstoring. Järnväg skapar nya möjligheter till godstransporter, persontransporter och pendling. Karlskoga saknar persontrafik med järnväg till/från och genom orten, vilket är en stor nackdel för Karlskoga som bostads-, arbets- och utbildningsort. Tågstoppet i Degerfors på Värmlandsbanan fungerar även som Karlskogas tågstopp.

Karlskoga kommun har under många årtionden på olika sätt propagerat och arbetat för att få till stånd en ny järnvägsförbindelse – Nobelbanan - som binder samman Örebro med Kristinehamn via Karlskoga. Det senaste årtiondet har detta arbete intensifieras genom en rad aktörer både i Sverige och Norge, men då i syfte att skapa en snabb och gen järnvägsförbindelse mellan Oslo och Stockholm, där Nobelbanan utgör en viktig länk. Karlskoga kommun har fortsatt vara aktiv i denna process och nu har frågan avancerat högt upp på den nationella dagordningen. Bland annat har Trafikverket genomfört en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) som utmynnat i slutsatsen att rådande kommunikationer är bristfälliga och måste förbättras. ÅVS:en visar att en sådan järnväg bör vara av traditionell typ och dimensioneras för 250 km/h. Vidare är utgångspunkten att på delar av sträckan uppgradera och nyttja befintlig bana. Två nya bandelar behövs dock för att uppnå en restid på under 3 timmar mellan Oslo och Stockholm (vilket gör banan konkurrenskraftig gentemot flyget). Nobelbanan är den ena av dessa båda nya bansträckningar.

Sedan 2015 finns bolaget Stockholm-Oslo 2.55, ägt av regionerna och de större kommunerna i stråket, som arbetar för att ta fram faktaunderlag och hitta finansiella lösningar för att påskynda processen fram till färdigställande i både Sverige och Norge. I skrivande stund pågår en rad åtgärder och utredningar för befintliga bandelar i stråket som alla ligger i linje med en ny och snabb järnväg mellan huvudstäderna. Enligt bolaget kan den nya järnvägen vara i drift mellan 2035 och 2040.

De fem kommunerna (Örebro-Lekeberg-Karlskoga-Degerfors-Kristinehamn) som omfattas av en framtida Nobelbana har genom ett eget utredningsinitiativ, ur ett översiktsplaneperspektiv, studerat möjliga sträckningsalternativ. Detta har för Karlskogas del utmynnat i ett sträckningsläge över Möckeln inklusive ett stationsläge direkt söder om Karlskoga tätort som kommunen avser att hålla fritt från andra intressen. Några garantier för att den slutliga spårsträckningen hamnar där möjlighetsstudien visar finns inte.

Den formella lokaliseringstudien som föregår en järnvägsplan inleddes 2024 och planeras färdigställas i mars 2026. Utredning leds av bolaget Oslo-Sthlm 2.55 men Trafikverket medverkar fullt ut.

Som nämnts ovan är kommunens ståndpunkt att en förbifart för E18 samordnas med Nobelbanan. Det ska noteras att en sådan samordning inte

nödvärdigtvis ligger i järnvägsprojektets intresse eftersom det komplicerar finansieringen av detta. Kommunen ska, i samverkan med andra berörda parter, arbeta för att hitta en lösning i samordningsfrågan.

Västra stambanan och Värmlandsbanan sammanbinder hela Mellansverige (Baltikum-) Stockholm/Mälardalenregionen till Värmland (-Norge) och Göteborg. Den viktigaste regionala och nationella knutpunkten är Hallsberg för att fördela transporter av gods- och persontrafik från landets norra, södra, västra och östra delar. En av de viktigaste relationerna för gods från Hallsbergs kombiterminal är Göteborgs hamn.

Värmlandsbanan är och kommer i framtiden vara ett mycket viktigt transportstråk och åtgärder för att förbättra framkomlighet och kapacitet och tillgänglighet på banan är därför viktiga och prioriterade. Satsningar på Värmlandsbanan står inte i konflikt med Nobelbanan och en snabb och gen järnvägs mellan Oslo och Stockholm. Framför allt gods kommer i stor utsträckning fortsätta gå på Värmlandsbanan. Degerfors järnvägsstation/tågstopp utgör fram till att Nobelbanan är i drift även Karlskogas järnvägsstation.

Ställningstaganden

- Kommunen bör tillsammans med andra kommuner och regioner verka för en tågförbindelse mellan Oslo-Stockholm i enlighet med Trafikverkets åtgärdsvalsstudie (ÅVS), med en sträckning genom Karlskoga kommun via bro över Möckeln med ett tågstopp för Karlskoga (regionalt tågstopp för Östra Värmland) väster om Möckeln.
- Kommunen bör planera för Nobelbanan, och avvisa alla andra intressen, i en korridor genom kommunen, från gränsen mot Lekeberg i öster längs E18, söder om Våtsjön, över sjön Möckeln, omedelbart söder om Storängens handelsområde, genom Högåsenområdet, längs E18 till gränsen mot Storfors/Kristinehamn i väster.
- Kommunen bör planera för ett stationsläge vid Nobelbanan, inklusive alla funktioner som bör finnas runt en modern resehubb, omedelbart söder om Storängens handelsområde.
- Kommunen bör samverka med andra kommuner och regioner för effektivare och snabbare järnvägstrafik på befintliga spårssystem, t ex att ”trimningsåtgärder” på Värmlandsbanan och dess anslutning mot Västra stambanan.
- Kommunen bör arbeta för att underlätta överflyttningen av tunga transporter från väg till järnväg.

Lokala bandelar

Den ej elektrifierade banan Strömtorp-Bofors station förbinder Karlskogas tätort med Värmlandsbanan och därmed med stambanenätet i Sverige.

Huvudman för den lokala banan är Trafikverket. Förutom sträckan Strömtorp-Bofors station äger Trafikverket även fortsättningen norrut till Nora (veteranjärnväg) samt ett industrispår från Boforsstation till Valåsen. Därutöver finns ett antal industrispår till Karlskogas olika industri- och verksamhetsområden (Botorp, Kilsta, Björkborn och Bofors).

Ett underhållet och väl fungerande industrispårsnät bedöms vara en viktig konkurrensfaktor för näringslivet i Karlskoga. För en del företag är det nödvändigt att ha tillgång till järnvägstransport för att tillverkning av olika produkter ska kunna miljöcertifieras samt att järnvägstransporter även ökar i konkurrenskraft för transporter av produkter och råmaterial på längre distanser. I nuläget används banan huvudsakligen för godstransport till och från Botorp och Björkborn.

Möjligheterna att utveckla persontrafik på befintlig bana som lyfts vid olika tillfällen genom åren bedöms inte längre realistisk. För drygt 10 år sedan rustades med hjälp av EU-medel tidigare Nora Bergslags Järnväg (från Bofors station till Nora) för att fungera som turist- och veteranjärnväg.

Satsningen ledde dock inte till en trafikering som var ekonomiskt hållbar. Banan har inte använts på sedan första halvan av 2010-talet och är nu åter i behov av omfattande rustning, vilket inte bedöms vara försvarbart. Trafikverket har därför under 2020 inlett en process för att avveckla denna bandel. Både i Karlskoga och Nora kommuner är uppfattningen att banvallen bättre kan nyttjas för gång- och cykeltrafik.

Trafikverket har även aviserat att man vill avveckla sitt huvudmannaskap för resterande bandelar i Karlskoga fram till Botorps industriområde, med motiveringen att Trafikverket ska arbeta med järnvägsförbindelser mellan orter, inte till enskilda industriområden eller företag. Vid Botorp skulle å andra sidan en ny och mer funktionell plats för rangering kunna anläggas. Eventuellt skulle i det sammanhanget elektrifiering till Värmlandsbanan kunna övervägas. Den förändrade säkerhetspolitiska situationen, i kombination med NATO-inträdet med tillhörande logistikkrav kan dock komma att ändra Trafikverkets roll för den lokala banan. Frågan utreds just nu inom Karlskoga kommun och samtal planeras med berört näringsliv för att diskutera om och hur befintligt lokalt järnvägsnät i Karlskoga ska ägas, underhållas och drifas i framtiden.

Ställningstaganden

- Den lokala bandelen mellan Värmlandsbanan och Karlskoga tätort bör säkerställas som framtida resurs för godstransporter.
- Möjligheter till elektrifiering av bandelen i det nationella järnvägsnätet bör stödjas.
- Nya bostäder och andra störningskänsliga verksamheter bör inte lokaliseras så att de riskerar hämma användning och utveckling av järnvägen från Värmlandsbanan till Karlskoga tätort.
- Industrispårens framtid och huvudmannaskap utreds tillsammans med Trafikverket, spårägare, berört näringsliv samt andra intressenter i industrispårssystemet i Karlskoga. Industrispårens betydelse bedöms vara allt viktigare i framtiden som ett hållbart, kapacitetsstarkt och miljömässigt transportsystem för godstransporter.
- Det lokala bannätets betydelse för försvarsindustrin och ur en nationell säkerhetsaspekt bör beaktas.

Flygtrafik

Karlskoga flygplats

Mycket hård konkurrens inom flygsektorn gör det i princip omöjligt att upprätthålla trafikflyg från riktigt små flygplatser.

En utredning om Karlskoga flygplats genomförd under 2009 föreslog att flygplatsen skulle läggas ner som instrumentflygplats (trafikflygplats) då det inte fanns underlag för att fortsätta med verksamheten på den och den avvecklades redan 2010. Flygplatsen har sedan dess fungerat som allmänflygplats. Omklassningen innebär att det inte längre finns någon omedelbar konflikt vad gäller vindkraftsetableringar norr om flygfältet.

Flygplatsens framtid, med kommande investeringar, är oviss. Viss flygrelaterad verksamhet bedrivs vid flygplatsen vars löpande drift dock är beroende av den lokala flygklubben. Frågan om kommunen ska behålla flygplatsen, sälja den eller avveckla den är i skrivande stund inte färdigdiskuterad.

En ny kommersiell nisch skulle kunna öppna sig i och med utvecklingen av elflyget som är gångbart på betydligt kortare sträckor än traditionellt flyg, och därmed blir även de mindre flygplatserna intressanta igen. Även drönartransporter som bedöms öka snabbt redan i närtid är en annan nisch där flygplatsen kan fylla en roll (se separat bilaga om drönartrafik).

Örebro flygplats

Flygtransporter är en mycket viktig länk i godshanteringskedjan som medverkar till att göra Karlskoga till en attraktiv etableringsort för vissa typer av logistik- och tillverkningsföretag men är överhuvudtaget en väsentlig tillgång för näringslivet. Karlskoga kommun är tillsammans med Örebro och Kumla kommuner samt Region Örebro län delägare i Örebro Flygplats, som i huvudsak har funktionen som transportflygplats, och har därmed inflytande över verksamhet och utveckling. Flygplatsen har i nuläget en persontrafiklinje till London (två avgångar per vecka) och antalet charteravgångar ligger stadigt. Arbete pågår för att etablera Örebro flygplats som en beredskapsflygplats. Flygplatsen är också viktig för yrkesflyg med tjänster som taxiflyg, bevaknings- och inspektionsflyg, flygfoto mm. Flygplatsen har även en stor segelflygsverksamhet, civilt motorflyg och fallskärmshoppning. Kommunen ser positivt på en fortsatt utveckling av flygplatsen.

Ställningstaganden

- Karlskoga flygplats bör behållas som allmänflygplats.
- Utvecklingen inom elflyget beaktas vid olika typer av exploateringar inom flygplatsområdet och i dess påverkansområde.
- Karlskoga kommun ska tillsammans med de övriga delägarna verka för att Örebro flygplats kan fortsätta utvecklas med en bred inriktning, med särskilt fokus på det regionala näringslivets behov och som beredskapsflygplats.

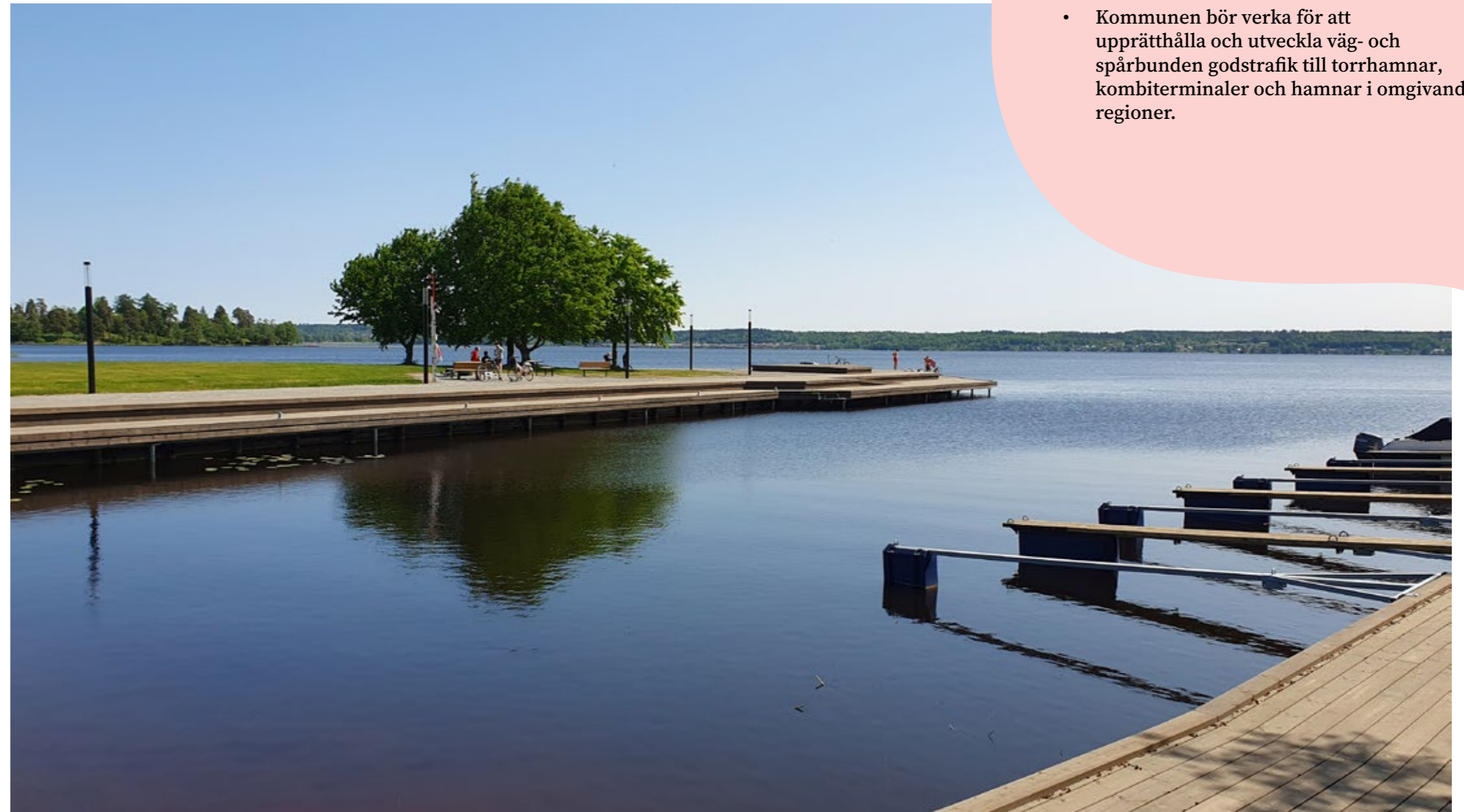
Båttrafik

Båttrafik utöver sådan som är kopplad till turism och fritid bedöms inte vara aktuell för Karlskoga kommun.

Hamnar

De närmsta hamnarna för Karlskoga kommun är torrhamnen/kombiterminalen i Hallsberg och multimodala hamnen i Kristinehamn vid Väneren. Båda är viktiga som intermodala omlastningspunkter för export och import av tunga och skrymmande varor. Hallsberg utgör förutom torrhamn med tullklarering och direktkontakt med Göteborgs hamn, global sjöfart samt järnvägstransport till Europamarknaden/kontinenten, även en nationell kombiterminal för väg- och järnvägstransporter inom och utom landet. Kristinehamn fungerar på samma sätt kopplat till Vänersjöfarten, Trollhätte kanal/ Göta Älv som transportled ut i Europa och övriga världen. Båda spelar stor roll för hållbara och miljömässiga transportsystem till och från regionen.

Kommunen bör verka för att underlätta förbindelserna till hamnen i Norrköping, vilken har förutsättningar att bli den ledande hamnen i handeln med Baltikumområdet och som geografiskt är belägen ca 15 mil från Karlskoga, medan det är närmare 25 mil till hamnar i Stockholmsområdet.

Figur 22. Hamn och soldäck Strandvallen.

Ställningstaganden

- Kommunen bör verka för att upprätthålla och utveckla väg- och spårbundet godstrafik till torrhamnar, kombiterminaler och hamnar i omgivande regioner.

Näringsliv

Karlskoga växer som näringslivsort och är mycket attraktiv på grund av samlade tillgången på hög kompetens, goda starka samarbeten och en framsynthet som är nödvändig i dagens konkurrens. Expansionen inom industrin har skapat många nya arbetstillfällen, nya företag har etablerat sig inom flera olika branscher vilket har skapat en betydligt bredare arbetsmarknad. Utpendlingen från Karlskoga har minskat, men inpendlingen till arbete från närliggande kommuner är fortfarande hög. Förtätningen av centrum med nya boendemiljöer har skapat ett behov och ett breddat utbud av tjänste- och serviceföretag, restauranger och butiker samt dagligvaruhandel i centrala lägen.

Ställningstaganden

- Kommunens organisation bör bidra och möjliggöra en innovativ, konkurrenskraftig och hållbar utveckling i alla delar av näringslivet.
- Näringslivet bör få goda möjligheter att verka, etablera sig och expandera i Karlskoga.
- Kommunen bör genom planförberedelser tillgodose att det finns mark för olika typer av företag och verksamheter och att den lokala infrastrukturen så långt det är möjligt svarar upp mot företagens behov.
- Den långsiktiga planeringen är viktig för att kommunen ska kunna erbjuda kommunal mark i intressanta lägen.
- Kommunen bör aktivt verka för en utveckling som svarar upp mot den lokala arbetsmarknadens framtida krav på tillgänglighet, till exempel förbättrad infrastruktur i form av vägar, cykel- och gångbanor och järnvägar.
- Öka möjligheterna för verksamheter till exponering och enklare access till E18 och på så sätt bättre utnyttja sträckningen genom Karlskoga kommun.
- Kommunen bör aktivt verka för att företag kan få tillgång till lämpliga lokaler, genom eget fastighetsinnehav eller genom ökade samarbeten med privata aktörer.
- Vid planläggning och försäljning av mark i verksamhetsområden, bör verksamheter med likartad miljöpåverkan och logistikbehov placeras nära varandra.

Besöksnäring

En växande besöksnäring där attraktioner för besökare och invånarna skapar en ökad stolthet och trivsel i kommunen har stor påverkan på Karlskoga som en tänkbar boendeort. I Karlskoga har framgångsrika evenemang och företag vuxit fram och attraherar besökare både nationellt och internationellt. Företag som Boda Borg, Gelleråsen Arena tillsammans med evenemang som Karlskoga Motorsportvecka, Karlskogafesten och Pridefestivalen med stort antal besökare, kan på sikt fortsätta generera nya företag och verksamheter inom besöksnäringen. Konferensverksamhet är en växande näring där Karlskoga med bland annat Alfred Nobels Björkborn, Bofors Hotell och Hotell Alfred Nobel har goda förutsättningar att vara drivande krafter inom området. Besöksnäringen tar emot och möter närmare 66 000 besökare årligen som övernattar i Karlskoga.

Utöver dessa har Karlskoga ett stort antal, i första hand affärsrelaterade besökare. Detta skapar en ökad efterfrågan på hotellrum, restauranger, handel och upplevelser. Ett mer diversifierat näringsliv med många små och medelstora företag ger fördelar i form av en lägre sårbarhet i kommunen. Under de senaste åren har närmare 150 nya företag vuxit fram inom besöksnäringen i Karlskoga och 2020 arbetade ca 12% av Karlskogas yrkesverksamma befolkning inom detta område. Detta indikerar att arbetet kring besöksnäring utgör en långsiktig och strategisk tillväxtfaktor och viktig del i kommunens näringslivsarbete som behöver inkluderas, stärkas och vidareutvecklas. Ett utökat samarbete med entreprenörer, andra kommuner och hela regionen har stora möjligheter att påverka inte minst tillkomst och utvecklingen av nya företag. Kommunen ska arbeta långsiktigt och på bred front med platsutveckling samt underlätta för besöksnäringen att jobba hållbart (socialt, ekonomiskt och miljömässigt) med en tillgänglighetsaspekt.

Ställningstaganden

- De kommunala naturreservaten bör ha bra skyltning och en karta vid varje entré till området där stigar och intressanta platser är utmärkta. Information om gällande regler ska finnas och gärna på flera språk.
- Etablering av hotellverksamhet i centralt läge bör möjliggöras.
- Kommunen bör se positivt på och främja kommunala, eller andra enskilda initiativ som utvecklar befintliga och nya verksamheter och aktiviteter inom besöksnäringen.
- Särprägel bör profileras för att turister ska lockas. Samarbete ska ske med markägare, entreprenörer och regionala aktörer.
- Vid nyetableringar bör om det är möjligt redan befintliga turistiska områden utvecklas med tanke på synergieffekter och tillgänglighet.
- Verka för sammanhängande stråk, tex gröna promenaden till Bofors stationsområde.

Turistisk infrastruktur

Den turistiska infrastrukturen knyter samman destinationerna och är en upplevelse i sig. Det är viktigt att knyta samman leder, naturområden, sjöar och vattendrag till längre sammanhållande system med rastplatser och övernattningsmöjligheter. Genom att Karlskoga i ett helhetsperspektiv knyter samman dessa system skapas en attraktivare destination som har större möjlighet att bli framgångsrik och bärkraftig.

Ställningstaganden

- Samverkan mellan kommunen och privata initiativ är nödvändiga för en positiv utveckling av besöksnäringen.
- Planering och genomförande av gång- och cykelväg runt Möckeln bör startas.
- Campingplatserna bör utvecklas och utökas, främst avseende stugor och ställplatser för husbilar.
- Tillgängligheten till bryggor och rastplatser vid sjöar och vattendrag bör förbättras.
- Rundslingor skapas för vandring, mountainbikeleder bör utvecklas, skyltas och märkas ut på plats och på karta.
- Idéer om annorlunda boendetyper såsom glamping, 72 hour cabin, boende i träd och vatten bör utredas.

Samhällsservice

Samhällsservice är icke-kommersiell service så som exempelvis skola, vård och omsorg, men även fysiskt och teknisk infrastruktur. Samhällsservice behöver byggas ut i takt med bostadsbebyggelse för att säkerställa tillgången av nödvändig infrastruktur och samhällsservice. Kommunen bär ansvaret att reservera mark för samhällsservice. God och välfungerande skola, vård och omsorg är viktigt för att uppfattas som en attraktiv boendeort. Kommunen har ett stort ansvar - från förskola till äldreomsorg - och är beroende av en aktiv samhällsplanering för att kunna utvecklas. Det ska finnas god tillgänglighet till skolor och omsorg inom kommunen och en god lokalisering ska också ta hänsyn till behov av annan service, såsom kommunikationer, rekreationsområden och friluftsliv. Verksamheterna påverkas av och måste anpassas till förändringar av befolkningens antal och sammansättning.

(Mer information om vart samhällsservice finns i Karlskoga kommun går att finna i "[Karlskogakartan](#)": [myCarta - WebMap \(karlskoga.se\)](#))

Skola och förskola

De senaste 50 åren har antalet skolenheter i Karlskoga minskat. De två kommunala gymnasieskolorna har slagits samman till en gemensam enhet. Mindre grundskolor

såsom Skrantaskolan F-6, Ekebyskolan, Katrinedalsskolan, Rosendalsskolan m.fl. har slagits igen. Sedan 2020-talets första år kan man återigen se en positiv befolkningsprognos. Detta påverkar behovet av en långsiktig planering för skolans hela verksamhetsområde. Mest akut är behovet av förskoleplatser, men även grundskolans långsiktiga planering behöver planeras. Karlskoga är dessutom en stad med socioekonomiskt segregerade områden. Detta ställer stora krav på förskolor och skolors kompensatoriska uppdrag. En ökning med 100 personer per år bedöms kunna generera ett behov av upp till 15-20 förskoleplatser och 10-15 platser i skolan.

(Mer information om vart skolor och förskolor finns i Karlskoga kommun går att finna i "[Karlskogakartan](#)": [myCarta - WebMap \(karlskoga.se\)](#))

Boverket anger att ett rimligt mått på friyta är 40 m² per barn i förskolan och 30 m² per barn i grundskolan. Den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3000 m² för att en barngrupp ska kunna utveckla lek och socialt samspel på ett sätt som tillgodoser deras behov. Bedömning behöver ske utifrån både friyta per barn och den totala storleken på friytan.

Ställningstaganden

- Karlskoga strävar efter att erbjuda trygga, attraktiva förskolor som erbjuder en modern pedagogisk miljö och med elever som avspeglar hela kommunen.
- I Karlskoga ska antalet förskolor bli färre, men större.
- Det befintliga beståndet av förskolor fasas ut, ersätts eller renoveras för att kunna erbjuda alla barn i Karlskoga en god förskoleverksamhet.
- I framtiden erbjuder Karlskoga sammanhängande F-6-enheter för samtliga elever i kommunen.
- Skolan erbjuder så pass attraktiva lokaler och utemiljöer att de kan nyttjas av medborgarna på kvällar och helger för föreningsaktiviteter, festligheter och möten.
- Trafikmiljön kring skolorna är säker och uppmuntrar elever och vårdnadshavare till att cykla.
- I framtiden erbjuder Möckelngymnasiet ett brett utbud av utbildningar som tar hänsyn till både elevers önskemål och arbetsmarknadens behov.
- Inom Teknikcollage sker ett tätt samarbete med den lokala industrin, detta möjliggör att eleverna utbildas inom den senaste tekniken och på moderna maskiner.
- Då söktrycket på skolorna i kommunen fortsätter att öka kommer de att behöva byggas ut. Särskilt med fokus på mer klassrum för gymnasiegemensamma ämnen.
- Även i framtiden kommer eftergymnasiala utbildningar, främst inom yrkeshögskolor (YH), att erbjudas i Karlskoga.

Vård och omsorg

Framtidens äldre kommer att ha andra krav och levnadsvanor än idag. Det ställer nya krav på utformningen av framtidens vård- och omsorgsboenden och den yttre miljön runt dessa. Det är sannolikt att behovet av anpassade boenden för äldre och grupper med särskilda behov kommer att öka och den fysiska planeringen ska medverka till att behovet blir tillgodosett.

Ställningstaganden

- Kommunen verkar för att Karlskoga lasarett ska fortsätta att vara ett välfungerande lasarett.
- Svårigheten i att förutse behovet av vård- och omsorgsplatser innebär att man måste ha en långsiktig, strategisk och flexibel plan.
- Boende för äldre ska vara fullt tillgängligt (bottenplan/hiss, utemiljö, välfärdsteknik mm).
- Planera för en hög fysisk tillgänglighet i boenden och dess omgivning, tillgång till mötesplatser i bostadsområdena samt närhet till en tillgänglig kollektivtrafik och grönområden/park.
- En funktionsbeskrivning över boenden inom äldreomsorg finns framtagen som bör följas.
- Tillkomsten av nya bostäder anpassade för äldre-, senior- och trygghetsbostäder prioriteras i syfte att dämpa behovet av nya vårdboendeplatser. Särskilt lämpligt i centralt läge.
- För att mildra behovet av hemvård behöver Karlskoga satsa på förebyggande insatser samt att fler boendeanternativ likt Nickkällan behöver tillskapas.

Kulturmiljö

Människans påverkan och avtryck i landskapet utgör vår gemensamma kulturmiljö. Det kan vara hagar, ängar, odlingsmark, fornlämningar, stigar, vägar, bebyggelse och lämningar från tidigare byggnader. Kulturmiljön påverkar vår upplevelse av tillhörighet och kontinuitet. Den ger perspektiv på nutid och framtid och hjälper oss att förstå vår historia så att vi kan förhålla oss till vår utveckling och vårt samhälle. Synen om vad som anses värdefullt förändras ständigt. I kulturmiljöbegreppet inbegrips nu alla sorters byggnader och miljöer, från slott till miljonprogramsbebyggelse, från fornminnen till ladugårdar och industribyggnader. Kulturmiljön är en resurs att utgå ifrån vid nya tillskott. Det som byggs idag blir morgondagens kulturarv. Karlskogas bevarande kulturmiljöer och byggnader är en del av det levande stadslivet som ska bevaras, omskapas, utvecklas och nybildas i takt med samhällets utveckling och förändring.

Nationellt mål för Kulturmiljö

I enlighet med målen för kulturmiljöarbetet ska det statliga kulturmiljöarbetet främja:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöprogrammet är ett kunskapsunderlag som ger en konkret bild av särskilt värdefulla områden och byggnader i Karlskoga samt anger hur kulturvärden och kvaliteter ska värnas. Kulturmiljöprogrammet är ett verktyg för att nå det nationella miljömålet inom god bebyggd miljö.

Riksintresse

Sammanhängande kulturmiljöer som speglar viktiga historiska skeden är av nationellt intresse och kan pekas ut som riksintresse, Miljöbalken 3 kapitel. Riksintressen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Enligt Plan- och bygglagen 3 kap § 5 ska kommunen i översiktsplanen visa hur riksintressena tillgodoses och bedöma vilken påverkan eller eventuell skada på riksintressena som planens förslag kan medföra.

Karlskoga kommun har tre områden av riksintresse:

- Norra Bohult, Karls-Åby, funkishus.
- Bofors-Björkborn, Rosendal, äldre arbetarbostäder.
- Karlsdal, hyttan.

Byggnadsminne

En byggnad får förklaras som byggnadsminne av länsstyrelsen om den har synnerligen högt kulturhistoriskvärde eller som ingår i ett bebyggelseområde med sådana värden. Detta regleras i Kulturmiljölag 3 kap 1§. Bestämmelserna får även tillämpas på park, trädgård eller annan anläggning av kulturhistoriskvärde. Det är Länsstyrelsen som beslutar vilka skyddsbestämmelser som ska gälla för

byggnadsminnet och på vilket sätt byggnaden ska vårdas och underhållas samt på vilket sätt den får inte ändras.

I kommunen finns tre byggnadsminnen:

- Granbergsdals hytta.
- Alfred Nobel Hotell, föredetta stadshuset.
- Villingsbergs herrgård, huvudbyggnaden som är statligt byggnadsminne.

Övriga Kulturmiljöområden

I Karlskoga finns idag femton fornlämningar efter hyttor och bruk som sammanfaller med vattendrag och rik naturmiljö. Natur och Kultur från 1989 redovisar cirka nittio skyddsvärda objekt, däribland Lunedet/Knappfors, Källmo by, Hembyggdsgården i Aggerud och vattenhjulen vid Dambron – Bofors. Det finns även en del objekt inom ortens industriområden som ska bli föremål för bevarande och skydd. Bofors industriområdet omnämns i Kulturmiljöprogrammet för Karlskogas tätort.

Ställningstaganden kulturmiljö

- Kommunen bör identifiera, bedöma och vid behov skydda värdefulla kulturmiljöer.
- Vi ska bevara, omskapa, utveckla och samtidigt levnadsgöra våra kulturmiljöer.
- Den nya bebyggelsen bör utformas på detta sätt att tillsammans med den gamla bebyggelsen bildar en sammanhållen stadsbild.

Ställningstaganden riksintresse kulturmiljö

- Utpökade riksintresse för kulturmiljövården bör skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön.
- Underhåll och förändringar bör göras på ett lämpligt arbetssätt för att anpassa riksintresse till nutida och framtida behov.

Ställningstaganden övriga kulturmiljöområden

- Värdefulla byggnader och miljöer inom och i anslutning till Bofors industriområde bör skyddas.

Miljö och riskfaktorer

Kommunen har en skyldighet att miljö kvalitetsnormer (MKN) (enligt 5 kap MB) uppfylls. I detta avsnitt behandlas miljö kvalitetsnormer, gränsvärden och riktlinjer i vatten, luft och mark. Dessa normer ska beaktas vid framtida planeringsinsatser.

Enligt 2 kap 5§ plan- och bygglagen ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och säkerhet. Risker måste därför hanteras på ett ansvarsfullt sätt i planering och byggande. Genom riskhänsyn i den fysiska planeringen kan sannolikheten och konsekvenserna av olyckor minimeras för människor som bor eller vistas inom ett visst område.

Luftkvalitet

Miljö kvalitetsnormerna för luft syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Luftkvalitetsförordningen (2010:477). Normerna anger gränsvärden som ska följas och omfattar bland annat kvävedioxid/kväveoxider och partiklar (PM10/PM2,5). Luftföroreningar påverkar människors hälsa och ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar, luftvägssjukdomar och cancer. Barn är särskilt känsliga. Vägtrafiken är ofta den största källan till höga halter av föroreningar. Vissa typer av verksamheter bidrar till utsläpp av luftföroreningar och det förekommer även lokala utsläpp från uppvärmning genom eldning med ved och olja.

Luftkvaliteten i Karlskoga bedöms generellt ha god kvalitet, det vill säga underskrider miljö kvalitetsnormerna (MKN).

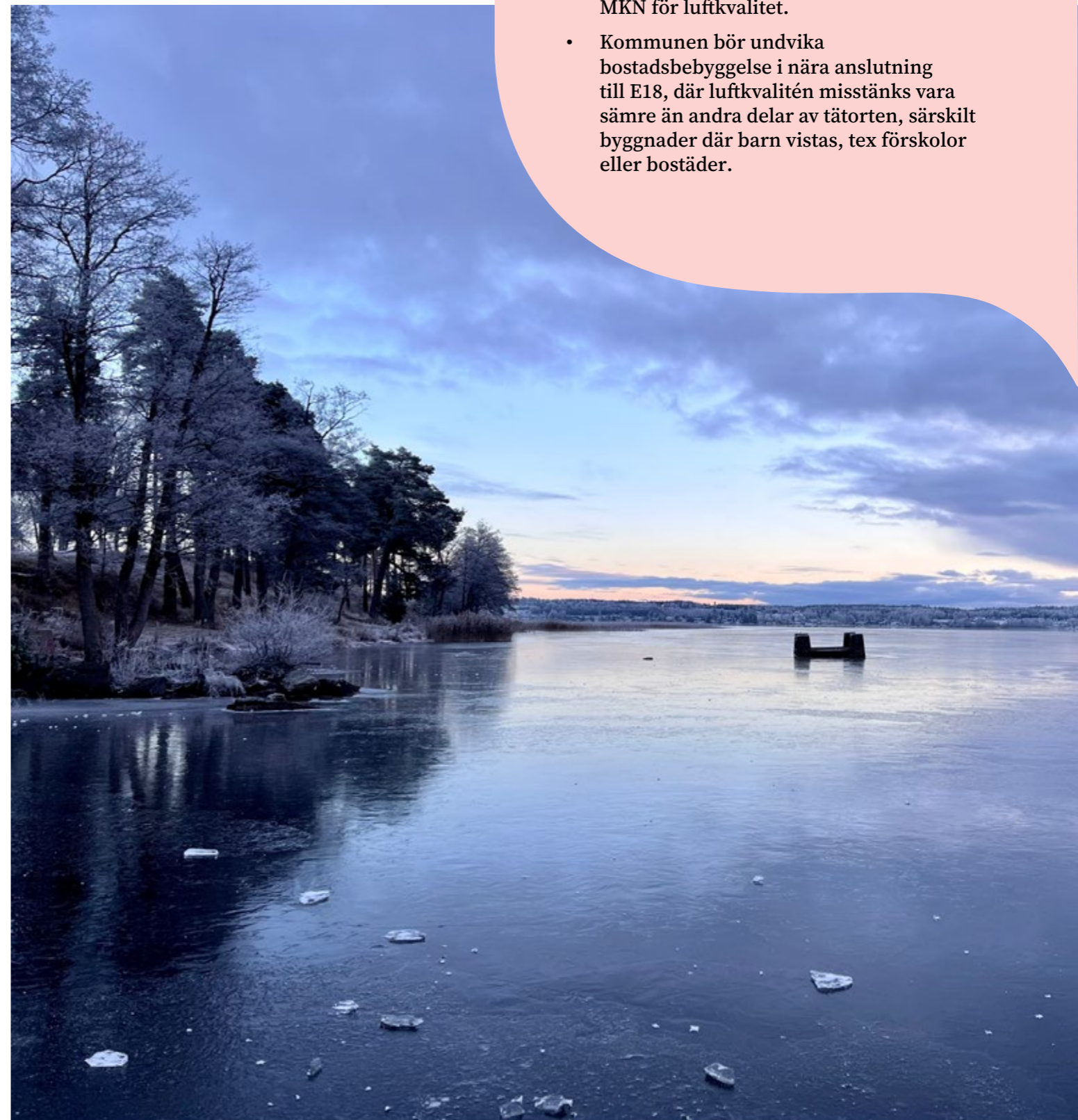
Vattenkvalitet

Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) grundvatten och musselvatten. Syftet är att säkra Sveriges vattenkvalitet. Normerna innebär lagstadgade krav på att en viss kvalitet ska nås vid en viss tidpunkt och att åtgärder som försämrar statusen inte får tillåtas. Normerna är att betrakta som gränsvärden och åtgärder som försämrar statusen för enskilda så kallade kvalitetsfaktorer är inte tillåtna, liksom åtgärder som äventyrar möjligheten att klara normen.

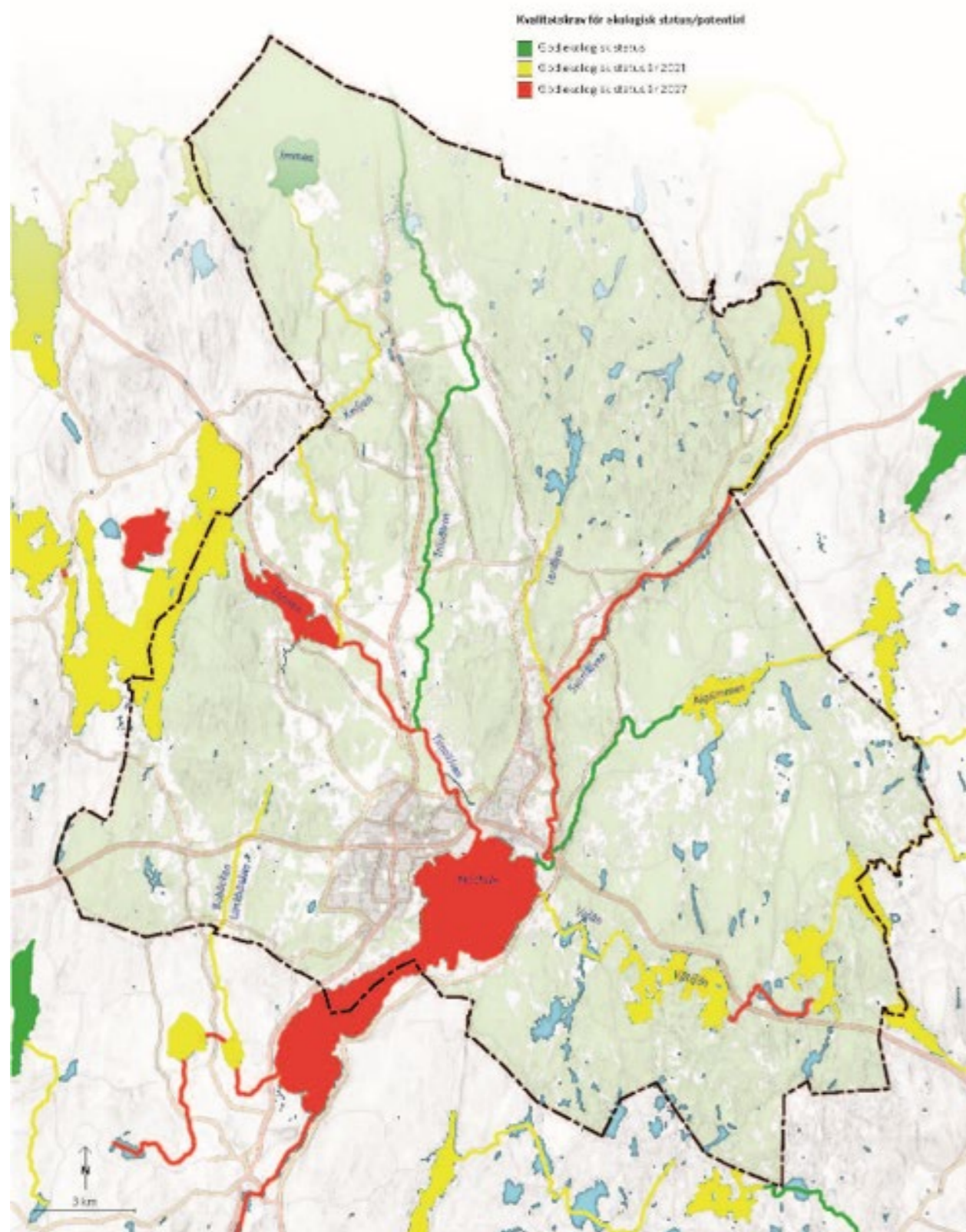
Det finns ett nytt förslag från länsstyrelsen i Örebro län på vattenskyddsområde för grundvatten för Gälleråsen. Ett förslag till nytt vattenskyddsområde för den nya ytvattentäkten i Alkvettern kommer att tas fram. Det är fortsatt viktigt att skydda ytvattentäkten vid Gälleråsen (i Timsälven) då det när den nya vattentäkten är på plats kommer bli kommunens reservvatten.

Ställningstaganden

- Karlskoga kommun bör om gällande miljö kvalitetsnorm för luftkvalitet överskrids eller riskerar att överskridas ta fram ett lokalt åtgärdsprogram i rimlig tid för att kunna åtgärda problemet.
- Karlskoga kommun bör utföra nödvändig övervakning för att kunna följa utvecklingen av luftkvalitet i tätorten och utreda eventuella åtgärder för att uppfylla MKN för luftkvalitet.
- Kommunen bör undvika bostadsbebyggelse i nära anslutning till E18, där luftkvaliteten misstänks vara sämre än andra delar av tätorten, särskilt byggnader där barn vistas, tex förskolor eller bostäder.

Miljökvalitetsnormer för sjöar och vattendrag

Figur 23. Karta som visar på miljökvalitetsnormer för sjöar och vattendrag inom Karlskoga kommun – kvalitetskrav för ekologisk status

Ställningstaganden

- För att skydda dricksvattnet är det viktigt att förorenande verksamheter som idag bedrivs inom dricksvattentäckernas tillrinningsområden har god kännedom och rutiner för att hindra negativ påverkan på vattnet. Både nutida och framtida uttagsområden.
- För att skydda dricksvattnet är det viktigt att nya förorenande verksamheter inte tillåts etablera sig inom dricksvattentäckernas tillrinningsområden utan långt gående villkor om att inte påverka vattnets kvalitet negativt, avser både nutida och framtida uttagsområden. Beslutade vattenskyddsföreskrifter ska följas.
- Alla sjöar och vattendrag i kommunen bör uppnå miljökvalitetsnormer för vatten. Karlskoga kommun ska följa vattenförvaltningens åtgärdsprogram för vatten.
- Karlskoga kommun bör utarbeta lokala åtgärdsprogram för de vattenförekomster som inte uppnår MKN för vatten. Arbetet bör påbörjas i tid för att säkerställa att MKN uppnås i tid (2027, resp. 2033 beroende på vattenförekomst).
- Karlskoga kommuns verksamhet bör bedrivas på sådant sätt att MKN för vatten uppnås och bibehålls, och så liten negativ inverkan som möjligt sker på vatten.
- Karlskoga kommun bör utföra nödvändig övervakning för att kunna uppfylla MKN för vatten.
- På Karlskoga kommuns mark ska jord- och skogsbruk bedrivas på sådant sätt att MKN för vatten uppnås och bibehålls och så liten negativ inverkan som möjligt sker på vatten.
- Karlskoga kommun bör bedriva kalkning utifrån den regionala kalkningsplanen.
- Kvaliteten på vattnet bör vara sådant att naturliga arter kan fortleva i normala bestånd och fisk och kräftor från kommunens sjöar kan ätas utan hälsorisker.
- Lokalisering av nytt vattenintag är klar (Alkvettern), utredning för tillhörande skyddszon för vattenskyddsområde i dess anslutning ska fortsätta.
- Reservvatten för de områden som omfattas av allmän dricksvattenförsörjning bör säkras.
- Kommunen bör möjliggöra för användning av sjövattnet och/eller insamlat dagvatten för tex bevattning och dammbindning. Framst för egna verksamheten men även möjliggöra nyttjade för privatpersoner och verksamheter att nyttja det vid ex torra.
- För att förbättra vattenkvalitén på recipienten bör även dagvatten renas innan utsläpp. Detta behöver också hanteras i det pågående arbetet med framtagande av vattentjänstplanen.
- Ta fram tydliga och effektiva processer för att skydda vatten från tex incidenter som olyckor och utsläpp nära dagvattennätet. Ett exempel är att anpassa LOD-dammar så de kan begränsa effekterna av oavsiktliga utsläpp samt möjliggör för rening av dagvattnet.

Buller och vibrationer

Buller påverkar människors hälsa negativt och barn är särskilt känsliga. Bullermiljön är därför en viktig aspekt att beakta vid planering. Regler kring buller finns i plan- och bygglagen, miljöbalken och förordningar.

Problem med buller finns främst längs E18 och väg 205 inom Karlskoga tätort. I närheten av vägar och järnväg kan vibrationer från trafiken utgöra en olägenhet för boende och de som vistas i lokaler intill transportlederna. För mätning och vägledning av vibrationer i byggnader finns Svensk Standard SS 460 48 61:2022, Vibration och stöt – Mätning och vägledning för bedömning av komfort i byggnader. Buller och vibrationer från järnväg är inte omfattande inom Karlskoga tätort då järnvägstrafiken är mycket begränsad, men i vissa lägen med dåliga markförhållanden förekommer vibrationer. Ett lokalt och väletablerat fenomen i Karlskoga är skjutbuller och i viss mån vibrationer från Villingsbergs respektive Bofors skjutfält. Här behöver samtliga berörda parter arbeta tillsammans för att få till en samsyn över de möjligheter som finns.

Behovet av tysta områden, platser där störande buller i så stor utsträckning som möjligt saknas är betydelsefullt att värna om både ur ett folkhälso- och miljöperspektiv. Inom Karlskoga kommun så finns sådana områden bland annat i sammanhängande skog-, sjö- och myrkomplex i norra delen av kommunen.

Läs mer här: [Boverkets allmänna råd \(2020:2\) om omgivningsbuller utomhus från industriell verksamhet och annan verksamhet med likartad ljudkaraktär](#)

[Omgivningsbuller från industriell verksamhet och annan verksamhet med likartad ljudkaraktär \(boverket.se\)](#)

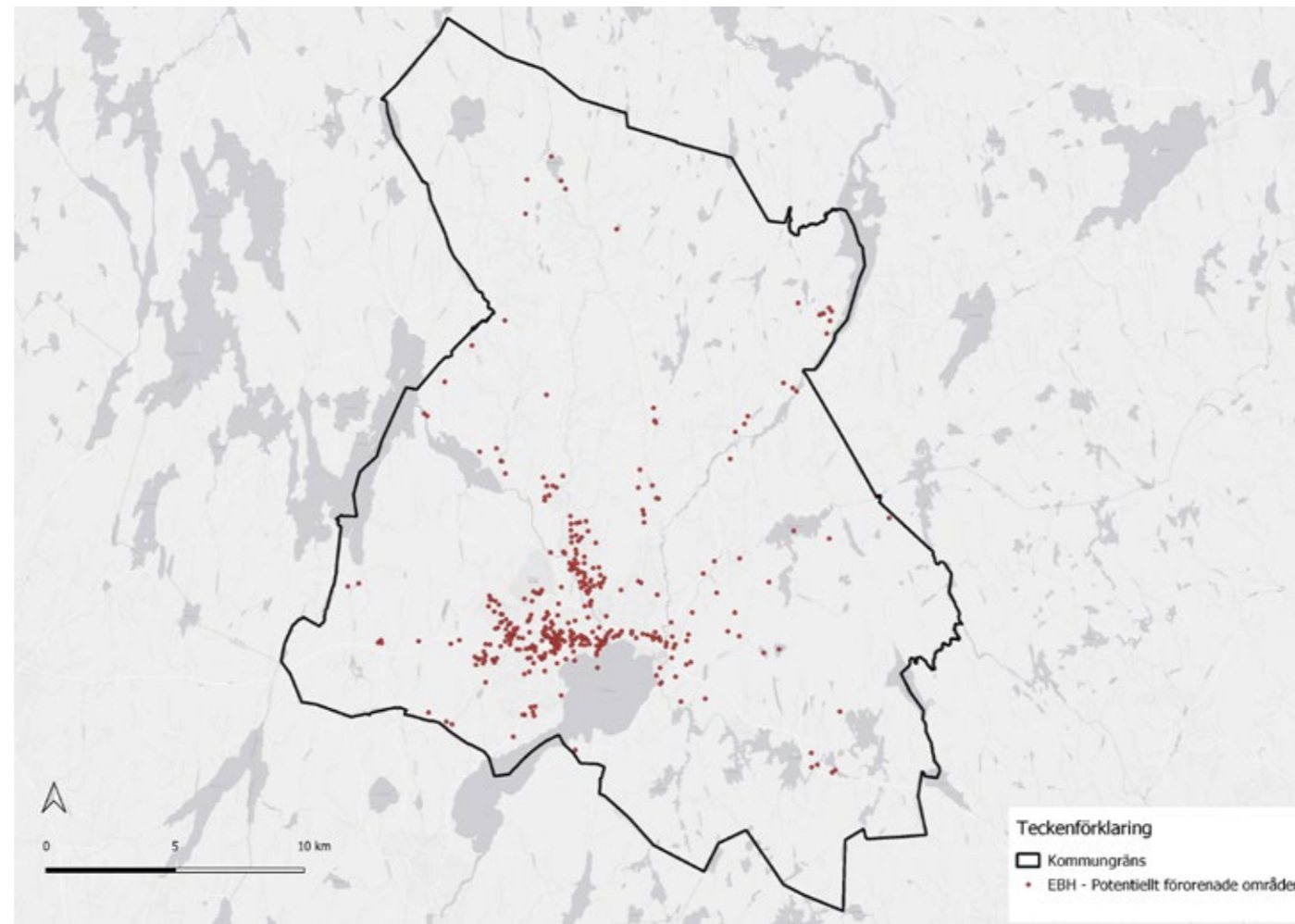
Ställningstaganden

- Kommunen bör identifiera och skydda tysta områden, till exempel i avlägsna skogsområden eller i områden av mycket stor betydelse för rekreation och naturvärden. Skyddet ska gälla vid fysisk planering och tillståndsgivning av olika slag.
- Tysta områden bör särskilt beaktas vid fysisk planering och tillståndsgivning av olika slag.
- Karlskoga kommun bör genom den strategiska och fysiska planeringen verka för en god ljudmiljö i alla delar av kommunen.
- Vid nybyggnation av bostäder och nybyggnad eller större ombyggnad av vägar ska hänsyn tas till rådande riktvärden för buller.
- Tillstånd för verksamheter som bedöms orsaka risk för bullerstörning prövas så att befintliga bostäder inte påverkas negativt enligt gällande bullerlagstiftning.
- Särskild hänsyn bör tas för känsliga grupper såsom barn, dvs. Inga skolor eller förskolor ska etableras inom de gränser som rekommenderas av till exempel folkhälsomyndigheten eller naturvårdsverket.

Förorenad mark

Föroreningar kan utgöra risker för människa och miljö och kan finnas i mark, vatten, sediment samt anläggningar eller byggnader. Vid planering är det av vikt att klarlägga eventuella föroreningar för att avgöra om marken är lämplig för planerad markanvändning. De flesta områden som är eller misstänks vara förorenade har kartlagts av Länsstyrelsen och kommunen. Det finns 369 inventerade eller identifierade objekt i Karlskoga kommun, varav 2 objekt är placerade i riskklass 1. Föroreningarna härrör bland annat ifrån järn- och stålframställning, kemtvättar, plantskolor, samt tillverkning av krut- och sprängämnen. Många av dessa verksamheter är avvecklade sedan länge. Sedimenten i Möckeln kan vara förorenade.

Karlskoga har en stark ambition att växa befolkningsmässigt med ökad andel bostadsbyggande och etablering av industri, handel och infrastruktur. Detta kan i stor utsträckning komma att påverka områden med förorenad mark.

Figur 24. Kartan visar potentiellt förorenade områden, tillståndspliktiga verksamheter och täktverksamheter.

Ställningstaganden

- Risk för uppkomst av nya föroreningar bör minimeras genom en god samhällsplanering det vill säga rätt verksamhet på rätt plats.
- Kommunen bör verka för att identifiera samtliga förorenade platser inom kommunens geografiska område och prioritera efterbehandling på de platser/områden som planeras för byggnation.
- Kommunen som markägare bör identifiera platser för förorenad mark och åtgärda förorenad mark i enlighet med miljöbalken.
- Kommunen som tillsynsmyndighet bör identifiera platser för förorenad mark och ställa krav på verksamhetsutövare/markägare i enlighet med miljöbalken.
- Utredningar om behov av åtgärder för förorenad mark bör ingå tidigt i samhällsplaneringen dvs före planläggning.
- Förorenade områden och risker med dessa bör beaktas i fysisk planering, till exempel i detaljplanearbetet, markanvisningsavtal, köp och försäljning av mark och vid bygglovgivning.

Miljöfarliga verksamheter

Miljöfarliga verksamheter delas in i fyra grupper: tillståndspliktiga (A- och B-anläggningar), anmälningspliktiga (C-anläggningar) och verksamheter som varken är tillstånds- eller anmälningspliktiga. I Miljöprövningsförordningen (2013:251) beskrivs vilka verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga. I Karlskoga kommun finns 26 verksamheter med prövningsplikt A-B.

En Sevesoverksamhet hanterar större mängder farliga ämnen och omfattas av Sevesolagen (1999:381). Lagen är till för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. I Karlskoga kommun finns sju stycken sevesoverksamheter; Saab Bofors Test Center AB, Saab Dynamics AB, Cambrex Karlskoga AB, Forcit Sweden AB, Eurenco Bofors AB, Flogas Sverige AB, Nammo Sweden AB. Karlskoga har sex Sevesoklassade anläggningar. Denna typ av anläggning kräver en särskild skyddszon.

Följande befintliga industriområden har eller har haft verksamhet där eventuellt betydande miljöpåverkan föranleder att särskilda miljöbedömningar görs: Bofors-Backa, Björkborn, Kilsta, Botorp och Gälleråsen. Utredning av ytterligare områden för industri och liknande verksamhet pågår.

Läs mer här: [GeodataKatalogen \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se/geodata)

Täktverksamhet

I Karlskoga kommun finns tre större grustäkter i drift och två större bergtäkter. Det finns även några mindre täkter för husbehov av grus, matjord och torv. I samband med återställning av grustäkter är det viktigt att göra denna anpassad efter de biologiska värden som finns kopplad till täktmiljöer.

Ställningstaganden miljöfarliga verksamheter

- Om den befintliga dricksvattentäkten ska användas som reservvatten, bör det finnas restriktioner så att vattenkvaliteten inte försämras om nyetablering av industri planeras i Kilsta industriområde.

Ställningstaganden täktverksamheter

- Täkt av grus, sand och andra lösa avlagringar som riskerar dricksvattenförsörjningen nu och i framtiden bör inte genomföras.
- Täkter bör inte automatiskt efterbehandlas med traditionella åtgärder som igenfyllning eller genom att skapa slänter och igenplantering. Ras- och bergsbranter, ytor med blottad sand, öppna grundvattenytor och grunda vattenpölar har ett stort biologiskt värde som ska behållas vid efterbehandling.
- Nya täkter i naturgrusavlagringar bör behandlas med restriktivitet.

Farligt gods på väg

Farligt gods är enligt MSB ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom, om de inte hanteras på korrekt sätt under transport.

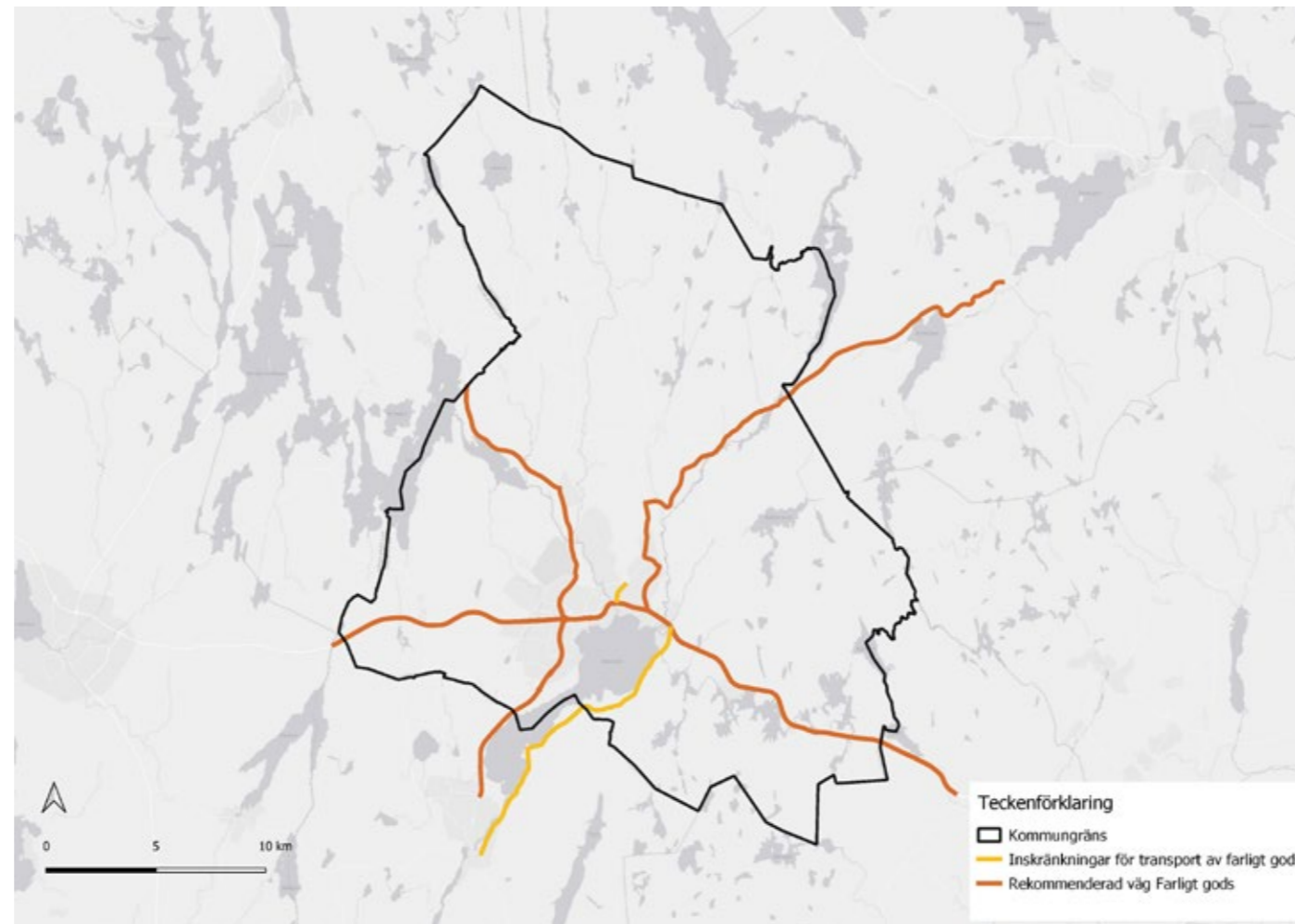
Andelen transporter med farligt gods på landsväg kan förväntas fortsätta öka. I Karlskoga kommun är huvudstråk för transporter med farligt gods E18 i öst-västlig riktning och i nord-sydlig riktning länsvägarna 205/243/237. Generellt rekommenderar Länsstyrelsen i Örebro län att riskerna bör beaktas inom 150 m från transportleder för farligt gods. För vägledning vid planläggning intill transportleder för farligt gods ställer sig Länsstyrelsen i Örebro sig bakom de riktlinjer som tagits fram av Länsstyrelsen i Stockholms län (2016:4).

För två vägsträckor i kommunen föreligger förbud mot transporter med farligt gods; Länsväg 555 öster om Möckeln samt Norravägen, sträckan mellan E18 och Norrleden i Karlskoga.

På lång sikt, när E18 förläggs till en förbifart, flyttar även huvudstråket för farligt gods över till denna sträckning.

Idag saknas uppställningsplats för bilar med farligt gods i Karlskoga. Behovet av uppställningsplatser för farligt gods ska inte överdrivas eftersom risken för olyckor och konsekvenserna av dessa är betydligt större när transporten är i trafik än när den står uppställd. För att undvika uppställning på direkt olämpliga platser, t ex intill vattendrag, är det dock bra att kunna hänvisa till en eller två platser i Karlskoga tätort. Detta gäller även uppställning för vanliga godstransporter. Dessa får dock inte vara så avsides belägna att de är ointressanta eller där det inbjuder till inbrott vid uppställning.

Läs mer här: Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods | Länsstyrelsen Stockholm (lansstyrelsen.se)

Figur 25. Kartan visar vägar som berörs av farligt gods.

Ställningstaganden farligt gods väg

- Farliga transporter bör styras till utvalda och för ändamålet lämpliga trafikleder och gator.
- Huvudleder för transporter av farligt gods ska beaktas vid planering och byggande i anslutning till dessa.
- Behovet av uppställningsplats för transport av farligt gods bör anordnas i Karlskoga tätort bör utredas.

Ställningstaganden farligt gods järnväg

- Spår där transporter med farligt gods sker bör beaktas vid planering och byggande i anslutning till dessa.

Farliga godstransporter järnväg

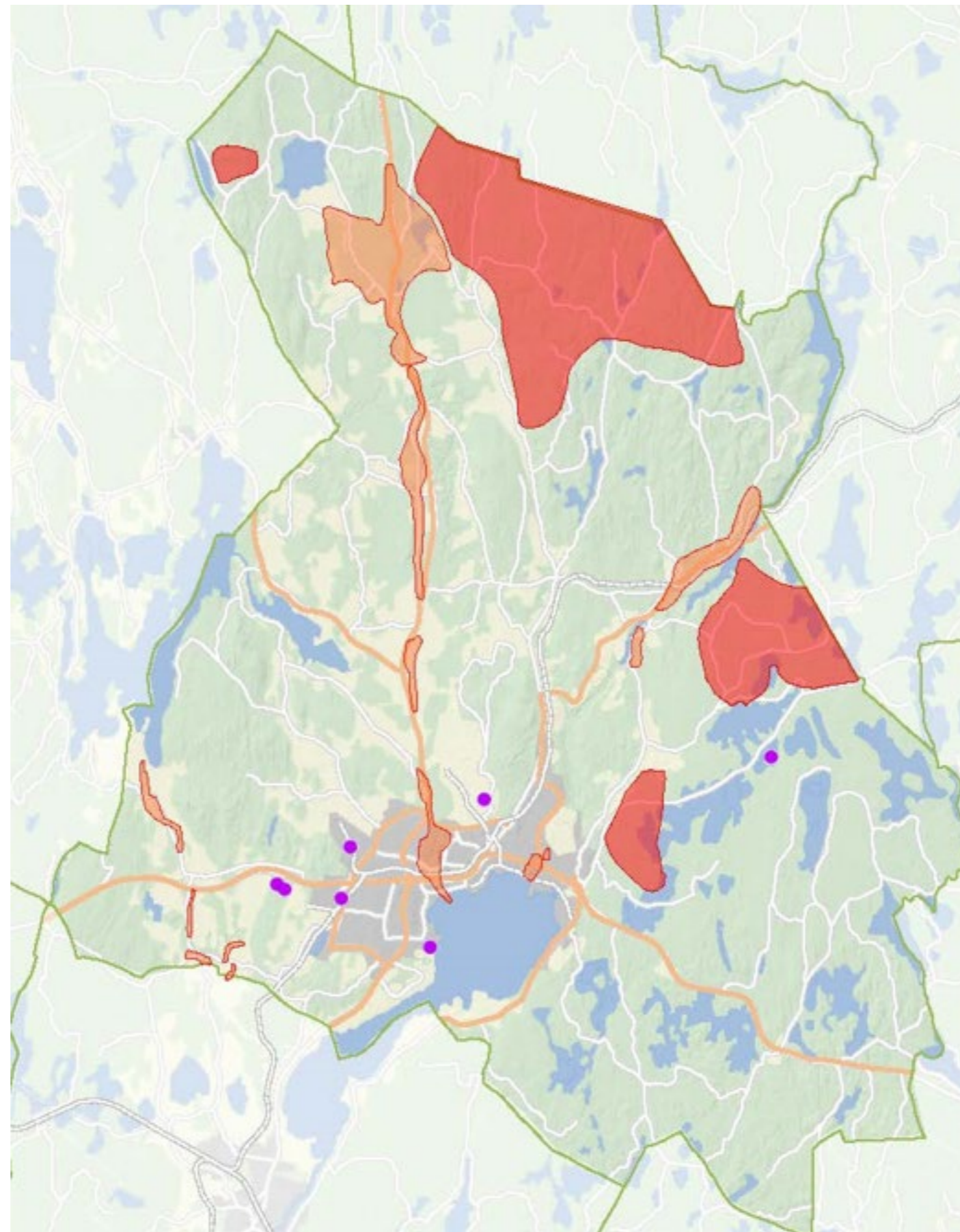
Andelen transporter med farligt gods på järnväg förväntas öka. De lokala bandelarna, främst då genom Karlskoga, trafikeras dock ytterst sparsamt med farligt gods vilket ändå måste beaktas vid planläggning och byggande i anslutning till dessa spår. För att inte begränsas av generella rekommenderade skyddsavstånd kan riskutredningar göras som visar de faktiska riskerna för specifika objekt och platser.

Radon

Radon i bostäder är den främsta källan till att människor exponeras av joniserande strålning i Sverige. Hur mycket radon som finns i en byggnad beror framför allt på marken under och runt huset, byggnadsmaterialet samt vattnet som används i byggnaden. Gränsvärdet för radon i inomhusluft är 200 BQ/m³ (Boverkets byggregler, BBR). Radonhalten beror på bland annat på jordartens genomsläpplighet och vattenhalt. Områden kring rullstensåsar ses som högriskområden för markradon och områdena runt Rävåsen har en känd problematik med markradon att beakta vid planering och byggande. I samband med planläggning eller exploatering så tas alltid ett detaljerat radonunderlag fram. Hög risk för radon finns i fyra områden i kommunen; öster om tätorten, norr om sjön Älgsimmet, mellan sjöarna Grytingen och Immen samt söder om gränsen till Hällefors kommun.

Elektromagnetiska fält

Starka elektromagnetiska fält är hälsofarliga. Större kraftledningar, ställverk och transformatorstationer är exempel på källor till elektromagnetisk strålning. Statens strålskyddsinstitut (SSI) har därför utarbetat referensvärden för den högsta strålningsnivån som allmänheten bör exponeras för. Referensvärdena baseras på riktlinjer från EU.

Figur 26. Karta som visar på områden i Karlskoga kommun där det råder ökad risk för radon samt områden utpekade att innehålla miljöfarlig verksamhet.

Ställningstaganden radon

- Utbyggnad av bostäder i områden med hög risk för radon bör generellt undvikas. Dessa områden ligger idag utanför tätorten.
- I områden med risk för förhöjda markradonhalter bör eventuella radonförekomster undersökas inför detaljplanläggning och utbyggnad av bostäder. Vid förhöjda radonhalter bör adsäkert byggande tillämpas och kontrolleras. Gällande gränsvärden för radon i inomhusluft och vatten får inte överskridas.

Kultur, fritid och friluftsliv

Närhet till natur och grönska ger förutsättningar för rekreation och friluftsliv och bidrar därmed till fysisk aktivitet, god folkhälsa och välmående. Närhet till grönområden kan också främja social sammanhållning och sociala interaktioner. En god tillgång på kultur och fritid bidrar till kommunens attraktivitet och gynnar livskvalitet och folkhälsa. Det ger också förutsättningar för möten, nätverkande och kreativitet.

Kulturens betydelse

Kommunen ska medverka till att det finns offentliga rum, liksom kreativa mötesplatser och miljöer där kommuninvånarna kan träffas för social gemenskap, upplevelser och erfarenhetsutbyte. Utvecklingsinsatser inom kultur bidrar till personlig utveckling, skapar engagemang och därigenom stärker demokratin. Det är viktigt att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet, kulturupplevelser och eget skapande.

Friluftsområden

Naturreseptatet Lunedet är Karlskoga kommuns stora friluftsområde. Kommunen är väl tillgodosedd med motionsspår, varav fyra elljusspår, tre i tätorten, Nobelspåret, Bråtenspåret och Aggerudsspåret, och ett i Granbergsdal. Dessutom finns ett antal vandringsleder, som sköts av kommunen och föreningar gemensamt. Tre cykelleder finns, Hyttleden, Lunedsrundan och Granbergsdalsrundan. Ridverksamhet finns etablerad på flera platser i kommunen men det saknas en längre ridled. Möckeln är en viktig resurs för olika typer av friluftsliv och är även ett fiskevårdsområde. Strandenområdet med Näset, centralt i Karlskoga, erbjuder bad, boule, bangolf, segling, kanot. De öppna grönytorerna används flitigt av karlskogaborna för alla typer av aktiviteter.

Riksintressen

Det finns två områden i Karlskoga kommun som omfattas av riksintresse för friluftslivet i Karlskoga kommun; Finnekroken och Södra Kilsbergen. Läs mer under kapitlet Riksintresse för friluftslivet 3 kap 6 § miljöbalken.

Nöjes- och upplevelseverksamhet

Det är viktigt att utforma platser och ge förutsättningar för att event och arrangemang ska kunna genomföras på ett bra sätt, bland annat genom dialog mellan kommunen och arrangören. Då nobelområdet kommer att förändras med nya byggnationer kommer inte nuvarande yta för event och arrangemang att finnas kvar, en ny strategisk plats behöver identifieras.

Fritid

För att föreningarna ska kunna bedriva en bra verksamhet även i framtiden behövs tillgång till flexibla lokaler och arenor, både vad gäller idrott och kultur. En tydlig trend inom idrottsområdet är att spontanidrottandet ökar och att det behövs strukturer som ger möjlighet även för detta.

Friluftsområden, leder och spår

Se ställningstagande.

Bad och vattenaktiviteter

Tillgången till vatten för bad, båtliv, kanoting med mera är mycket god. Det är angeläget att allmänhetens tillgänglighet till stränder bibehålls och utvecklas. Dock saknas en kommunal badplats på östra sidan av Möckeln. Vinterbad/bastu är en populär aktivitet och som bör möjliggöras vid Möckelns strand.

Fiske

Fiske är en viktig del inom besöksnäringen som har ökat starkt de senaste åren. Vid Västra Kärne samt i Svartälven finns fiskodlingar. Eventuellt nya etableringar prövas från fall till fall. Även sportfiske är att betrakta som en del av Karlskogas besöksnäring.

Ställningstaganden kulturens betydelse

- Kommunen bör verka för invånarens goda möjligheter till kulturella upplevelser och egna kulturella aktiviteter. Exempelvis behövs ett upprustat bibliotek med flexibla lösningar och en funktionell konsertlokal.
- Kommunen bör verka för att tillskapandet av kultur- och fritidscenter i strategiska lägen, med exempelvis biblioteksfilial och samlingslokaler där kommuninvånarna kan träffas för social gemenskap, upplevelser och erfarenhetsutbyte.
- Kommunen bör utreda möjligheten att etablera en biblioteksfilial i södra Karlskoga.
- Viktigt att ta hänsyn till barns och ungdomars perspektiv vid utformning av de offentliga rummen.
- För att underlätta för bland annat barn, unga och människor med funktionsvariation bör kulturlokaler lätt kunna nås med kollektivtrafik och via gång- och cykelvägar.
- Kommunen bör ha beredskap för att möta kommuninvånarnas önskemål när det gäller nya inriktningar inom kultur- och fritidsområdet.
- Kultur i den offentliga miljön bidrar till att skapa attraktiva mötesplatser. Kommunen bör stödja och uppmuntra kulturella inslag och konstnärlig förnyelse, särskilt temporära utställningar och liknande.

Ställningstaganden nöjes- och upplevelseverksamhet

- Platser för nöjesverksamhet bör vara placerade så att arrangemang kan genomföras rationellt. Det är viktigt med goda tillgänglighets- och parkeringsmöjligheter.
- För strandområdet vid Möckeln är det viktigt att säkerställa ytor för nöjes- och upplevelseverksamhet.
- Anläggningar för kulturaktiviteter bör lokaliseras så att de är tillgängliga för en bred målgrupp.
- Stadskärnan bör fungera som en viktig arena för olika kultur- och fritidsaktiviteter.
- Kommunen bör verka för en ny yta för event och arrangemang som kan ersätta den vid nobelområdet.
- Kommunen bör bidra till att mötesplatser, anläggningar och evenemang, stora som små, kan fortsätta att utvecklas.

Ställningstaganden fritid

- Närmiljöer för spontan rörelse bör värnas och beaktas vid planering av nya områden.
- Nya idrottshallar, bollplaner, och arenor bör lokaliseras strategiskt och verka för samnyttjande.
- Kommunen bör verka för att utveckla gestaltade mötesplatser för spontan lek, rörelse och idrott.
- För att underlätta för bland annat barn, unga och människor med funktionsvariation bör fritidsområden och idrottsanläggningar lätt kunna nås med kollektivtrafik och via gång- och cykelvägar.
- Lek, spontanidrott, utomhusaktiviteter och möjlighet till rörelse under trygga förhållanden bör lyftas fram i samhällsplaneringen.

Ställningstaganden friluftsområden, leder och spår

- I områden som ur kommunalt perspektiv ses som lämpliga för rid- och hästverksamhet bör kommunen verka för att det finns förutsättningar för en längre ridled.

Ställningstaganden bad och vattenaktiviteter

- Kommunen bör verka för en allmän badplats på östra sidan av Möckeln.
- Planera för möjlighet till attraktiv mötesplats vid Möckeln med möjlighet till vinterbad och bastu.
- Kollektivtrafikförsörjning behöver förbättras till Nobelområdet då området kommer utökas med både badhus och fler idrottsverksamheter.
- Viktigt att verka för att det finns områden, ytor och resurser som avsätts för att ge förutsättning för friluftsliv och rekreation men som också ökar attraktiviteten i kommunen.

Ställningstaganden fiske

- Fiskerieringen och sportfiske som del i besöksnäringen ges möjligheter att utvecklas.
- Möjliggöra för utveckling av fiskecamper med goda övernattningsmöjligheter (campingstugor), hög tillgänglighet och enklare service.
- Nya bryggor och fiskeplatser bör tillgänglighetsanpassas.

Teknisk försörjning

Teknisk försörjning med anläggningar för avfall, avlopp, vatten, energi och bredband är grundläggande infrastruktur som ska bidra till ett hållbart samhälle med minskad klimat- och miljöbelastning.

I Karlskoga sker ångleveranser, elproduktion samt fjärrvärmeproduktion och distribution från Karlskoga Kraftvärmeverk AB:s anläggning vid Björkborns industriområde. Inom kommunen produceras också elenergi till kraftnätet från 5 vattenkraftverk som ägs och drivs av Fortum. Målsättningen är att fossilbaserad energi ska avvecklas. I stället ska energi med ekologisk hållbarhet eftersträvas, med det menas att vårda våra naturresurser långsiktigt och att ta tillvara på ekosystemets resurser. Det avfall som inte kan återvinnas tas tillvara genom energiåtervinning där avfallet förbränns och skapar fjärrvärme, el och ånga till Karlskoga. På så sätt kommer det avfall som är förbrukat till användning i form av energi i stället för att läggas på deponi. Samverkan mellan elsystemet, fjärrvärmesystemet och bebyggelsen är nödvändig för att omställningen till fossilfrihet ska lyckas.

Fjärrvärme

Ett klimatprojekt i syfte att koppla samman fjärrvärmenäten i Karlskoga och Degerfors genomförs med en planerad driftsättning under 2024. Med sammankopplade fjärrvärmenät kan båda kommunernas produktionsanläggningar för fjärrvärme nyttjas mer effektivt.

Elnät

Förändringar i elanvändningen innebär att Karlskogas elnät står inför stora investeringsbehov kommande år. Utöver detta är stora delar av elnäten gamla, vilket gör att det idag finns stora behov att rusta näten inför dagens och framtidens krav. Nuvarande elnät kommer i vissa punkter i konflikt med önskade exploateringsområden.

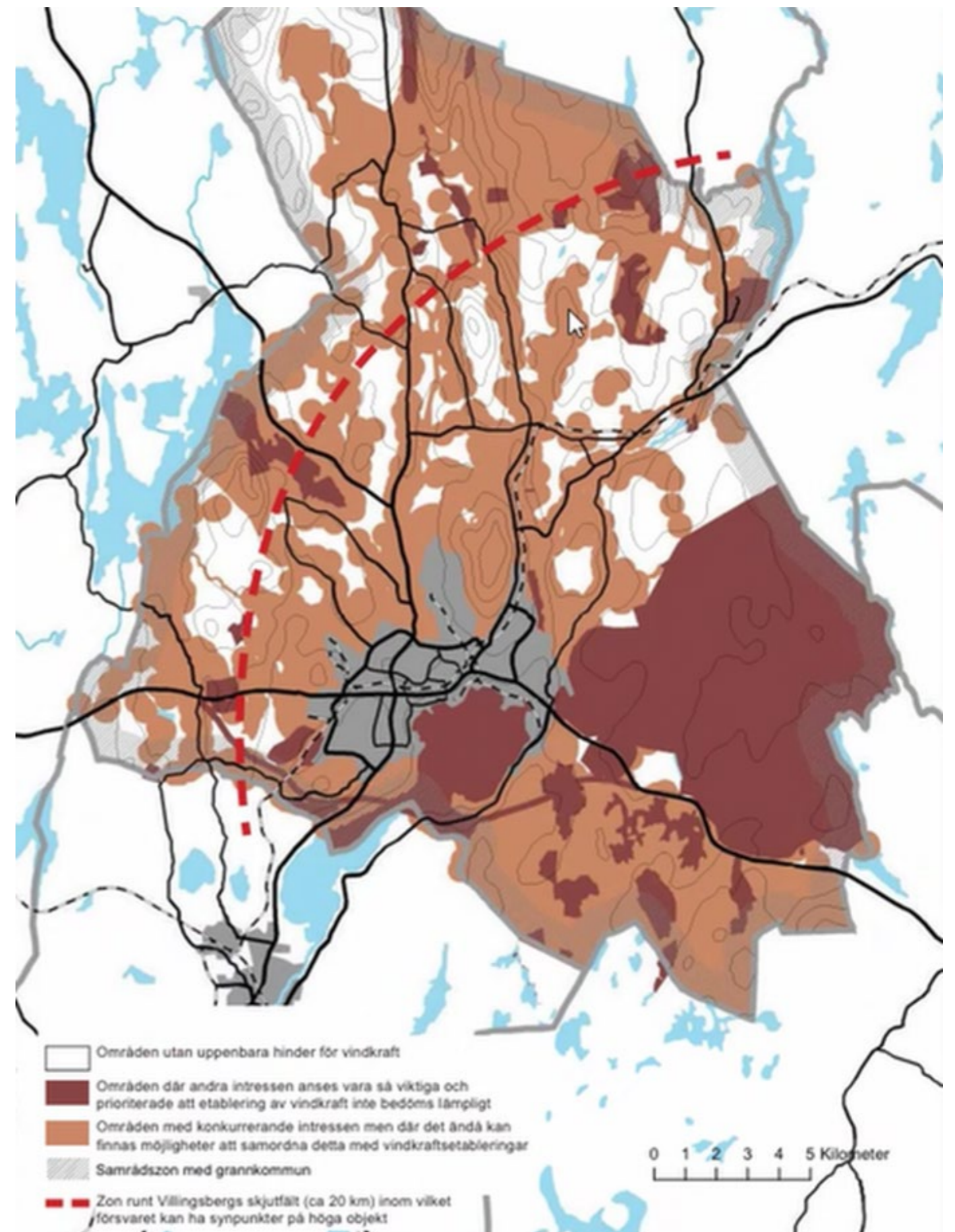
Vindkraft

Karlskoga har idag ingen vindkraftbaserad energiproduktion, huvudsakligen beroende på topografiska förutsättningar och rådande vindförhållanden. För närvarande utreder olika aktörer varsitt område i den norra delen av Karlskoga kommun. Tillståndsprocessen för byggande av vindkraftverk/-parker är lång, runt 5 år, och båda initiativen är i den tidigare delen av processen.

Karlskoga kommun har sedan 2012 ett tematiskt tillägg (TÖP) till den kommuntäckande översiktsplanen. TÖP:en visar vilka delar av kommunen där det finns intressen som gör det omöjligt eller väldigt svårt att etablera vindkraft. I den norra halvan av kommunen finns de största områdena med minst andel motstående intressen. Det tematiska tillägget uppdateras inför det formella samrådet.

Solenergi

Fördelen med solenergi är att solen är en ren, outtömlig och kostnadsfri energikälla. Solenergitekniken utvecklas och blir en allt viktigare energikälla, än så länge främst lokalt genom montage på enskilda byggnader. Solpanelsparker växer dock fram även i Sverige.

Figur 27. Karta som visar områden som kan vara mer eller mindre lämpliga för vindkraft. Kartbilderna är från TÖP 2012 och avses att uppdateras.

Ställningstaganden teknisk försörjning

- Utvecklingsperspektivet i samarbetet mellan kommunen och Karlskoga Energi och Miljö AB bör vara styrande.
- Kommunen i samarbete med Karlskoga Energi och Miljö AB (KEMAB) säkerställer tillgång till teknisk infrastruktur till områden där behov finns och efterfrågas, samt underlättar omhändertagande av dagvatten.
- Möjligheterna för Karlskoga och Degerfors kommuner att samverka kring den tekniska försörjningen bör utvecklas ytterligare.
- Fortsätta verka för en fossilfri energiproduktion inom Karlskoga kommun.
- Användningen av fossilbaserad energi bör i de kommunalt påverkbara energisystemen minska och på sikt avvecklas.
- Målsättningen är att energi producerad i Karlskoga kommun bör vara framställd på ett sätt som är långsiktigt ekologiskt hållbart.
- Kommunen bör verka för en infrastruktur som stödjer en klimatneutral produktion.
- Lämpliga former av samverkan mellan Karlskoga och andra kommuner prövas inom energiområdet.

Ställningstaganden fjärrvärme

- Fossil produktion bör fasas ut och ersättas med förnybar och återvunnen produktion.
- Båda fjärrvärmenätens energilagringkapacitet kan samnyttjas för effektivare energiproduktion med mindre klimatavtryck.
- Fortsatt utbyggnad av fjärrvärmenätet i tätorten för en långsiktigt hållbar energiförsörjning.
- Utbyggnadsmöjligheter av kraftvärmeverket med en eller flera nya pannor ska finnas.

- Öppenhet bör finnas för samordning med andra/nya alternativa energikällor/tekniker för fjärrvärmeleveranser.
- Där det är möjligt bör kommunen alltid själv använda fjärrvärme som förstahandsalternativ inom sitt fastighetsbestånd.
- Kommunen bör verka för att fjärrvärme, där det är möjligt, är förstahandsalternativet vid etableringar eller omställningar oavsett aktör.

Ställningstaganden elnät

- Säkra elleveranser bör garanteras även om störningar uppstår i nätet.
- Luftledningssträckningar säkras generellt inte (genom l-områden) vid detaljplanering.
- Elinfrastrukturen bör i den mån det är möjligt kunna nyttjas för eventuella etableringar av elintensiv verksamhet.
- Karlskoga kommun bör vara en samverkande och samordnande part i syfte att främja utveckling av laddinfrastruktur av publika laddare, på både kommunal och privat mark (till trafik)

Ställningstaganden vindkraft

- Den kommunala prövning av uppförande av vindkraftverk/-parker görs i det enskilda fallet utifrån de förutsättningar som föreligger enligt respektive ansökan.
- Vindkraftverk tillåts påverka landskapsbilden - men vissa platser kan ändå bedömas olämpliga.

Ställningstaganden solenergi

- Solpaneler bör tillåtas även i homogena bebyggelsemiljöer, dock med restriktivitet i kulturhistoriskt särskilt värdefulla miljöer.
- Kommunen bör se positivt på initiativ att utveckla användningen av solenergi i olika former och även aktivt visa på möjligheter att utnyttja solenergi.

Ställningstaganden energigas

- Kommunen bör söka och se positivt på initiativ att utveckla möjligheterna till energigasproduktion och energigas användning i olika former.
- Kommunen bör ha planeringsberedskap för att möta en expansion av biogastillverkningen vid Mosserud.

Ställningstaganden kärnkraft

- Kommunen följer utvecklingen av SMR-tekniken för kärnenergi.
- Kommunen utreder vid lämplig tidpunkt om kärnenergi i form av SMR-reaktorer kan vara ett alternativ för energiproduktion i Karlskoga.

Energigas

Klimatpåverkan och annan påverkan från traditionella bränsleslag gör biogas mycket intressant som energikälla för framtiden. För Karlskogas del är i praktiken biogas den energigas som är aktuell ur ett planeringsperspektiv. Biogasbolaget i Karlskoga AB driver sedan 2013 produktion av biogas vid sin anläggning i Mosserud. Bolaget har även två tankstationer för fordonsbiogas i Karlskoga (Mosserud och Rosendal). Merparten av den biogas som produceras fram till och med 2027 kommer att gå till Svealandstrafikens regions- och stadsbussar i Örebro län. Det finns långtgående planer på att bygga ut anläggningen för att öka produktionen.

Kärnkraft

Kärnkraft har historiskt handlat om storskaliga anläggningar förlagda till ett fåtal platser runt om i landet. Energiformen har i detta sammanhang förknippats med betydande risker. Genom en helt ny typ kärnreaktorer - SMR-reaktorer - kan kärnenergin ta steget att vara ett alternativ i helt nya sammanhang. En småskalig modulär reaktor (SMR) är en kärnreaktor som är mindre än konventionella kärnreaktorer och har en elektrisk effekt på upp till 300 MWe eller en termisk effekt på upp till 1000 MVth. Den är modulärt uppbyggd i den meningen att den kan serietillverkas i fabrik och transporteras dit den ska användas utan modifikationer. Den yta som behöver tas i anspråk kan vara så liten som en fotbollsplan. SMR-reaktorer anses utifrån sin uppbyggnad vara säkra för omgivningen och kan placeras i anslutning till annan bebyggelse.

SMR-tekniken är under utveckling, endast ett fåtal anläggningar finns ännu runt om i världen varav de flesta är under uppförande. Det är därför rimligt att följa utvecklingen och samtidigt, utifrån de specifikationer som finns för en SMR-anläggning, utreda om detta är en energiform som även skulle kunna vara aktuell för Karlskoga.

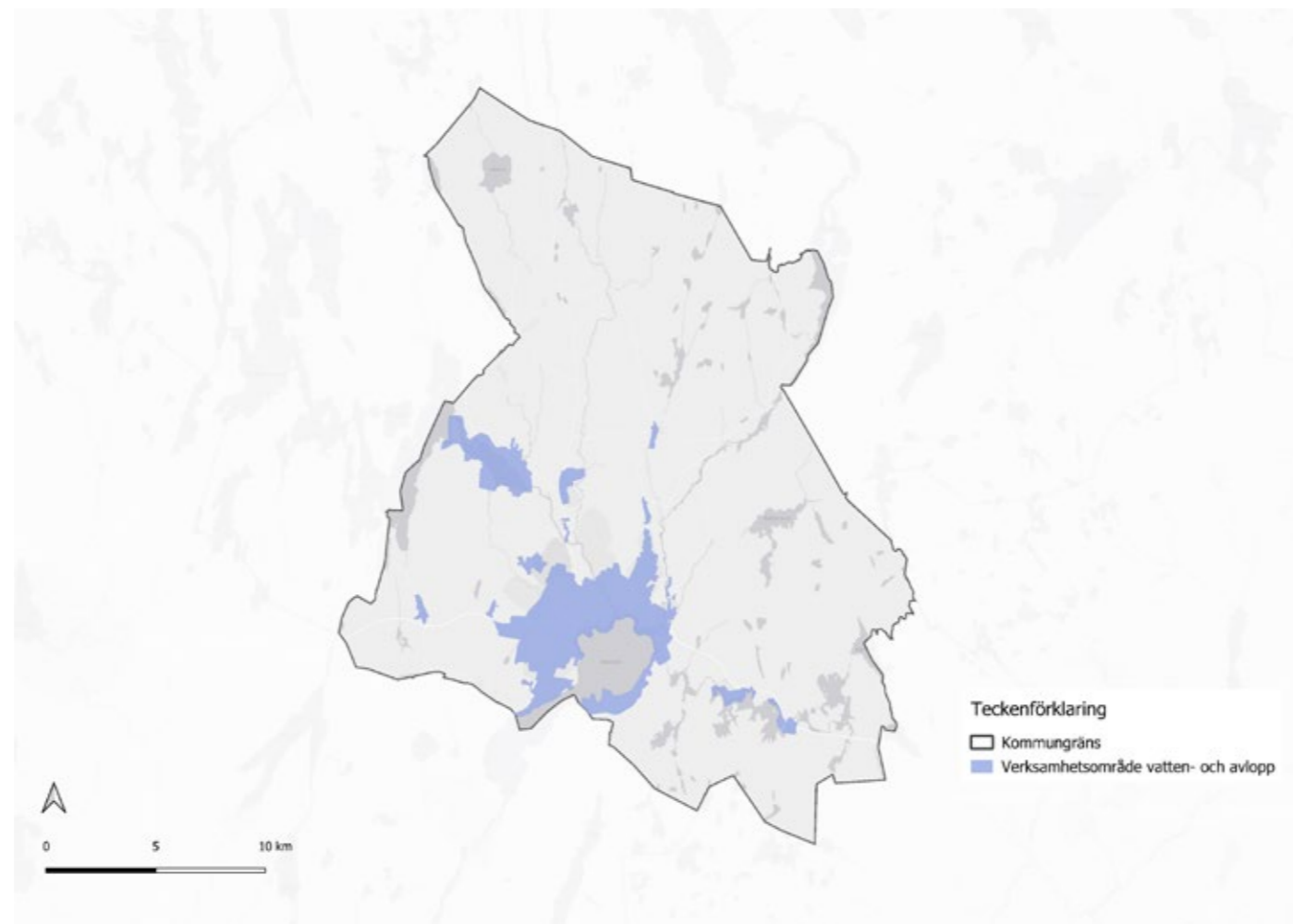
Vatten, avlopp och avfall

Kommunen är enligt VA-lagen huvudman för allmänna vattentjänster, det vill säga ansvarar för vatten och avlopp inom det avgränsade verksamhetsområde som kommunfullmäktige beslutat. Verksamhetsområdet för allmänna vattentjänster är det område inom vilket vatten- och avloppsförsörjningen sker genom den allmänna VA-anläggningen och där kommunen / huvudmannen har ansvaret. Det senaste beslutet om utvidgning av verksamhetsområdet beslutades av kommunfullmäktige 2017. Utbyggnaden till dessa fastigheter/hushåll pågår och genomförs etappvis under en 10-årsperiod.

För att kunna möta de utmaningar som VA-verksamheten står inför med framtida lagkrav, klimatförändringar, ökad förnysetakt, utökning av verksamhetsområden men även förtätningar genom nya detaljplaner, mark- och exploateringsprojekt kommer va-taxan behöva ses över och höjas årligen under en period.

De ökade investeringarna behövs för att:

- Förnya ledningsnätet och säkerställa kapacitet till nya bostäder och verksamheter men även till områden som idag inte har kommunalt VA men där det finns ett behov.
- Anpassa VA-infrastrukturen för kommande klimatförändringar.
- Säkra dricksvattenkvaliteten även på sikt genom att se till att alla vattenverk har tillräckliga barriärer (reningssteg).
- Möta nya krav på avloppsrening vad gäller slamhantering, läkemedelsrester, PFAS etc.

Figur 28. Kartan visar verksamhetsområdet för allmänna vattentjänster i Karlskoga kommun så som det ser ut 2021.

Ställningstaganden

- Vid planering av nya bebyggelseområden måste full samordning finnas mellan kommunens planerande del och ansvariga för vatten och avlopp.
- Vid anläggande av nya vatten- och avloppsledningar bör alltid möjligheten att samordna samförläggning av flera nyttigheter prövas.
- Om vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett tillfredsställande sätt ökar möjligheten att skapa attraktiva boendemiljöer.
- Samverkan inom vatten- och avloppsområdet utvecklas inom östra Värmland, kommunerna Karlskoga, Degerfors, Kristinehamn, Storfors och Filipstad.

Dricksvattenhantering

Karlskogas dricksvatten tas dels ur Lokaåsen vid Gälleråsen (grundvatten), dels från Timsälven (råvatten) efter infiltrering vid Gälleråsen. Sjön Lonnen vars utlopp är Timsälven, är kommunens ytvattentäkt. Två huvudvattenledningar försörjer idag Karlskoga tätort. En ny huvudvattenledning från renvattenstationen till Karlskoga centrum färdigställdes 2023 för att säkra tillgången på dricksvatten. Karlskoga saknar i dag en reservvattentäkt. Utredningsarbete med att hitta en framtida reservvattentäkt har pågått under flera år. Det finns möjlighet att förse Degerfors med nödvatten, på sikt kanske till och med reservvatten. Detta förutsätter en kompletterande ledningsdragning mellan Västeräng och Äspenäs som just nu utreds. En ny primär råvattentäckt håller på att utredas för uttag i alkväten, kommunen har inlett tillståndsprocessen.

Avlopps-/spillvattenhantering

Ledningsnätet i Karlskoga omfattar cirka 30 mil avloppsledningar och ett 80-tal pumpstationer. Ca 7,5 mil av dessa är kombiledningar där dagvatten och spillvatten går i samma ledning. Kapaciteten i kombiledningarna är för liten vid kraftiga regn och snösmältning. Avloppsreningsverket i Karlskoga finns vid Aggerud. År 2008 anlades en anläggning för bräddavloppsrening som är placerad vid Lilla Aggerudsudden i drift. Anläggningens syfte är att minimera risken för bräddning av spillvatten ut i Möckeln vid kraftiga regn.

Utanför verksamhetsområdet för allmänna vattentjänster finns cirka 800 hushåll

som löst avloppsfrågan genom enskilda avloppsanläggningar. På landsbygden, främst fritidshus, finns fortfarande hushåll som har oklara avloppsförhållanden.

Dagvattenhantering

Dagvatten är regnvatten och smältvatten som kommer från tak, dränering, gator, gräsmattor och parkeringsplatser. Inom Karlskoga tätort finns idag ca 40 mil ledningsnät som tar hand om dagvatten. Ungefär hälften utgörs av separata dagvattenledningar, hälften tas om hand i så kallade kombiledningar. Det kombinerade ledningsnätet ersätts successivt med separata dag- och spillvattenledningar.

Parallellt med att det kombinerade ledningsnätet ersätts med separata dag- och spillvattenledningar krävs nya arbetssätt för att få till en långsiktigt hållbar dagvattenhantering. Ett komplement till traditionella dagvattenledningar är öppna lösningar där vattnet kan fördröjs och renas på väg mot recipienten. Lämpliga ytor för dagvattenhantering bör identifieras och analyseras, både på översiktlig nivå och vid framtida planläggning. Det ska även beaktas att dagvattenhantering kan vara gränsöverskridande mellan kommuner.

Avfallshantering

Renhållningsverksamhet

Samverkan har under en längre tid pågått i "Avfallsgrupp Östra Värmland. Samtliga kommuner har gemensamt tagit fram en renhållningsordning med gemensamma mål och utvecklingsperspektiv. I avfallsplanerna som utformas av kommunerna

var för sig finns konkreta mål för ökad återvinning och källsortering. Särskild samverkan finns mellan kommunerna Karlskoga och Storfors.

Återvinning som omfattas av producentansvar

Det finns idag cirka 16 återvinningsstationer runt om i Karlskoga tätort. Det finns även fyra återvinningsstationer på landsbygden Linnebäck, Villingsberg, Kedjeåsen och Karlsdal som handhas av Renhållningsbolaget i Mellansverige AB. Allt fler återvinningsstationer är numera placerade genom övergripande planering och merparten har även stöd i detaljplan.

Avfall som resurs, återvinning och återbruk

Regeringen vill stimulera återbruk, begagnathandel, reparationer och uppgradering av begagnade produkter - för att resurseffektivisera, öka den cirkulära samhällsekonomin, och minska miljöpåverkan. Mosseruds avfallsanläggning är belägen strax väster om Karlskoga tätort och denna har källsortering fullt ut. Sedan 2007 finns även en anläggning som tar omhand animaliskt avfall från Mellansverige. Den så kallade biomalanläggningen är sedan 2020 riksintresse för totalförsvaret.

Ställningstaganden dricksvattenhantering

- Sammankoppling av dricksvattennäten i Degerfors och Karlskoga kommuner fortsätta utredas i avsikt att minska sårbarheten vid störningar i dricksvattenförsörjningen.

Ställningstaganden avlopps-/spillvatten

- Ett avvägt skyddsområde runt reningsverket i Aggerud bör garanteras för att inte krav på lukt och störningsfri boendemiljö ska inverka på möjligheten att driva verksamheten.
- Kommunen bör vara öppen för enskilda avloppsanläggningar med nya tekniska och andra lösningar.
- Slutna tankar bör endast accepteras som en tillfällig lösning i avvaktan på en framtida långsiktigt hållbar avloppslösning som är beslutad eller förväntas byggas inom en 5-årsperiod, samt som permanent lösning i lägen där avlopp för befintlig bebyggelse inte går att lösa på annat rimligt sätt. I båda alternativen bör slutna tankar endast ta omhand WC-avlopp från snålspolande toaletter, ej BDT-vatten (Bad, Disk och Tvätt).
- Kombiledningar ersätts successivt av separata dag- och spillvattenledningar för att minska risken för bräddning av spillvatten ut i sjöar och vattendrag, minska risken för källaröversvämningar i lågt liggande områden samt att inte onödigt vatten hanteras i kommunens avloppsreningsverk.
- Slam från kommunens reningsverk och från enskilda avlopp bör kunna spridas på åkermark så snart slammet kan certifieras och godkännas.

Ställningstaganden dagvattenhantering

- Dagvattenhanteringen bör generellt ta höjd för ökade nederbördsmängder i framtiden.
- Kombiledningar ersätts successivt av separata dag- och spillvattenledningar.
- Dagvattenanslutningar till kombiledningar bör undvikas.
- Lokalt omhändertagande av dagvatten krävs eller förordas där det är möjligt till rimliga ekonomiska insatser och utan risk för problem och skador på omgivande fastigheter.
- Identifiera och säkerställ ytor som bedöms nödvändiga för fördröjning av dagvatten och som uppsamlingsytor vid skyfall.
- Kombinera dagvattenhantering med öppna lösningar, så kallade LOD-dammar (Lokalt Omhändertagande av Dagvatten) och sedimentdammar, vilka där det är funktionellt kan bidra till att skapa attraktiva vistelsemiljöer i form av exempelvis vattenspeglar.
- Kommunen har tillsammans med VA-huvudmannen ett delat ansvar för att samordna aktörer och åtgärder för att uppnå en långsiktigt hållbar dagvattenhantering inom verksamhetsområdet för allmänna vattentjänster men där så krävs även avseende gränsöverskridande åtgärder.

Ställningstaganden avfallshantering

- Ett nät av planlagda återvinningsstationer bör finnas strategiskt placerade och utspridda runt om i Karlskoga tätort och vara placerade så att de är lätta att nå på ett trafiksäkert sätt med eller utan bil helst i anslutning till butiker eller andra anläggningar dit medborgarna ändå har ärenden.
- Återvinningsstationerna bör utformas på ett estetiskt tilltalande sätt och så att omgivningen inte i onödan störs när de används eller när tömning sker.
- Återvinningsstationer bör placeras och utformas så att de kan utökas med nya sorteringsfraktioner.
- Vid planläggning av nya och befintliga bostadsområden, främst flerfamiljhusområden, bör byggrätter för källsorteringsbyggnader eller andra sorteringslösningar tas i beaktande.
- Vid planläggning beaktas om det är lämpligt att tillskapa gemensamma platser/byggrätter för avfallshantering och källsortering.

Ställningstaganden avfall som resurs, återvinning och återbruk

- Kommunen bör arbeta för en kretsloppsanpassning av samhällets resursanvändning.
- Vid planläggning beaktas möjligheterna att skapas plats och förutsättningar för att enklare åstadkomma återbruk.
- Exploateringar planeras så att mängden överblivna jordmassor minimeras

Riksintressen

Riksintressen är allmänna intressen av nationell betydelse och definieras enligt 3 kapitel och 4 kapitel miljöbalken. Staten pekar ut dessa riksintressen som geografiska områden med syfte att skapa långsiktig hushållning med de resurser som markrådet utgör. Enligt PBL ska kommunen i sin översiktsplan redovisa de områden av riksintressen som finns inom kommunen och redogöra för hur kommunen förhåller sig till, och tillgodoser riksintressena, i sin mark- och vattenanvändning. Vid översiktsplanens framtagande förs en dialog mellan kommunen och Länsstyrelsen kring hur riksintressen ska tillgodoses i översiktsplanen. Om kommunen och Länsstyrelsen inte är överens om hur riksintressen ska tillgodoses i översiktsplanen ska detta framgå av den antagna översiktsplanen. Kommunens ställningstaganden i översiktsplanen.

Förhållningssätt till riksintressen

Nedan beskrivs på vilket sätt riksintressen inom Karlskoga kommun berörs av översiktsplanens förslag, hur de har tillgodosetts samt kommunens uppfattning i de fall den avviker från statens vad gäller specifika riksintressen

Riksintresse enligt 3 kapitlet miljöbalken

Områden av riksintresse enligt 3 kap miljöbalken ingår i miljöbalkens grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden. Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada områdenas värden.

Riksintresse för friluftslivet 3 kap 6 § miljöbalken

Det finns två områden i Karlskoga kommun som omfattas av riksintresse för friluftslivet i Karlskoga kommun; Finnekroken och Södra Kilsberg. I Finnekroken föreslår Karlskogas nya översiktsplan ingen förändrad markanvändning. I Södra Kilsbergen föreslås en landsbygdsutveckling för i Våtsjötorp/Villingsberg.

För vidare läsning se:

Läs mer här: [Skyddad natur \(naturvardsverket.se\)](http://naturvardsverket.se)

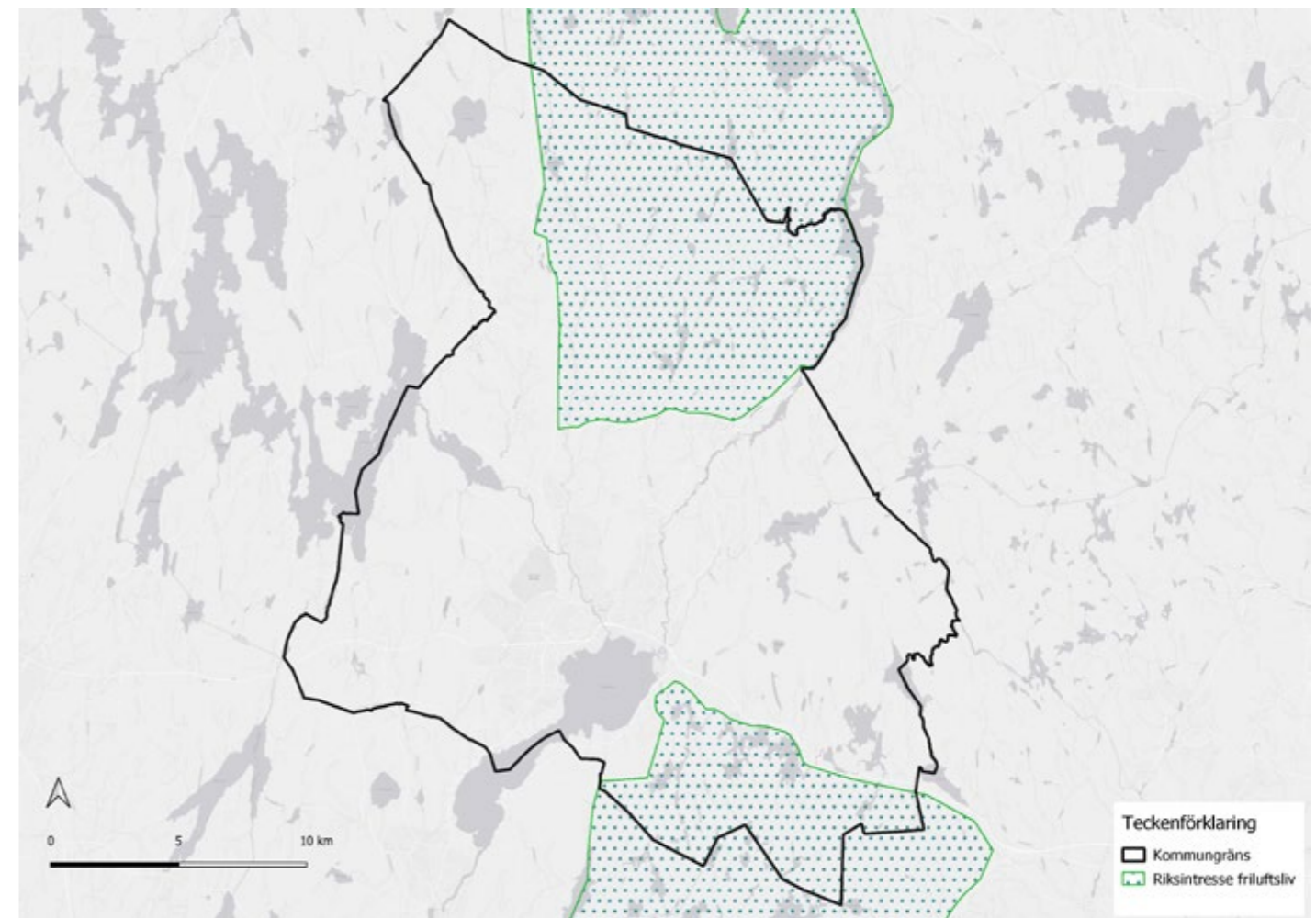
Finnekroken värdebeskrivning: <http://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/247808>

Finnekroken beslut: <http://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/247629>

Södra Kilsberg värdebeskrivning: <http://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/247806>

Södra Kilsberg beslut: <http://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/247629>

För läsning om Södra Kilsbergen se kapitlet Riksintresse för totalförsvaret

Figur 29. Riksintesse Friluftsliv.

Riksintresse för naturvården 3 kap 6 § miljöbalken

Naturområdena Knutsbol, Lokadalen och Trangärdet omfattas av riksintresse för naturvården. Knutsbol påverkas Karlskogas översiktsplan av ett väg- och järnvägsreservat tvärs över sjön Möckeln, där sjön är som smalast. Ny sträckning av järnväg från Örebro-Kristinehamn med station på andra sidan sjön planeras. Parallellt föreslås en gång- och cykelväg anläggas som skulle ge gångavstånd till den nya stationen från den östra sidan av Möcklen. Om möjligt dras även en ny sträckning av E18 som påverkar Knutsbol. Området kring järnvägskorridoren är föremål för en framtida utveckling/exploatering. Följande översiktsplan föreslår ingen utveckling i Lokadalen eller Trangärdet vilket föranleder att riksintressets värden inte påverkas.

För vidare läsning se:

Läs mer här: [Skyddad natur \(naturvardsverket.se\)](http://naturvardsverket.se)

Knutsbol: <http://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/203477>

Lokadalen: <http://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/203483>

Trangärdet: <http://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/203516>

Figur 30. Riksintresse naturvård.

Riksintresse för kulturmiljövården 3 kap 6 § miljöbalken

I Karlskoga kommun finns tre områden som omfattas av riksintresse för kulturmiljövården; Bofors-Björkborn, Karlsdal och Norra Bohult - Carls Åby. I Bofors-Björkborn föreslår Karlskogas översiktsplan att en del av riksintresset som inte är bebyggt, blir föremål för en framtida bostadsutveckling. Översiktsplanen föreslår ingen förändring i Karlsdal och riksintressets värden påverkas därför inte. Riksintresset för Norra Bohult - Carls Åby är skyddade i detaljplan.

För vidare läsning om kulturmiljövård se:

[Om riksintressen för kulturmiljövården | Riksantikvarieämbetet \(raa.se\)](#)

[Riksintressen inom kulturmiljövård | Länsstyrelsen Örebro \(lansstyrelsen.se\)](#)

Bofors-Björkborn: <https://www.lansstyrelsen.se/orebro/stat-och-kommun/samhallsbyggnad/kulturmiljo/riksintressen.html>

Karlsdal: <https://www.lansstyrelsen.se/orebro/stat-och-kommun/samhallsbyggnad/kulturmiljo/riksintressen.html>

Norra Bohult - Carls Åby: <https://www.lansstyrelsen.se/orebro/stat-och-kommun/samhallsbyggnad/kulturmiljo/riksintressen.html>

Figur 31. Riksintresse Kulturmiljövård.

Figur 32. Riksintresse kommunikationer flygplats MSA.

Riksintresse för kommunikationer 3 kap 8 § miljöbalken

Flygplats – MSA-tytor

Riksintresseanspråket för kommunikationer för Örebro flygplats omfattas av en MSA-yta som påverkar hela Karlskoga kommun genom höjdbegränsning. Karlskoga kommun skickar remiss till Försvarmakten vid alla förfrågningar om byggnadsverk över 20 meter. Riksintressets värden påverkas inte av följande översiktsplan.

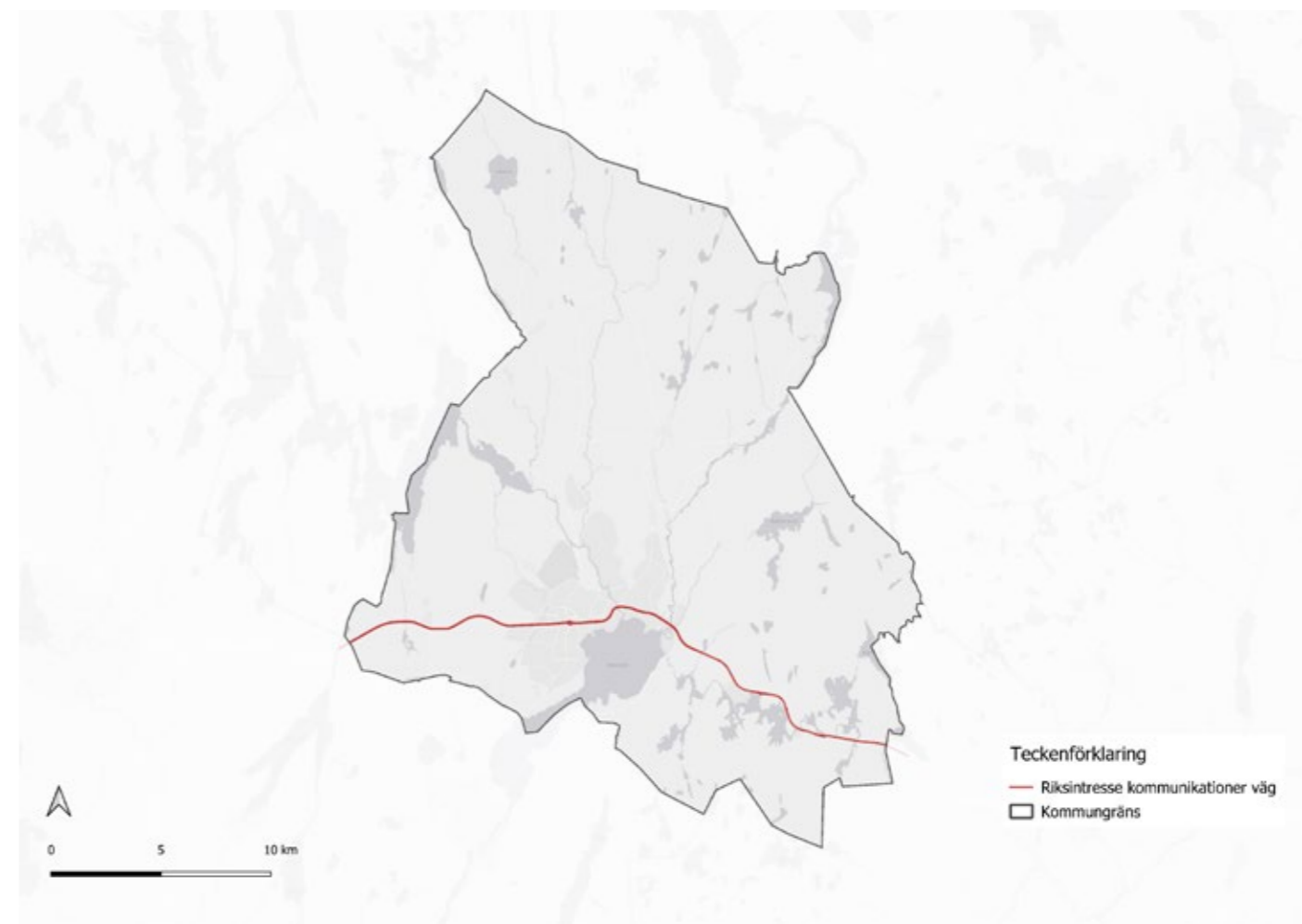
Läs mer här för ytterligare information:

[Trafikverkets beslutade riksintressen - Bransch](#)

Väg

Väg E18 är en väst-östlig förbindelse som förbinder Stockholm med Oslo och som är av riksintresse för kommunikationer. Karlskogas översiktsplan föreslår en ny sträckning av E18 söder om Karlskoga tätort.

För vidare läsning om E18 läs här: [Trafikverkets beslutade riksintressen - Bransch](#)

Figur 33. Riksintresse kommunikationer väg.

Riksintresse för totalförsvaret 3 kap 9 § miljöbalken

Samhällsplaneringen spelar en avgörande roll för att bygga ett robust samhälle som kan möta olika typer av störningar. Genom att ta hänsyn till totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen kan vi skapa en stark grund för att hantera olika hot och utmaningar.

Det civila försvaret utgör tillsammans med det militära försvaret vårt totalförsvaret. Miljöbalken reglerar att "mark och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna." (3 kap 9§ miljöbalken)

Plan- och bygglagen reglerar att "Bestämmelser om bygglov, rivningslov och marklov gäller inte åtgärder med byggnader eller andra anläggningar som är avsedda för totalförsvaret och som är av hemlig natur. Sådana åtgärder ska föregås av samråd med länsstyrelsen, som på lämpligt sätt ska underrätta kommunen om åtgärderna och var de ska utföras." (PBL 8 kap 10§) I Karlskoga finns objekt av riksintresse för totalförsvaret.

Höga objekt

Uppförande av objekt som är högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse, alternativt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse, ska remitteras till Försvarmakten. Detta är ett generellt krav som gäller över hela landet.

Övrigt Riksintresseområde

Karlskoga kommun berörs av ett riksintresse som omfattas av sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslagen 15 kapitel 2 §, och därför inte kan redovisas öppet. Dessa riksintressen kallas Ö-område (övrigt riksintresseområde). Dess specifika funktion kan inte redovisas, även om Ö-området illustrerar inom vilket område riksintresset kan påverkas av olika åtgärder.

Översiktsplanen föreslår ingen förändring i området och riksintressets värden påverkas därför inte.

Läs mer här: [Riksintressen för totalförsvarets militära del Örebro län 2022 \(forsvarsmakten.se\)](https://forsvarsmakten.se)

Riksintresse för totalförsvarets militära delar

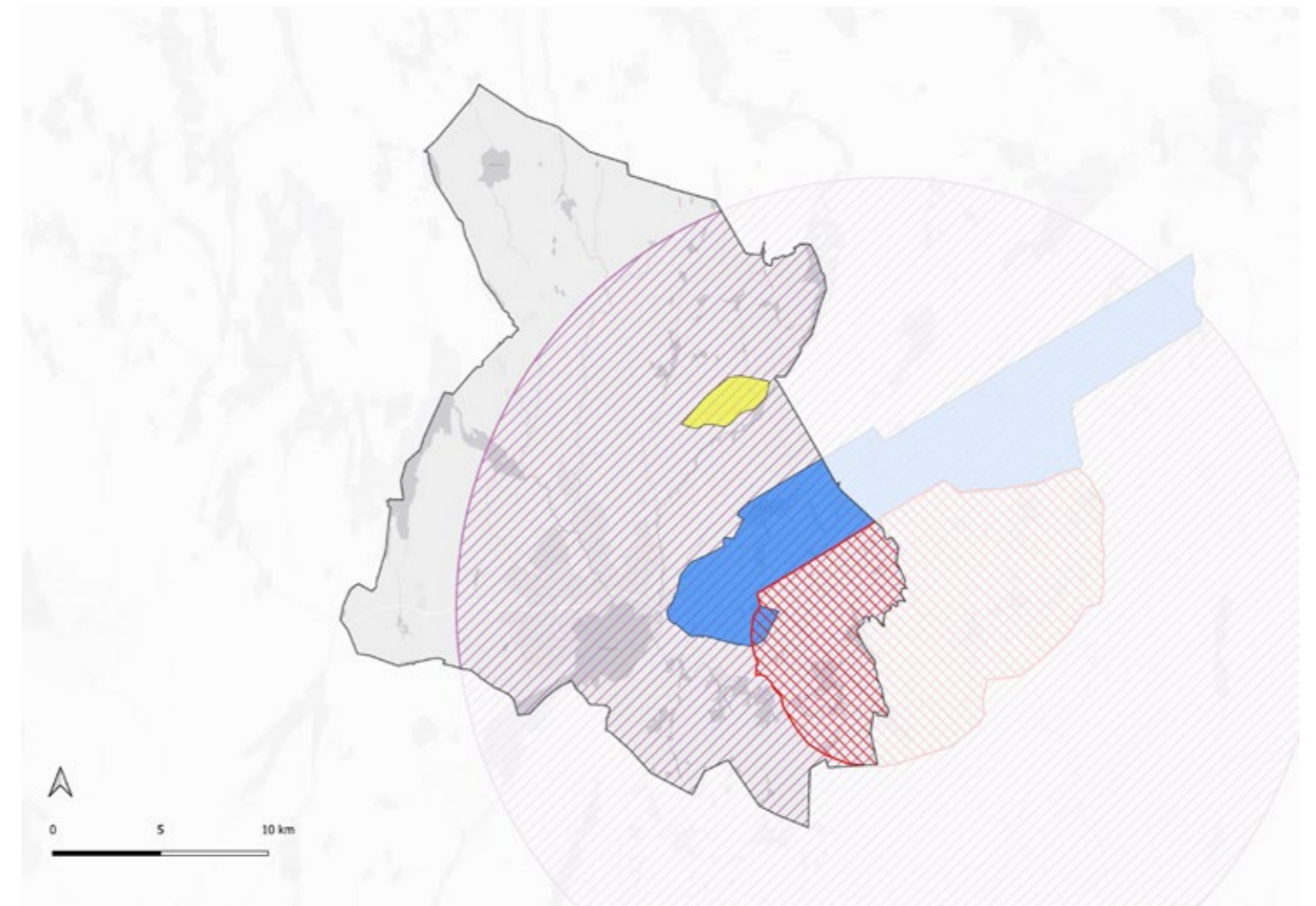
Den 26 januari 2022 fattade Försvarmakten beslut om förnyad redovisning av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Beslutet omfattar bland annat ett utökat påverkansområde för buller och annan risk vid Villingsbergs skjutfält. Villingsbergsområdet omfattas även av område med särskilt behov av hinderfrihet samt stoppområde för vindkraftverk.

Läs mer här: [Riksintressen för totalförsvarets militära del Örebro län 2022 \(forsvarsmakten.se\)](https://forsvarsmakten.se)

Riksintresse för totalförsvarets civila delar

År 2020 beslutades om ett riksintresseområde för smittskydd i form av Konvex anläggning i Mosserud. Anläggningen bearbetar restprodukter från slakterier. Anläggningen angränsar till kommunens avfallsanläggning och biogasanläggning (produktion). Kommunen bedömer att verksamheterna kan samexistera och att riksintressets värden därmed inte påverkas.

Läs mer här: [Riksintressen \(msb.se\)](https://msb.se)

Figur 34. Riksintresse försvaret.

Riksintresse för anläggningar för industriell produktion

Bofors skjutfält betraktas som en anläggning för industriell produktion och utgör inte en del av totalförsvaret men har en viss betydelse för intilliggande Villingsbergs skjutfält då skjutfälten delvis utgör varandras riskområdesytor. Staten har inte gjort någon formell geografisk avgränsning men Karlskoga kommun har sedan tidigare i Översiktsplan (2011) avgränsade området, samma avgränsning gäller inom ramen för denna översiktsplan.

Läs mer här: [Riksintressen för industriell produktion - Tillväxtverket \(tillvaxtverket.se\)](#)

Bergslagens Artilleriregemente

Sveriges riksdag har fattat beslut (14 dec 2020) att på grund av de ökade utbildningsbehoven som följer av fler artilleribataljoner återetableras Bergslagens artilleriregemente i Kristinehamn med Villingsberg som skjutfält. Regementet ska ansvara för utbildning av två till tre artilleribataljoner för bland annat brigaderna i södra Sverige. Etableringen har inletts för att nå full kapacitet under perioden 2026–2030.

Med ett regemente stärker även Karlskoga sin position som en Sveriges ledande städer inom försvarskompetens. Karlskoga tillsammans

med närliggande kommuner skapar ett unikt kluster inom försvaret som täcker forskning, industri, produktutveckling, skjutfält och ett artilleriregemente. Regementet stärker även samarbete med närliggande kommuner.

Totalförsvarets militära del inklusive Villingsbergs skjutfält

Riksintressen för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Karlskoga kommun berörs av det öppna riksintresset Villingsbergs skjutfält. Området omfattar ca 10 000 hektar och är inte planlagt. Verksamheten har dels omgivningspåverkan i form av buller och vibrationer, dels i form av hinderfrihet runt fältet. Störningarna är att betrakta som typiska för karlskogaområdet (platsvanlig störning) men är reglerad i särskilda beslut enligt miljölagstiftningen.

I övrigt kan riksintresset framförallt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Inga inskränkningar i möjligheten till nyttjande bör ske innan utredning om framtida användning gjorts. Försvarsmakten är alltid samrådspart avseende objekt högre än 20 m utanför tätort och 50 m inom tätort och bör alltid kontaktas tidigt i miljö-, plan- och bygglovsärenden.

Villingsbergs skjutfält

Villingsbergs skjutfält sträcker sig in i Lekebergs och Örebro kommuner vilka har andra prioriterade intressen jämfört med Karlskoga kommun. Allmänheten har visst tillträde till skjutfältet, vilket regleras i lagen om skydd för samhällsviktiga anläggningar, mm, varför samverkan mellan verksamhetsutövaren och friluftslivets intressen är möjlig.

Biomalanläggningen Konvex

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har beslutat att Konvex i Karlskoga är av riksintresse för totalförsvarets civila delar. Det handlar om att ta hand om smittade djur i deras anläggning. Biomalanläggningen är placerad i Mosserud, Karlskoga kommun. I Mosserud har Konvex tillstånd för att bearbeta 85,000 ton råvaror per år. Anläggningen etablerades 2006.

Civila skyddsobjekt

Ett skyddsobjekt är samhällsviktig verksamhet som har ett förstärkt skydd utifrån svensk lag för att skyddas mot sabotage, terroristbrott, spioneri och grovt rån. Ett skyddsobjekt kan bestå av en byggnad, område eller annat objekt. Länsstyrelsen kan besluta om civila objekt ska bli skyddsobjekt.

Ett beslut om skyddsobjekt innebär att obehöriga inte har tillträde till skyddsobjektet, detta kallas för tillträdesförbud. Tillträdesförbudet omfattar även tillträde med hjälp av en obemannad farkost, exempelvis överflygning med en drönare. Genom ett särskilt beslut kan tillträdesförbudet kompletteras med ett förbud mot att göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar av eller inom skyddsobjektet. Då är det exempelvis förbjudet att fotografera eller teckna av objektet. Om det räcker för att tillgodose skyddsbehovet, kan tillträdesförbudet ersättas av ett utbildningsförbud eller av ett förbud mot att bada, dyka, ankra eller fiska. Ett skyddsobjekt markeras tydligt med förbudsskyltar. I Karlskoga finns fem civila skyddsobjekt, samt tre gällande vid höjd beredskap.

Bofors skjutfält

Bofors skjutfält betraktas som en anläggning för industriell produktion och utgör inte en del av totalförsvaret men har en viss betydelse för intilliggande Villingsbergs skjutfält då skjutfälten delvis utgör varandras riskområdesytor.

Riksintresse enligt 4 kapitlet miljöbalken

I 4 kap miljöbalken redovisas ett antal områden som har stora värden för natur- och kulturmiljö samt friluftsliv. Områdena har pekats ut av riksdagen som så värdefulla att de i sin helhet är av riksintresse.

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som i ett europeiskt perspektiv betraktas som särskilt skyddsvärda. För att nå det målet ska alla EU-länder utse särskilda områden, så kallade Natura 2000-områden, som tillsammans ska bilda ett ekologiskt sammanhängande nätverk av livsmiljöer. I Karlskoga kommun finns sex stycken Natura 2000-områden: Fisksjön, Högforsskogen, Råmossen-Lomtjärnmossen, Torkesviken, Trangärdet och Ängsmossetjärnarna-Gällsjöhöjden.

Gränsdragningen för Natur 2000-området Fisksjön är olämplig då den går i ett husliv och därmed på ett onödigt sätt begränsar rimlig utbyggnad av bostäder, exempelvis enklare tillbyggnad så som en veranda. Gränsdragningen bör därför ses över. Översiktsplanen föreslår ingen förändring av mark- och vattenanvändning som berör övriga fem Natura 2000-områden och riksintressenas värden påverkas därför inte.

Läs mer här: [Skyddad natur \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

Trangärdet – bevarandeplan: <https://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/254861>

Fisksjön – bevarandeplan: <https://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/254880>

Högforsskogen – bevarandeplan: <https://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/254939>

Råmossen-Lomtjärnmossen – bevarandeplan: <https://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/254860>

Torkesviken – bevarandeplan: <https://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/254947>

Trangärdet – bevarandeplan: <https://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/254861>

Ängsmossetjärnarna-Gällsjöhöjden – bevarandeplan: <https://nvpub.vic-metria.nu/handlingar/rest/dokument/>

Figur 35. Riksintresse Natura 2000.

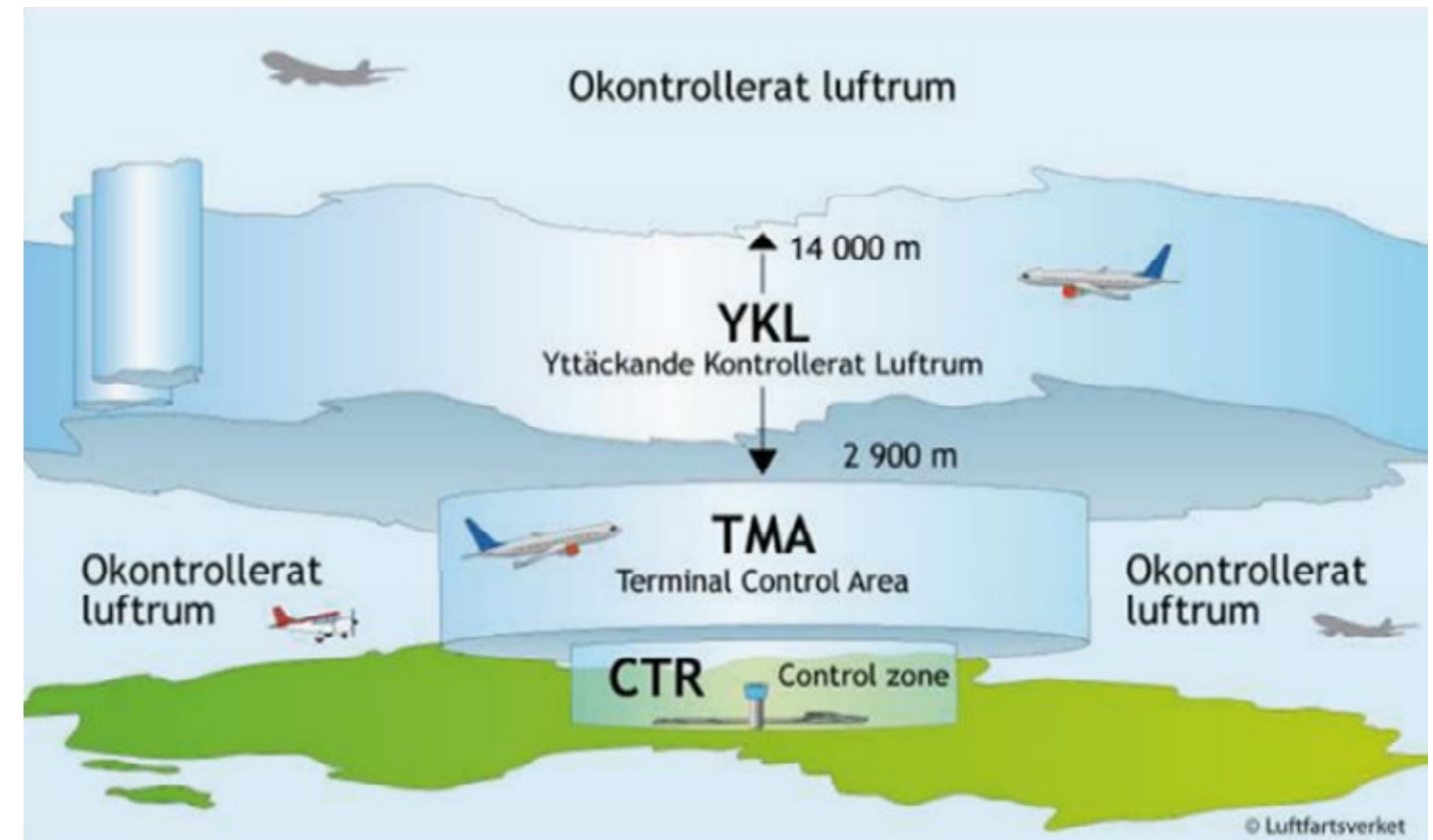
Bilaga

Drönartransporter

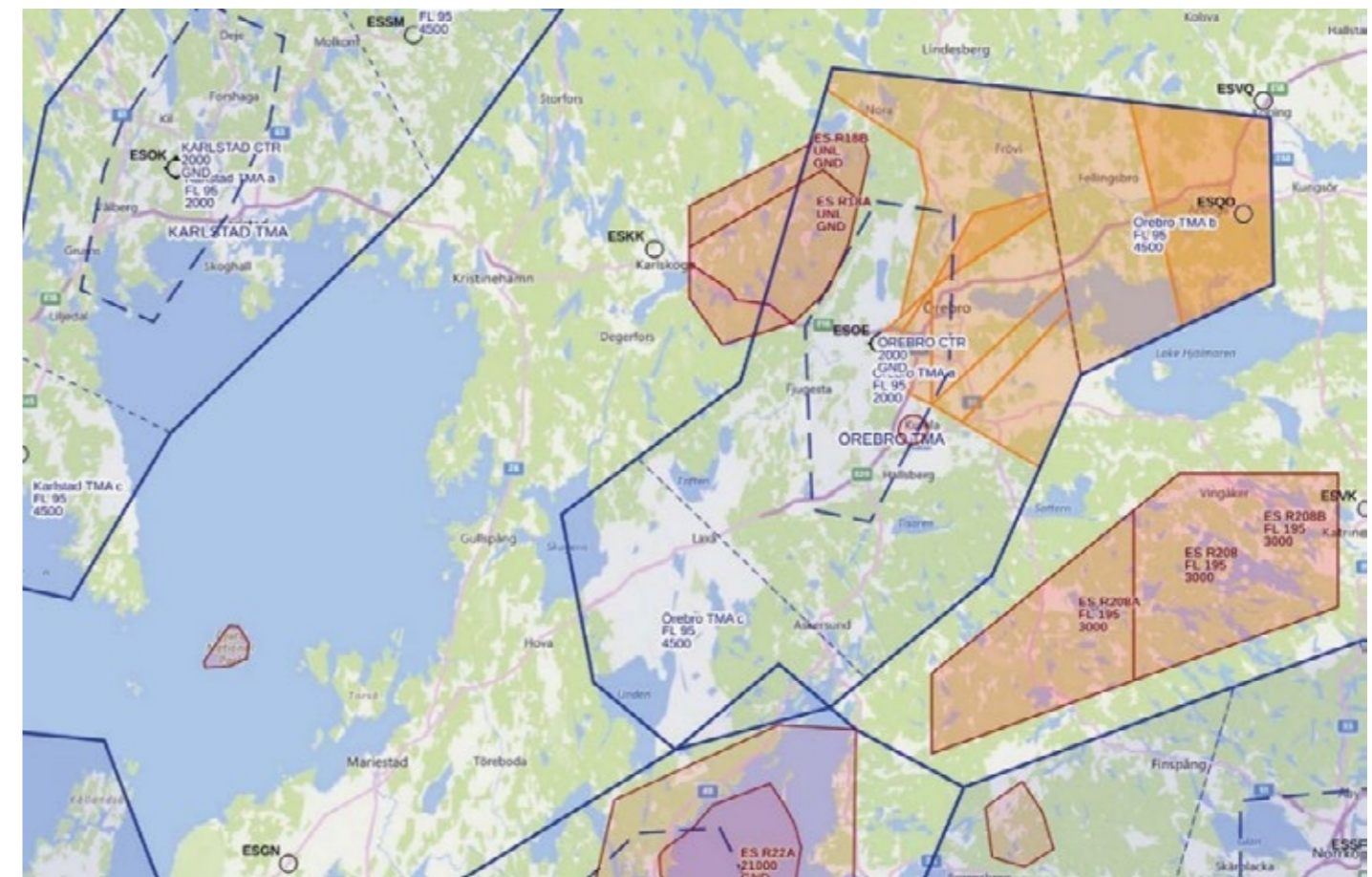
Andelen transporter som sker med drönare av olika slag bedöms komma att öka snabbt redan i närtid. Idag saknas juridisk reglering av det undre luftrummet (under 2 900 meter) som möjliggör traditionell planering inom denna sektor.

Region Örebro län har tagit initiativ till ett samarbete med olika aktörer, däribland Karlskoga kommun, för att arbeta fram ett nationellt underlag för att få lagstiftning på plats som möjliggör planering och reglering av det undre luftrummet. I botten finns ett EU-direktiv som visar vilken reglering som bör implementeras på sikt.

Kartan till höger visar hur det ser ut i Karlskogas närområde avseende nuvarande begränsningar för flygtrafik över och runt Örebro flygplats, över och runt olika försvarsanläggningar, däribland de båda skjutfälten delvis ligger i Karlskoga kommun.

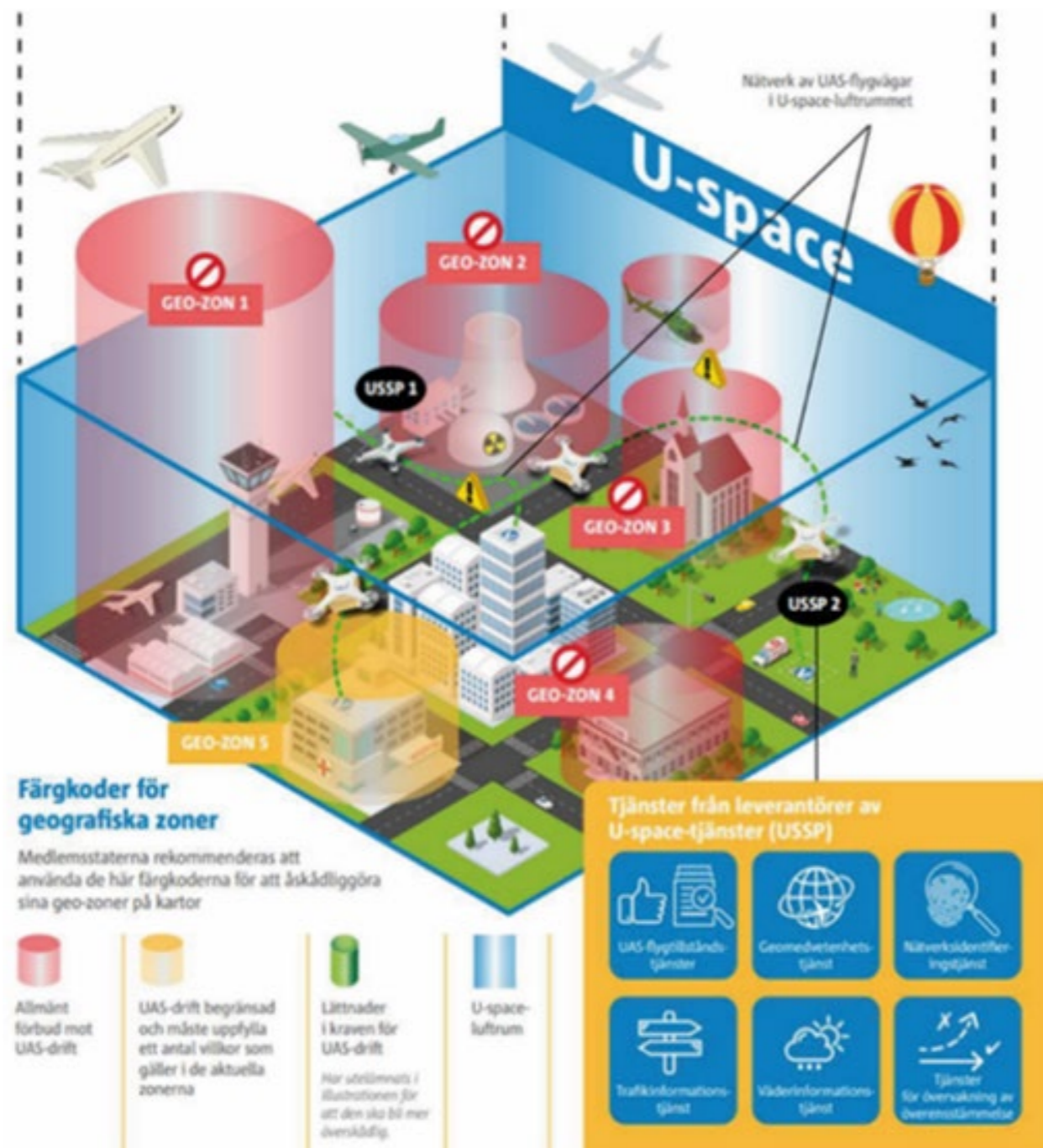

Figur 36. Undre luftrummet saknar juridisk mening.

Figur 37. Karta nuvarande reglering runt Karlskoga

Kartan nedan visar en mycket initial tanke om vad som skulle vara intressant att reglera i Karlskoga kommun. Platser med helt eller delvis totalförbud mot överflygning (finns i några fall redan), förbud med villkor (exempel vid lasarettet) men även en utpekad huvudhubb för drönartransporter (Karlskoga flygplats) med önskade inflygningsstråk samt lokalhubbar fördelade över staden där vissa aktörer kan behöva direkt access till transporter. Det ska understrykas att drönare kan vara mycket små men även stora att lyfta flera ton, dels vertikalt, dels utformade som traditionella flygplan som kräver en landningsbana.

Figur 38. Princip för så kallad U-space.

Ställningstaganden

- Karlskoga kommun bör i samverkan med Region Örebro län och andra aktörer vara aktiv inom förberedande planeringsarbete kopplat till kommersiell och samhällsviktig drönartrafik.
- Karlskoga kommun bör verka för att drönartransporter med tillhörande verksamheter av olika slag kan utvecklas, såväl vid Karlskoga flygplats som på andra strategiska platser i kommunen.

Figur 39. Karta nuvarande reglering runt Karlskoga

